

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická

Franc Ksaver Meško a recepce jeho díla v české literární kultuře

Bc. Lucie Fialová

Diplomová práce

2017

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Lucie Fialová**
Osobní číslo: **H14494**
Studijní program: **N7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Kulturní dějiny: Kulturně historická slavistika**
Název tématu: **Franc Ksaver Meško a recepce jeho díla v české literární kultuře**
Zadávací katedra: **Ústav historických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Diplomová práce se bude zabývat nejpřekládanějším autorem ze slovištiny do češtiny F. Ks. Meškem. Měla by vysvětlit důvody pro překládání tolika titulů z jeho díla, kontext, do něž se v Československu dostávalo a v němž bylo jeho dílo recipováno. Práce by si měla všimnout literárně kulturního kontextu vydavatelského i překladatelského, recepce i potenciálního čtenáře. Pokud to bude možné, bylo by vhodné seznámit se také s archivními zdroji k dílu Meškovu aj., korespondencí apod. Práce by měla zmapovat segment kulturní výměny mezi Čechy a Slovinci, jejíž jedním nositelem Meško nepochybně byl.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

Debeljak, T. Ob osemdesetletnici pisatelja F. K. Meška. Svobodna Slovenija, 1954, č. 46, s. 3.

Debeljak, T. Ob smrti pisatelja Franca Ksaverja Meška. Zbornik Svobodne Slovenije, 1965, č. 1, s. 106-112.

Franc Ksaver Meško - ob 120 letnici rojstva. Ormož, 1994 !! Bibliografija Grafenauer, Ivan. Kratka zgod. slov. slovstva, s. 277

Kobljar, F. Misli ob jubileju, DS 1924, s. 242.

Moder, J. Zgodba o Ksaverju Mešku. Misli 1959, č. 2, s. 4.

Smolej, V.: Izbrana dela Ksaverja Meška 175

Vresnik, P. Tematika in problematika naroda v delih Ksaverja Meška, Frana Saleškega Finžgarja ter Janeza Janžekoviča. Znamenje 1997, č. 3/4, s. 45.

Zahradník, P. Drinské mučednice. Te Deum 2011, č. 4, s. 17,

http://katolicka-kultura.sweb.cz/drinske_mučednice/drinske_mučednice.html

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Aleš Kozár, Ph.D.

Katedra literární kultury a slavistiky

Datum zadání diplomové práce: 30. března 2015

Termín odevzdání diplomové práce: 30. března 2016

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Jiránek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2015

Prohlášení autora

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Jihlavě, dne 28. 8. 2017

Bc. Lucie Fialová

Poděkování:

Chtěla bych poděkovat mému vedoucímu práce Mgr. Alešovi Kozárovi, Ph.D. za cenné rady a připomínky a především své rodině, která mě po celou dobu studia tolik podporovala.

Anotace

Slovinský spisovatel Franc Ksaver Meško patřil mezi nejpřekládanějšího autora ze slovinštiny do češtiny. Práce se zabývá jeho životem a přijetím jeho děl v české literární kultuře. Dále sleduje československo-jihoslovanskou vzájemnost překladatelů a spisovatele. Důraz je kladen především na dochovanou korespondenci překladatelů a podporovatelů Meška u nás. Práce se dále zabývá nakladatelstvími a ilustrátory, kteří se zasloužili o rozšiřování povědomí Meška na literární scéně. Důležitou částí jsou články o tomto slovinském spisovatelovi a jeho vydaných knihách. Články byly publikovány v českých i slovinských časopisech. S tím souvisí role recenzentů a příspěvů do časopisů, kteří měli nemalou zásluhu vedle překladatelů na podporování F. K. Meška u nás.

Klíčová slova

Franc Ksaver Meško – překladatelé – korespondence – nakladatelství – ilustrátoři - recenze

Anotation

Slovenian writer Franc Ksaver Meško was one of the most translated author from Slovenian to Czech. The work deals with his life and the acceptance of his works in Czech literary culture. He also follows Czechoslovak-South Slavic reciprocity of translators and writers. Emphasis is placed on the preserved letters of the translators and supporters of Meško in our country. The work is also focused on publishers and illustrators who have contributed to the dissemination of Meško's awareness on the literary scene. An important part are articles about this Slovenian writer and his published books. Articles were published in Czech and Slovenian magazines. This is connected with the role of reviewers and contributors to journals, who have had a great credit, in addition to translators, to support F. K. Meško with us.

Key words

Franc Ksaver Meško – translators – correspondence – publishers – illustrators - reviews

Obsah

Úvod	1
1. Literární prostředí ve Slovinsku a v Českých zemích v období spisovatelovi činnosti	5
Nový život.....	7
Meditace.....	7
Archa.....	8
2. Franc Ksaver Meško (1874 – 1964)	10
3. Spisovatelova činnost	13
4. F. K. Meško v českém kulturním prostředí a jeho překladatelé.....	18
5. Instituce pomáhající budování nejen česko-slovinským stykům a k výuce slovinštiny.....	27
6. Překladatelé Meškových knižních překladů	32
Antoš (Antonín) Horsák (1891–1972).....	32
Josef Páta (1886-1942)	33
Josef (Jožef) Skrbinšek (1878–1938)	35
Otto František Babler (1901–1984).....	36
Rudolf Linhart (1883–1915)	37
Vojtěch Měrka (1888–1974).....	38
7. Dochovaná korespondence a její vliv na překládání Meškových děl u nás	40
8. Mezi překladateli	44
Přednášky o dílech.....	44
Knihy F. K. Meška na výstavách	45
Meškovo drama na českých jevištích	45
Honorář spisovatelův a povolení k překladu.....	46
9. Další lidé podporující přijetí Meškovy prózy u nás	48
10. Nakladatelství.....	51
Jan Otto, nakladatel a vydavatel (Praha)	52
Cyrilometodějská knihtiskárna, knihkupectví a nakladatelství (Václav Kotrba, Praha)	53
Josef Richard Vilímek (Praha)	53
Slovácká knihtiskárna Karla Novotného (Uherské Hradiště)	54
Nakladatelství Josef Birnbaum (Brtnice).....	54
Československá akciová tiskárna (Praha).....	55
Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Francl (Praha)	56
Společenské podniky (Přerov)	56

Václav Horák (Prostějov)	57
Nová brána jazyků (Holešov).....	57
Česká grafická unie Praha.....	58
11. Náklady a ceny knih, potencionální čtenáři	59
Ceny knih	60
12. Ilustrátoři knih	62
Rajko Šubic (1900–1983)	62
Fran Podrekar (1887–1964)	63
Saša Šantel (1883–1945).....	63
Ivan Vavpotič (1877–1943)	64
Emil Pacovský (1878 – 1948)	65
13. Recenze knih a informování o Meškových knihách v tisku	66
Obrázky a povídky (1909)	67
Za tichých večerů (1910)	68
Matka (1926).....	70
Náš život (1926)	70
Cencek Pojanců (1927).....	71
Mladým srdcím (1928)	72
Vlk kající a jiné příběhy (1928).....	72
Mládeži (1929)	73
Obrázky (1933).....	74
Vánoční zázrak (Jindřich – malomocný rytíř), 1934.....	74
Kam plujeme (1934).....	75
Mír boží (1936)	75
Z mého deníku (1936).....	76
Černá smrt a jiné povídky (1938).....	77
U Dubových (1940)	78
Zmínky o nepřeložených Meškových knihách.....	78
Závěr	80
Resumé	82
Meškovo dílo v českých časopisech (soupis)	86
Soupis pramenů a literatury	91
Primární.....	91

Sekundární	97
Přílohy.....	103

Úvod

Mezi autory, jejichž díla byla v první polovině 20. století nejčastěji překládána ze slovinštiny do českého jazyka, patří po Ivanu Cankarovi (1876 - 1918) i spisovatel **Franc Ksaver Meško** (1874 – 1964). Jeho díla byla překládána převážně ve 20. a 30. letech 20. století. S tímto faktem se nám naskýtá otázka, proč byl tak překládán? Tato práce se bude zabývat převážně sociálním prostředím na literárně kulturní scéně mezi českými překladateli udržujícími kontakt s tímto slovinským spisovatelem, který byl považován za jednoho z nejlepších a nejoblíbenějších spisovatelů své doby ve Slovinsku, literárně činným již od konce 19. století až do své smrti v 60. letech 20. století. Franc Ksaver Meško a čeští překladatelé nám po sobě zanechali korespondenci, která se stane hlavním pramenem pro studium k zodpovězení na otázku, která byla výše položena. Další pramen mi budou články uveřejněné v časopisech a novinách, pojednávající o Meškovi a jeho díle.

Charakter dobové literatury na začátku Meškovy spisovatelské činnosti ve Slovinsku i u nás si shrneme hned na začátku celé práce. Nebude mým hlavním tématem, ovšem je zapotřebí se o ní zmínit a zjistit jaké postavení měl Meško mezi spisovateli této literatury, do které patřil. Mezi představitele slovinské moderny a katolické literatury patřilo mnoho spisovatelů, jako například Dragotin Kette, Josip Stritar, Ivan Cankar. atd. České prostředí literární, jmenovitě katolické, do kterého Meško vstupoval svými překlady na české pole, musíme taktéž zmínit, abychom pochopili, kdo si ho vybral dále k překládání a jací lidé ho podporovali.

Ve druhé části práce se seznámíme s životem tohoto spisovatele a nastíníme sociální poměry tehdejší doby. Jeho tvorbu mohla ovlivnit a také ovlivnila řada událostí, které se po dobu Meškova života staly. Jmenovitě jde o církevní dráhu, vyhnanství, útlak, národnostní spory atd. Franc Ksaver Meško nemá doposud svou vlastní ucelenou biografii v češtině. Jeho život a díla jsou detailněji rozebrána jen v několika článcích v českých časopisech a dvou knížečkách. Jedná se o Lístek z dějin soudobé slovinské literatury (1928) z pera Josefa Páty a Ksaver Meško: k šedesátým narozeninám (1934) od Vojtěcha Měrky. Meškův život a dílo bylo českému čtenáři představeno jen do začátku druhé světové války. Ve Slovinsku má svoji biografii například zásluhou Antona Ovena z roku 1934 – Ksaver Meško: Njegov razvoj v življenju in literarnem udejstvovanju (Ksaver Meško: Jeho životní vývoj a literární tvorba), ale jedná se spíše o vzpomínkovou knihu z řad jeho nejbližších. O sebrání děl a následném

vydání souboru se na sklonku Meškova života postaral dr. Viktor Smole v edici F. K. Meško Izbrano delo (1956 – 1960).

Franc Ksaver Meško psal jak prózu, tak poezii a drama. Vedle češtiny byla jeho díla přeložena do ukrajinštiny, švédštiny, němčiny a angličtiny. Čeští překladatelé si tohoto spisovatele museli cenit, jelikož si k překladu vybírali převážně Meškovu prózu a Vojtěch Měrka mu věnoval tenkou knížku, jak jsem již zmínila, s názvem Ksaver Meško: k šedesátým narozeninám (1934). Avšak ani zde se nedozvíme o celém životě Meškově, který zemřel roku 1964 a to již z jeho českých překladatelů zbyli jen Antoš Horsák, Vojtěch Měrka a Otto František Babler.

Do češtiny byla přeložena následující autorova díla, která byla vydaná knižně (vycházím z Bibliografie knižních překladů slovinské literatury do češtiny od Petra Mainuše): Slike in povesti (Obrázky a povídky, vydány v roce 1909), Ob tihih večerih (Za tichých večerů, 1910), Vera (Víra, 1916), Mati (Matka, 1926), Naše življenje (Náš život, 1926), Cencek Poljanců (Poljančev Cencek, 1927), Legende o svetem Frančišku (Legendsy o sv. Františku, 1928), Mladim srcem (Mladým srdcím, 1928), Volk spokornik in druge povesti za mladino (Vlk kající a jiné příběhy, 1928), Mladini (Mládeži, 1929), Slike (Obrázky, 1933), Kam plovemo? (Kam plujeme, 1934), Henrik, gobavi vitez (Vánoční zázrak – Jindřich malomocný rytíř, 1934), Mir božji (Mír Boží, 1936), Iz mojega dnevnika (Z mého deníku, 1936). Črna smrt (Černá smrt a jiné povídky, 1938), Pri Hrastovih (U Dubových, 1940).¹

Sledované období lze rozdělit na dobu před první světovou válkou a po ní. Po první světové válce vznikla řada institucí a časopisů, které podporovaly slovanskou vzájemnost. Za zajímavé považuji na základě nalezených článků – porovnat důraz na slovanskou vzájemnost. A to především slovansko (jihoslovansko) – československou, které byla v českém tisku věnována nemalá pozornost. Prvním hlediskem tedy bude jihoslovansko-československá vzájemnost, tím druhým bude katolický vliv na podporu tisku Meškových děl u nás.

V další části práce se budeme zabývat českými překladateli a nakladateli, kteří přeložená díla vydávali. Z překladatelů Meškových děl můžeme jmenovat tyto: Antoš Horsák (přeloženo 10 děl), Josef Páta (2 díla), Josef Skrbínšek (2 díla), Otto František Babler (1 dílo), Rudolf Linhart (1 dílo), Vojtěch Měrka (1 dílo). Z počtu děl je jasné, že nejčastějším

¹ MAINUŠ, Petr. *Bibliografie knižních překladů slovinské literatury do češtiny*: Bibliografija knjižnih prevodov slovenske literature v češčino. Lublaň: Centrum pro slovanskou literaturu, 2005, 39 s. ISBN 96-160-3660-2.

překladačem byl Antoš Horsák. V některých dílech bylo uvedeno, že kniha byla přeložena se souhlasem autorovým, tudíž musel být udržován kontakt mezi autorem a překladačem.

Ve Slovinsku se dochovala bohatá Meškova korespondence, a to i mezi Meškem a českými překladači (Antoš Horsák, Josef Páta, Vojtěch Měrka). O korespondenci, díla a odkaz spisovatele Meška se staral profesor dr. Viktor Smolej. Politické události a válečné konflikty, odehrávající se v první polovině 20. století, ovlivnily mnoho lidí v celé Evropě. Bude nás proto zajímat, jak tyto události ovlivnily spisovatele samotného, jeho tvorbu a především jeho české překladače.

České překlady děl byly svěřeny nakladatelstvím: Josef Birnbaum v Brtnici u Jihlavy, Meditace v Praze, Československé akciové tiskárně v Praze, Nakladatelství J. Otty v Praze, František Malota a Jan Konečný v Holešově na Moravě, Společenské podniky a společenské tiskárny v Přerově, Václav Kotrba Praha, Slovácká knihtiskárna Karla Novotného v Uherském Hradišti. Většina ze zmiňovaných nakladatelství zanikla v průběhu druhé světové války, anebo až po ní v době komunistického převratu a následném zestátnění soukromých podniků. Za důležité považuji zjistit, na jaké literární žánry knih se jednotlivá nakladatelství zaměřovala. Například o nakladatelství Josefa Birnbauma v Brtnici u Jihlavy již víme, že toto nakladatelství tisklo převážně katolickou literaturu.

Zjištěním, v jakém nákladu se knihy vydávaly, si můžeme udělat obrázek o možném zájmu čtenářů o Meškova díla. Zájem, který o knihy byl, musel zasáhnout do nákladů, protože jen v pražských nakladatelstvích se tiskly jeho tituly hned na několika místech, ale nejvíce Meškových knih bylo vytištěno na Moravě. Jaké byli například zisky a nejprodávanější tituly? To jsou informace, které by stálo za to zjistit a zpracovat u každého z uvedených nakladatelství. Dále by bylo jistě zajímavé dohledat ceny jednotlivých knih. Obdržel spisovatel honorář za knihy v českém překladu?

Ilustrátoři a jejich ilustrace v knihách, nositelé atraktivnosti knih převážně pro mladší čtenáře. Kdo ilustroval Meškovy knihy, pokud byly ilustrovány? Jednalo se o české ilustrátory, či o slovinské? I na ty to otázky se ve své práci odpověď.

Dalším nositelem povědomí o slovinském spisovateli byly média. Využijeme proto jako pramen informací i tisk, rozhlas. Pokusím se zjistit, ve kterých slovinských a českých

časopisech vyšly zmínky o vydání českých překladů. Jako zdroj mi poslouží časopisy a noviny vydávané zhruba od období let 1900–1940 v českém i slovinském prostředí. V tuto dobu vycházely ve Slovinsku například katolické časopisy jako Križ na gori, Dom in svet, Misli, Zbornik Svobodne Slovenije, Življenje in svet. Z českých Nový Život, Meditace, Archa, Vlast', Na hlubinu, Našinec, Eva a mnoho dalších nejen katolických časopisů a novin. Při vstupu knihy na trh sehráli důležitou roli recenzenti. Pokusím se o nalezení recenzí na knihy France Ksavera Meška. Recenze jsou důležité k pochopení a přijetí děl literární inteligencí a následným vlivem na čtenáře.

Tato práce by měla celkově zmapovat život, dílo spisovatele, jeho překladatele, sociální styky mezi spisovatelem a překladateli, uvedení díla na trh a přijetí díla v českém kulturním prostředí.

1. Literární prostředí ve Slovinsku a v Českých zemích v období spisovatelovi činnosti

Koncem 19. století ve všech zemích Rakouska – Uherska nastal obrat ve veřejném životě. Průmysl se rozvíjel a s ním rostla síla kapitálu, spolu s tím rostl počet dělníků a s tím i nová bída. Z tohoto důvodu proto bylo za potřebí nových sociálních a ústavních reforem. Hospodářský boj, pracovní, agrární, ženské otázky, demokratizace společnosti, rozšíření vzdělanosti, rozšiřování významu tisku, to jsou znaky moderního sociálního žití. Opět byly oživeny národní spory v Rakousku – Uhersku.²

V tomto čase začala být popularizována díla s naturalisticko – materialistickou tematikou oproti pozitivnímu náboženství se světovým pohledem na dualismus, téma ducha a snů. Také se šířila Nietzscheho filosofie, která na místo přirozené etiky dobra a zla (křesťanské zásady) postavila etiku síly (hospodářství). Ve Slovinsku se taktéž začaly pokládat otázky ohledně hospodářství a sociálních otázek. Nastoupily národní spory mezi Slovinci a Němci například v Kraňsku, dále zde byla otázka oslabení zemědělství a odlivu lidí do ciziny. Dělnické hnutí se rozdělilo na dvě skupiny. První byl křesťanský socialismus a druhý sociální demokracie oba byly reflektovány v literární kultuře. Vzdělanost ve Slovinsku se zvyšovala, vycházely nové literární časopisy, jak politické, tak odborné. Rozvoj zaznamenala i slovinská hudba, Lublaň měla svůj výstavní pavilon, kde byla vystavována umělecká díla. Literatura se rozvíjela. Rozvoj zastavila až první světová válka, která uštědřila velké rány také v kulturním životě. Konec století se nesl ve znamení rozvoje překladatelské literatury a rozšíření styků s dalšími evropskými literaturami. Na slovinskou literaturu měl vliv, ve stylu evropských literatur, symbolismus a naturalismus. Naturalismus měl své začátky ve Francii, předchůdcem naturalismu se stal slavný francouzský spisovatel Honoré de Balzac (1799-1850) a jeho Lidská komedie, ukazující převážně slabší sociální skupinu lidí. Následovníkem Balzaca se stal Gustav Flaubert (1822-1880), Émile Zola (1840-1902), Guy de Maupassant (1850-1893) a další. V popředí jejich literárních děl je sociálně – kritická tendence. Mezi další evropské spisovatele, věnující se realismu a naturalismu, jmenujme např. Lva Nikolajeviče Tostého (1828-1910), Maxima Gorkého (1868-1936), Henrika Ibsena (1828-1906) a další. Naturalismus v umění vyrostl z moderního, materialistického pohledu na svět, jeho hlavní princip je založen na obrazu skutečného života. Stal se reakcí na předchozí

² GRAFENAUER, Ivan. *Kratka zgodovina slovenskega slovstva*. Ljubljana: Jugoslaviska knjigarna, 1920. str. 265.

romantickou idylickou literaturu. Vedle naturalismu se novým stylem stal symbolismus nejdříve v lyrice a pak v dekadenci.³

Mezi první, kdo seznámil Slovinci s francouzským realismem, patřil Josip Stritar (1836–1923), který se v roce 1885 zmínil o Emilu Zolovi a jeho naturalismu. První realistická próza byly Gestrinovy pověsti „Iz arhiva (1890)“ a Kersnikův román „Jara gospoda (1893)“.⁴

Dragotin Kette (1876-1899), Josip Murn (1879-1901), Ivan Cankar (1876-1918), Oton Župančič (1878-1949) ve Slovinsku tvořili na konci 19. století hlavní skupinu, která se vyvíjela vlastním směrem. Vedle nich se rozvíjeli i další spisovatelé, kteří zažili nejen první ale i druhou světovou válku. Naturalisté a katolicky orientovaní spisovatelé tvořili svá díla na přelomu století. Kolem časopisu *Dom in svet* (1888-1943) se sdružovali právě katolicky orientovaní spisovatelé.⁵ Církevní kruhy, především ty v Kraňsku, všechny modernistické proudy odmítaly. Jejich síla však rostla i díky Ivanu Cankarovi, takže nakonec pronikla i mezi katolické autory. Naturalismus byl ve Slovinsku v centru pozornosti literátů jen chvíli. Ivan Cankar vydal knihu „*Erotika* (1899)“ a Župančič „*Časa opojnosti* (1900)“. Ivan Cankar a Ksaver Meško do slovinské literatury uvedli moderní psychologickou novelu. První Meškovo dílo s názvem „*Kam plovemo*“ (1897) je naturalistické s použitím moderních vypravěčských technik.⁶

Další rozvoj slovinského života na poli kulturním nastal hlavně v meziválečném období.

České katolická literatura, prostředí podporovatelů Meškových překladů u nás

Konec 19. století se rozpadá všude v Evropě filozoficko- teologické uspořádání světa. Křesťanská literatura stagnovala a začala se bránit racionalismu a liberalismu. Přesto se v katolickém prostředí snaží o znovuzrození. Dosavadní katolická literatura odkazovala na folklór a morální tradice. V Čechách se pokleslou úroveň katolické literatury snažila zlepšit skupina několika autorů, kteří se shlukli při almanachu *Pod jedním praporem*, který vyšel v roce 1895. Mezi hlavní představitele patřil Sigismund Bouška (1867–1942), Karel Dostál-Lutinov (1871-1923) a Xaver Dvořák (1858–1939). Byli nazváni katolickou modernou, jejímž orgánem se stal *Nový život* (1896–1907), poté *Meditace* (1908–1911) a *Archa* (1912-1948). Hlavním cílem Katolické moderny bylo přiblížit českou křesťansky orientovanou

³ Tamtéž. 266 – 271.

⁴ POGAČNIK, Jože. *Slovenska književnost*. Ljubljana: DZS, 1998-. ISBN 86-341-1934-3. str. 361.

⁵ KUDĚLKA, Viktor. *Slovinská literatura II*. Brno: Univerzita J. Purkyně, 1975. str. 151.

⁶ GRAFENAUER, Ivan. *Kratka zgodovina slovenskega slovstva*. Ljubljana: Jugoslavska knjigarna, 1920. str. 276-277.

literaturu soudobým literárním proudům. Další skupina zabývající se katolickou literaturou, se nazývala Družina literární a umělecká a fungovala v letech 1913-1948. Družina sídlila v Olomouci a byla založena na popud Ladislava Zamykala (1884–1937). Dalšími členy byl Karel Dostál–Lutinov a Emanuel Masák (1883–1964). Hlavním orgánem byl časopis Archa. Působícím překladatelem, který zde přispíval svými překlady, se stal Otto František Babler (1901–1984), který přeložil i knihy Meškovy.

Nový život

Jednalo se o orgán Katolické moderny, který si vytyčil za úkol sblížit soudobou kulturu s katolictvím. Hlásili se k reformním proudům uvnitř církve. Působil v letech 1896–1907. Zakladateli se stali S. Bouška, X. Dvořák a především K. Dostál-Lutinov, který se staral o časopis a vydával ho v Prostějově. Časopis si kladl za cíl poukázat na to, že katolicismus je schopen žít i literárně. Redaktoři chtěli sblížit katolictví a kulturu. Byli rádi za jakékoli spisovatele, kteří chtěli přispívat do časopisu a chovali sympatie ke katolicismu. V Novém životě se vyvíjela překladatelská a komentátorská sekce. Překládali se jak neortodoxní duchovní tak, katoličtí autoři. V literatuře vládl katolicismus spolu s moderním uměním. Z přispěvatelů můžeme uvést například spisovatele Juliuse Zeyera (1841–1901), Otokara Březinu (1868–1929) nebo Josefa Florianu (1873–1941). V pozdější fázi časopisu bylo hlavní téma reforma katolické církve. Vedle prózy zde vycházela i poezie. Snažil se o celoevropský proud katolického modernismu, který by obsahoval rozmanitá hnutí – i křesťanskosociální otázky. Nový život byl v této otázce umírněnější - než třeba jiné časopisy. Snažil se navázat na tradici cyrilometodějskou. Přes snahu o reformy, se situace na poli katolického modernismu záhy změnila, jelikož papež Pius X. (1835–1914) potlačil všechny verze katolického modernismu a tiskové orgány zakázal. Nový život zanikl již roku 1907. Na Nový život navázal časopis Meditace a později Archa.⁷

Meditace

Tento časopis založil v Praze Vilém Bitnar (1874–1948). Vycházel v letech 1908–1911. Redakce Meditace byla složena z katolických intelektuálů, vznikla z iniciativy V. Bitnara spolu s Josefem Kratochvílem (1882–1940) a malířem Emilem Pacovským (1878–1948). Snažili se navázat na ideové a umělecké snahy Katolické moderny po zániku jejího

⁷ FORST, Vladimír, Jiří OPELÍK a Luboš MERHAUT, ed. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0708-3. str. 250-251.

orgánu Nový život. Usilovali o sdružení předních katolických uměleckých tvůrců z různých oborů. Po založení časopisu začali vydávat také Knihovnu Meditací, kde vycházela beletrie a odborná literatura. V jejím rámci byl roku 1910 realizován projekt s názvem Knihovna vybrané četby, kde byl uveden i náš F. K. Meško. Výtvarnými spolupracovníky Meditace se stali E. Pacovský a Josef Váchal (1884–1969). Tito dva výtvarníci spolu s Františkem Koblihou (1877–1962), Janem Konůpkou (1883–1950) a Janem Zrzavým (1890–1977) založili roku 1910 Umělecké sdružení Sursum. Toto uskupení svoji činnost skončilo v roce 1912, hned po zániku Meditace. Časopis Meditace svým obsahem nabízel čtenáři filozofické, uměnovědné studie, eseje, beletristickou tvorbu a referáty z různých oblastí. Část kulturní měla duchovní obsah, kde hlavními přispěvateli byli X. Dvořák, František Leubner (1867–1930), Rudolf Linhart (1883–1915) atd.

V Meditaci nebyla jen próza, ale také básně, povídky či novely, dále zde vycházely překlady z různých jazyků. Výtvarné umění, které bylo v časopisu zmiňováno, zde našlo své místo především díky E. Pacovskému, který přispíval nejen svými teoretickými články, ale také tiskl portréty českých barokních umělců, jako byli Jan Kupecký (1666–1740), Karel Škréta (1610–1674), či Petr Jan Brandl (1668–1735).⁸

Archa

Časopis vycházel v letech 1912–1948. Cílem tohoto časopisu bylo zkoumání a pěstování katolické tradice v české literatuře. Působili zde K. Dostál-Lutinov, František Hrachovský (1879-1943), L. Zamykal, V. Bitnar a další. Archa se hlásila k lidskosti a lásce k Bohu. Časopis se opíral spíše o moravskou část katolických spisovatelů. Do tohoto časopisu se nepodařilo přitáhnout literární talenty, tak se zaměřil spíše na překlady. Do časopisu překládal například Otto František Babler či Vilém Bitnar, který se zaměřoval na literární historii. Vilém Bitnar se pokusil o modernizaci časopisu spoluprací s katolickými autory, kteří byli již známí v české literatuře, avšak to se nepovedlo a došlo k poklesu nákladu. Konzervativní kněží chtěli návrat k tradiční formě bez proudů modernismu. Po celou dobu vycházení časopisu se dbalo na pěstování katolické tradice v české literatuře. Také se snažila zaujmout mládež.⁹

Karel Dostál-Lutinov se podílel i na vycházení dalších časopisů a to Rozvoj, Rozkvět či Mane. O časopisu Rozkvět ještě uslyšíme v dalších kapitolách.

⁸ FORST, Vladimír, Jiří OPELÍK a Luboš MERHAUT, ed. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0708-3. str. 197-199.

⁹ Tamtéž. str. 21-22.

Po vzniku Československa zesílil v českém prostředí tzv. „kulturní boj“ proti katolicismu. Utvářel se a sílil mezi občansko–liberální většinou středních vrstev dělnictva na jedné straně a katolickou menšinou na straně druhé od roku 1848. Již Jan Neruda (1834-1891) nebo Jaroslav Havlíček (1896-1943) a jejich antiklerikalismus, či další anarchistické, vědecko-filosofické proudy antiklerikální vytvářely mohutnou oblast, potenciál nenávisti ke katolické církvi jakožto nositeli všeho „nečeského“, „nenárodního“ a „nepokrokového.“ Katolická církev byla soustředěná na náboženskou výchovu lidových vrstev a umělecky nepřinesla nic nového. Katolická moderna pokoušející se vyrovnat soudobému umění se neprosadila díky potlačení modernismu.¹⁰

Činnost Karla Dostála-Lutinova a jeho přívrženců vybuodovala roku 1917 zeď mezi velkou částí píšících katolických kněží a mezi ostatními českými spisovateli. Mohla za to kniha pro vojáky s článkem Nové Rakousko, vydaná moravskými kněžími. Kvůli němu se zvedl velký odpor a nechut'. K podpisu a podání Projevu českých spisovatelů o české politice, zasláného do říšské rady, který byl výrazem emancipačního úsilí o české odpoutání od Rakouska, katoličtí literáti nebyli pozváni. Katoličtí kněží a spisovatelé zůstávali nejdéle loajální vůči Rakousku. Jan Šrámek, obrátil v roce 1918 českou katolickou politiku směrem k podpoře ČSR. Katolická církev byla pokládána za přívržence Rakouska, po válce ještě více nenáviděného. Protikatolická nálada byla cítit jak u novin a veřejnosti, tak u politiků. V parlamentu se vedla proticírkevní rétorika. Jediný, kdo byl schopen, v této těžké situaci něco dělat, byla politická strana Československá strana lidová.¹¹

¹⁰ PUTNA, Martin C., BEDŘICH, Martin, ed. *Česká katolická literatura v kontextech: 1918-1945*. Praha: Torst, 2010. ISBN 9788072153916. str. 172 – 176.

¹¹ Tamtéž. str. 177 – 184.

2. Franc Ksaver Meško (1874 – 1964)

Slovinci se koncem 19. století stávali moderním národem se sociální strukturou a národním vědomím. S tím souvisel i ekonomický rozvoj. Rozkvět zaznamenal spolkový život, kulturní instituce i politické strany. Problém národnostního postavení přetrvával ve Štýrsku a především v Korutanech, kde existoval silný německý asimilační tlak. Ve Slovinsku měl silný vliv klerikalismus¹² a křesťanský socialismus^{13, 14}.

Do těchto politických, kulturních, hospodářských podmínek se narodil budoucí spisovatel a kněz Franc Ksaver Meško. Narodil se dne 28. října roku 1874 v Ključarevcích nad Ormožem jako čtvrté dítě do rolnické rodiny Antonu Meškovi a jeho ženě Mariji.¹⁵ Základní školu navštěvoval ve vesnici Sveti Tomaž, poté přešel na nižší gymnázium v Ptuji. Již v této době na něj v Ptuji působil národní život a historie, které ho ovlivnily. Vyšší gymnázium dokončil v roce 1894 v Celji. Svou literární dráhu zahájil již jako mladý svými literárními příspěvky do celjského časopisu Domovina a vídeňského časopisu Vesna. Studium a život v Celje se promítlo i do jeho autobiografického díla Mladost (1928). Během studia se seznámil s Antonem Aškercem, který byl kaplanem v kostele Svatega Lovrencae v oblasti Slovinske gorice. Po maturitě v roce 1894 se na přání rodičů rozhodl pro studium teologie v Mariboru. V semináři spolupracoval v letech 1895–1897 na vydávání časopisu Lipica. Během těchto let pracoval na své knize Kam plovemo? (Kam plujeme?). V roce 1897 byl přijat na teologii v Celovci. Také zde spolupracoval na vydávání časopisu Bratoljub.¹⁶

Meško byl vysvěcen na kněze v roce 1898. Aby se mohl více soustředit na své dílo, rozhodl se odejít do kláštera k benediktinům v Št. Pavlu v Labodském údolí. Zde však pobyl jen několik měsíců. Po odchodu z kláštera našel svoje první pracovní místo ve Škocjanu u Klopinjského jezera. Během několika let měnil působiště, po Škocjanu odešel do Žabince pod Sv. Višarji. Od podzimu 1900 až února 1901 byl farním správcem (administrátorem) v Kneži (dnes Gnesau) nad Trgom (Feldkirchen). Následovala práce v Grebinjském klášteře nad Velikovcem (Völkermarkt) a od 1. května 1901 ve Št. Danielu nad Prevaljami. Kvůli těžké práci a nemocím získal v roce 1906 farnost Marija na Zilji u Villachu.

¹² Jedná se o politický směr, reprezentující církevní názory a jejich prosazování ve státní politice.

¹³ Snaží se o usmíření tříd, křesťanskou lásku a ideje přeměny společnosti mravním zdokonalováním lidí. Moderní křesťanský socialismus vznikl ve 30. – 40. letech 19. století ve Velké Británii, odkud se šířil dál.

¹⁴ RYCHLÍK, Jan. Dějiny Slovinska. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2011. Dějiny států. ISBN 978-80-7422-131-6. str. 133-137.

¹⁵ MODER, Janko. Zgodba o Ksaverju Mešku. In *Misli 1959*. č. 2. s. 4.

¹⁶ KOBLAR, France. Meško, Franc Ksaver (1874–1964). *Slovenska biografija*. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 2013. URL: <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi362730/#slovenski-biografski-leksikon> (8. 2. 2016).

V první světové válce byl v roce 1916 obviněn z vlastizrady a následně uvězněn ve Villachu. Po propuštění se již nesměl vrátit na farnost Zilja v Ziljském údolí, proto žil nějaký čas ve Štýrsku a na korutanských farách u svých přátel. Koncem roku 1918 se vrátil zpět na svou farnost v Zilji, avšak dlouho zde nepobyl. V září roku 1919 byla podepsána v Saint Germain mírová smlouva, která stanovovala jugoslávsko-rakouské hranice. Kraňsko a Dolní Štýrsko připadlo Jugoslávii a spornou oblastí se staly jižní Korutany.¹⁷ Jeho bezpečnost na farnosti v Zilji byla čím dál menší kvůli národnímu plebiscitu čím dál menší. Tento plebiscit byl vyhlášen v jižních Korutanech a konal se dne 10. října 1920. Dopadl ve prospěch Rakouska a to i přes to, že zde byl větší počet Slovinců. Ti však měli silný vztah k půdě a ne ke svému rodnému jazyku, proto dali přednost setrvání v Rakousku.¹⁸ Němečtí vojáci chtěli Meška v průběhu plebiscitu uvěznit a zabít. Meško se proto rozhodl utéct přes hory na území Slovinska. Někjaký čas žil v Radovljici, na Brezje jako uprchlík a potom zde pracoval jako kaplan. Celovecký biskup Meška povolal zpět na farnost v Korutanech, avšak Meško se tam již vrátit nechtěl, proto se po roce stal administrátorem v Tinje. Po útoku opilých Němců strávil nějaký čas v nemocnici ve Slovinském Hradci (Slovenj Gradec) a následně v Lublani. Konec plebiscitu mu nadobro uzavřel cestu do Korutan. Když se uzdravil, vrátil se do Slovinského Hradce a odtud roku 1921 do horské vesnice Sele k Sv. Roku nad Slovinským Hradcem, kde žil až do začátku druhé světové války. V roce 1924 byl prohlášen čestným občanem města Slovinský Hradec.

Ve druhé světové válce v roce 1941 byl zatčen Němci. Uvězněn byl v Mariboru a v Rajhenburgu, odkud ho jako kněze vyhnali do Chorvatska. Práci kněze našel až v Pale, kousek od Sarajeva, kam přišel v říjnu roku 1941. Duchovního zastával v klášteře „Marijin dom“, který původně sloužil jako ozdravovna nemocných sester. Sestry se zde věnovaly učení dětí a ošetřovatelství nemocných lidí. Již v prosinci roku 1941 byl klášter Marijin dom napaden srbskými četníky¹⁹ a vypálen. Sestry i s F. K. Meškem, byli zajati a v nedostatečném oblečení přinuceni jít pěšky v zimě a mrazu dlouhý kus cesty z Pale do Goražde 65 km. Po cestě byly sestry vyslýchány a mláceny. Ve Sjetlini na četnickém štábu kněze a slovinského spisovatele Meška poznal mladý slovinský důstojník, pracující dříve ve Slovinsku. Pod

¹⁷ RYCHLÍK, Jan. Dějiny Slovinska. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2011. Dějiny států. ISBN 978-80-7422-131-6. str. 154.

¹⁸ RYCHLÍK, Jan. Dějiny Slovinska. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2011. Dějiny států. ISBN 978-80-7422-131-6. str. 154.

¹⁹ Za 2. sv. války byli vedeni generálem Dragou Mihalovićem (1893-1946) reprezentovali monarchisticky orientovaný proud odboje. Spory s komunistickými partyzány vedly ke spolupráci četníků s ustašovci, Němci a Italy v boji proti Titovým oddílům. In ČERMÁK, Josef. *Malá encyklopedie Universum: příruční encyklopedie pro 21. století*. V Praze: Knižní klub, 2009. Universum (Knižní klub). ISBN 978-80-242-2375-9. str. 360.

ochranou tohoto důstojníka se Meško dostal do Bělehradu, kde dostal ustašovskou²⁰ propustku. Zato sestry se dostaly do Goražde, kde byly ubytovány ve druhém poschodí jednoho domu. V noci se opilí četníci snažili dostat k nim do pokoje a znásilnit je, avšak sestry si chtěly uchovat svou nevinnost, tak vyskočily z okna. Četníci je pod okny ubili a vhodili do řeky Driny. Mezi sestrami byly i dvě slovinské národnosti.²¹ Aby se na tento hrůzný čin nezapomnělo, popsal Meško tuto událost později v práci s názvem V četništem ujetništvu (Izbrana dela, IV. del, 1959). Další, kdo se touto událostí zabýval, byl Anto Baković (1931-2017). V roce 2011 byly sestry papežem Benediktem XVI. (*1927) beatifikovány. Obyvatelstvo Goražde představovali především Bosňáci. Po odchodu italských vojsk, která tu dříve udržovala pořádek, přišli srbští četníci, kteří začali vraždit jak Bosňáky, tak Chorvaty, kteří tu také bydleli. Mrtvoly házely do řeky Driny. Během vraždění, které trvalo od prosince do konce ledna, bylo zavražděno několik tisíc lidí.²²

Meško se z Bělehradu vrátil se do okupovaného Slovinska a s dalšími vyhnanými duchovními se skrýval ve Stičenském klášteře.²³ Kvůli národnímu vědomí byl pronásledován jak Němci ve druhé světové válce, tak v Rakousku – Uhersku.

Po skončení války se vrátil opět do Sele. Zde žil až do konce života. V roce 1961 si nešťastnou náhodou zlomil nohu a od té doby byl upoután na invalidní vozíček. I s tímto handicapem kázal v kostele. Zemřel 11. ledna roku 1964 na gangrénu a trombózu. Pochován je na své přání na hřbitově farnosti v Sele.²⁴

²⁰ Ustaša - neboli Chorvatské revoluční hnutí, chorvatské ultranacionální a fašistické hnutí působící během 2. světové války. Moci se v Chorvatsku chopili v roce 1941, když vytvořili jeden z nejkrvavějších loutkových států Německa, Nezávislý stát Chorvatsko. V čela stanul Ante Pavelić, jeden z hlavních strůjců genocidy nechorvatského obyvatelstva: Srbů, Romů, Židů, ale i antifašistů, komunistů a pravoslavných křesťanů z řad Chorvatů. – Šesták, Miroslav a kol.: Dějiny jihoslovanských zemí. Lidové noviny 1998, str. 453–454.

²¹ CVELBAR, Franc. Ksaver Meško, sojetnik z Drinskimi mučenkami. In: *Časnik: Spletni magazin z mero*[online]. 21. 1. 2011 [cit. 2017-06-12]. Dostupné z [www: http://www.casnik.si/index.php/2011/01/26/ksaver-mesko-sojetnik-z-drinskimi-mucenkami/](http://www.casnik.si/index.php/2011/01/26/ksaver-mesko-sojetnik-z-drinskimi-mucenkami/).

²² ZAHRADNÍK, Pavel. Drinské mučednice. In *Te Deum* 2011. č. 4. s. 17. Dostupné z [www: http://katolicka-kultura.sweb.cz/drinske_mucednice/drinske_mucednice.html](http://katolicka-kultura.sweb.cz/drinske_mucednice/drinske_mucednice.html)

²³ DEBELJAK, Tine. Ob smrti pisatelja Franca Ksaverja Meška. In *Zbornik Svobodne Slovenije*. 1965. č. 1. s. 107.

²⁴ DEBELJAK, Tine. Ob smrti pisatelja Franca Ksaverja Meška. In *Zbornik Svobodne Slovenije*. 1965. č. 1. s. 107.

3. Spisovatelova činnost

Narodil se do rodiny rolníků a až při svém studiu se dostal do městského prostředí. Jak venkovský život, tak i ten městský se promítl do jeho děl. Rozhodnutí stát se duchovním na přání rodičů, byl v jeho životě zásadní zlom. V době Meškově bylo normální, že jedno dítě z rodiny se vydá na dráhu duchovního. Fran Ksaver se chtěl stát profesorem slavistiky, jelikož slovanstvo mu bylo blízké už od dob studií. V podstatě celé své studium strávil v německém prostředí, jelikož jak v Ptuji, tak v Celji navštěvoval školy německé. Rozhodnutí vydat se na dráhu duchovního, ačkoliv jeho touha byla jiná, se projevila v jeho dílech. Stejně tak jeho mladická láska k dívce (Kapitola o Mimici). Do jeho děl (např. Mír boží) se dále promítlo jeho oblíbené cestování. Již jako student navštívil slovanské země, ať již Čechy, kde jeho návštěva měla vliv na překladatele Rudolfa Linharta, tak také navštívil Černou Horu či Chorvatsko. Cestoval i během své duchovní kariéry a následně kvůli politickým změnám a pronásledování. Do děl se promítl i vztah mezi Slovy a Němci (dílo Matka).

Franc Ksaver Meško psal básně, novely, romány, pověsti, dramata. Oblíbil si i lyriku pro vyjádření svých pocitů a osobních bolestí. Jak již bylo zmíněno, Meško začal se svojí literární činností již na nižším gymnáziu. Už jako student začal psát básničky a posílal je k vydání do různých časopisů. Můžeme jmenovat například studentský časopis Vesna v Celji.

V roce 1908 vyšla v Ljubljanském zvonu²⁵ báseň Naš dan. Pojednává o oblíbeném Meškově tématu a to je venkov a rolníci. Ještě v ten samý rok překladatel Rudolf Linhart pod pseudonymem Ahasver, publikoval tuto báseň v překladu v časopise Eva: měsíčník pro umění, vzdělání a zábavu se zřetelem k ženské otázce²⁶. Báseň:

Naš dan

Že pada v prepade zagozdne noč,
že vstaja na vztoku dan,
in kmet vstaja ž njim, ker čaka poljé,
da razorje ga čil in močan.
Da vseje seme in upov tisoč
v drhtečo zemeljsko grud,
da vseje svoj pot in vse svoje moči,

²⁵ MEŠKO, K. Fran. Naš dan. In Ljubljanski zvon. Ljubljana: Tiskovna zadruga, 1908. roč. 28. č. 1. str. 15.

²⁶ MEŠKO, Ksaver. Naš den. In *Eva: měsíčník pro umění, vzdělání a zábavu se zřetelem k ženské otázce*. Prostějov: Václav Horák, 1908. roč. 5. č. 4, str. 116.

vsega dneva pekočega trud . . .
O bratje, iz spanja, iz brezplodnih sanj!
Že čaka naš dom razoran.
Vse moči svoje duše vsejmo vanj,
ker zdaj sije veliki naš dan!

Náš den

Už za hory a v rokle padá noc,
už den na východu vstal,
a rolník s ním, neb čeká jeho lán,
by jej silnou dlani rozoral.
By zasel símě, tisíc nadějí
v chvějící se země hrud',
by zasel pot svůj a vše síly své
celičkého, parného dne trud...
Ó bratří, vzhůru ze snů neplodných!
Lán vlasti čeká rozkypřen.
Veň sejme všechny síly duší svých,
neb teď plane veliký náš den!

Další jeho básně vyšly v časopisech Ljubljanski zvon, Mohorjeva družba, Dom in svet, Knezova Knjižnica, Zabavna Knjižnica či Slovan.

Ljubljanski zvon byl v letech 1881–1941 a stal se na dlouhou dobu hlavním slovinským literárním časopisem. Časopis založil Josip Jurčič, Janko Kersnik, Fran Levec a Ivan Tavčar. Časopis měl navazovat na Stritarův časopis Zvon, který vycházel ve Vídni. Zaměřoval se na literární kritiku a eseje o umění. V roce 1888 byl založen časopis Dom in svet, který si založila katolická část redakce z Ljubljanského zvonu. Ljubljanski zvon se zaměřoval na moderní styly (naturalismus...) a moderní spisovatele, jako byl Cankar či Kette.²⁷

Dom in svet založený v roce 1888 se zaměřoval převážně pro katolickou část čtenářů. Vycházel až do roku 1944. Založen byl teologem Frančiškem Lampem. Časopis byl původně brán jako zábavně naučný, později se stal plnohodnotným časopisem soustřeďujícím se na

²⁷ BERGER, Aleš. *Slovenska kultura v XX. stoletju*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2002. str. 146 – 147.

katolický realismus a modernější směry, což je zásluhou Izidora Cankara (1886-1958), který se stal hlavním představitelem časopisu po smrti Frančiška Lampeho (1859-1900).²⁸

Svůj první román „Kam plovemo?“ vydal ještě při studiu teologie v časopisu Ljublanski zvon pod pseudonymem Karel Dolenc a to v roce 1897.²⁹ Mezi jeho další pseudonyma patřila jména Orlov Aleksander (v Ljubl. Zvonu v roce 1896 vyšla povídka „Hrast“), Nigrin Alojzij (v r. 1896 povídka „Trnje in lavor“), Senčar Karel („Kako so sveži bili, kako nežni cveti“ v r. 1898), Osamelec („Moj prijatelj“ v r. 1898), Karel Dolenc („Dogodek“ v r. 1898 a „Srečanje“ v témže roce), Nemo, Erik, Carmen, Ahasver.³⁰ Dílo „Kam plovemo?“ je napsané ve zvláštním a typickém stylu Meška. Román se odehrává ve Štýrsku v Ormoži a Ptuji, kde sídlí vojáci, popisuje život oficírů. Kniha je ovlivněna naturalismem.

Ukázka z knihy: „[...] Roke so mu konvulzivno podrhtevale, kakor bi se hotele zdaj in zdaj okleniti nje tankega vratu ter jo zadušiti, ne pustivši ji niti teh par kratkih minut, ki so še bile odložene njenemu pojemajočemu življenju... „Kaj je z njim?“ Zamolklo, brezzvočno se mu je izvilo vprašanje iz prsi. Nagnil se je še globokeje k njej. Kakor bi sa bal, da bi utegnil preslišati odgovor, so mu ostale ustnice na pol odprte, da so se mu svetili med njimi veliki beli zobje. „On?! ...Mrtev... ustrelil...“ Odgovarjala je kakor brez volje, kakor bi ji izsiljeval besede njegov grozeči, žgoči pogled. [...].“³¹ Z této ukázky, kapitola je vybraná je patrný naturalistický směr v podání F. K. Meška.

Další realistické novely z prostředí své domoviny obsahovaly soubory s názvem Slike in povesti z roku 1898 a 1899 vydané v Knezově Knjižnici. Vydání těchto sbírek uvedlo Meška mezi přední slovinské beletristy.³²

Smíření a následné uspokojení v církevní dráze, vědomá osobní oběť pro druhé, se projevila v jeho dalších dílech, která taktéž sklídila úspěch, jsou to Ob tihih večerih (1904) a

²⁸ *Kriza revije Dom in svet*, 1937[online]. [2017-07-21]. Dostupné z [www: https://books.google.cz/books?id=i_CgAAAAMAAJ&pg=PA462&lpg=PA462&dq=%22Dom+in+svet%22&so%22&ots=q_6GmNHgDF&sig=u-DI8O2UFxazKNtvAtIiJt41ztI&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwi-vtvl-jVAhXLvhQHX55CZ4Q6AEIfDAQ#v=onepage&q=%22Dom%20in%20svet%22&f=false](https://books.google.cz/books?id=i_CgAAAAMAAJ&pg=PA462&lpg=PA462&dq=%22Dom+in+svet%22&so%22&ots=q_6GmNHgDF&sig=u-DI8O2UFxazKNtvAtIiJt41ztI&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwi-vtvl-jVAhXLvhQHX55CZ4Q6AEIfDAQ#v=onepage&q=%22Dom%20in%20svet%22&f=false)

²⁹ KOBLAR, France. Meško, Franc Ksaver (1874–1964). *Slovenska biografija*. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 2013. URL: <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi362730/#slovenski-biografski-leksikon> (8. 2. 2016).

³⁰ MEŠKO, F. Ksaver. *Obrázky a povídky*. Úvod J. Máchal. J. Otto: Praha, 1909. str. 7.

³¹ Překlad autora diplomové práce, pokud není uvedeno jinak: Ruce se mu křečovitě chvěly, jako kdyby chtěly hned teď obejmout její tenký krk a uškrtit jí, nenechat jí těch pár krátkých minut, které ještě byly ponechány jejímu zkracující se mu životu... „Co je s ním?“ Přidušeně, skoro bezezvučně se mu dostala otázka z prsou. Nahnul se ještě blíže k ní. Jako by se bál, že by mohl přesechnout odpověď, ústa mu zůstala na půl otevřená, až mu z nich svítily velké bílé zuby. „On?!... Je mrtev... zastřelen.“ Odpovídala jako bez vůle, jako by si její slova vynutil jeho hrozící, ohnivý pohled. :In MEŠKO, Ksaver (Karol Dolenc). Kam plovemo?. In *Ljubljanski zvon*, 1897. Ljubljana: Tiskovna zadruga. roč. 17. č. 1. str. 714.

³² MEŠKO, F. Ksaver. *Obrázky a povídky*. Úvod J. Máchal. J. Otto: Praha, 1909. str. 4.

Mir božji (1906). Tato díla díky svému úspěchu Meškovi otevřela dveře do světa.³³ Za dílo, ve kterém se spisovatel ohlíží za svým domovem, je považován román Na Poljani (1907) s podtitulem z Vlasti se sladkostí a hořkostí milovaným.³⁴ V tomto románu se střetává realita s ideálem. Děj se odehrává ve vesnici Poljana na dvou selských gruntech, které mají představovat symbolicky světlo a stín, dobro a zlo.³⁵ K jeho dalším dílům s tematikou domova patří Na smrt obsojeni (1908) a Mati (1914). V dílech se zmiňuje i o hospodářské a politické situaci v Korutanech. Kdykoliv pocítil osobní bolest nebo ohrožení vlasti, vracel se k tématům realismu a naturalismu z korutanského a štýrského prostředí.³⁶

Dále napsal romány s historickou tematikou, Drama izza davnih dni (1908), Črna smrt (1911), která pojednává o moru v Ptujci a Kobilice (1914). Historická a regionální tematika je zachycena v knize Legende o svetem Frančišku, která vyšla v roce 1927. Venkovský život je zachycen v novelách v knize Slike (1918).

Nejrozsáhlejším Meškovým dílem je román Mladim srcem, který má šest dílů a vydávaných v letech 1911, 1914, 1922, 1940, 1951, 1964. Tento román byl určen především pro mladé čtenáře. Mezi další knihy pro mládež můžeme uvést Volk spokornik in druge povesti za mladino (1922), Poljančev Cencek in druge zgodbe za mladino (1957), Našim malim (1925), Mladini (1927).

Nejnámější Meškova dramata jsou Na smrt obsojeni (1908), kde se spisovatel zabývá tematikou korutanských Slovinců, Mati (1914) o vztahu mezi Slovinci a Němci a Pri Hrastovih (1921), které se zabývá tematikou venkova. Meškova dramata se hrála i na divadelních prknech slovinského Národního divadla. Například drama Pri Hrastovih bylo uvedeno v sezóně 1924/1925.³⁷ Po druhé světové válce sepsal několik vzpomínkových knih. Jde o knihy Pod topovi, Križev pot a V četniškem ujetništvu. Péčí Viktora Smoleje bylo vydáno ve vydavatelství Mohorjeva družba Meškovo souhrnné pětisvazkové dílo s názvem Izbrano delo I – V. (1954 -1960).

Meško byl ve své době velmi populárním autorem. Dopisoval si s mnoha lidmi z různých zemí. Meškovy knihy byly překládány do španělštiny, italštiny zásluhou Marie D. Gayou, do němčiny přeložené Minou Conrad – Eybesfeldovou, dále do srbštiny. Jako

³³ DEBELJAK, Tine. Ob smrti pisatelja Franca Ksaverja Meška. In *Zbornik Svobodne Slovenije*. 1965. č. 1. s. 109.

³⁴ MAHNIČ, Joža. Meškovo Izbrano delo I-IV. In *Jezik in slovstvo*. 1960. ročník 5, č. 5. str. 150.

³⁵ KUDĚLKA, Viktor. Slovinská literatura 2. Univerzita J. E. Purkyně: Brno, 1975. str. 156.

³⁶ MAHNIČ, Joža. Meškovo Izbrano delo I-IV. In *Jezik in slovstvo*. 1960. ročník 5, č. 5. str. 150.

³⁷ ALBREHT, Fran. Kronika: Drama (seznona 1924/1925). In *Ljubljanski zvon*. Ljubljana: Tiskovna zadruga, 1925, roč. 45.č. 9.str. 567 - 572.

památka na tohoto slovinského spisovatele dodnes nese jeho jméno knihovna ve Slovinském Hradci a v Ormoži, ulice v Lublani a ve Slovinském Hradci a dalších slovinských městech.

4. F. K. Meško v českém kulturním prostředí a jeho překladatelé

Na konci 90. let 19. století se překladatelé mohli poprvé seznámit s tvorbou Meškovou. Časopisecky vyšlo ve slovinštině v Ljubljanském zvonu roku 1897 dílo *Kam plovemo?*, a hned následující rok vyšla kniha *Slike in povesti*. O novinkách ze slovinské literatury našince informovaly noviny a časopisy, které se u nás vydávaly. Jmenujme třeba *Literární listy* z roku 1904, kde se J. Geršak zmiňuje o slovinském spisovateli F. K. Meškovi, jako o nejzajímavějším spisovateli vedle Ivana Cankara na poli současné slovinské literatury.³⁸

Prvopočátky překládání F. K. Meška se datují již do roku 1902, kdy Bořivoj Prusík (1872–1928) přišel s překladem povídky *Srakopejeva hruška* v jednom z českých časopisů³⁹ (ve kterém časopise byla povídka přeložena, se nepodařilo dohledat). Tato povídka je vzata z knihy *Slike in povesti*. Rudolf Linhart mluví o Prusíkově překladu povídky v časopise *Meditace: Měsíčník pro literaturu umění a filosofii* (1909, roč. II., str. 513) s názvem „Strakoperjeva hruška“. Při porovnání si lze tedy všimnout, že oba překladatelé se neshodnou v názvu povídky.

Bořivoj Prusík (1872–1928) vystudoval gymnázium. Díky svému otci (zakladatel gymnázia v Roudnici n. Labem) pochytil slovanské jazyky, jako byla ruština, polština, hovořil také anglicky. To se pak projevilo v Bořivojově zájmu o literaturu. Po maturitě vystudoval filozofickou fakultu v Praze, kde studoval němčinu a francouzštinu. Během studia se stal členem Ruského kroužku, kde se naučil dokonale ruštině. Navštívil Moskvu a Petrohrad. Psal si s Antonem Pavlovičem Čechovem (1860-1904). Své jazykové dovednosti si zvyšoval mnohými cestami po cizině. V roce 1918 se stal místoředitelem univerzitní knihovny v Praze, a postaral se o to, aby se v knihovně nacházely díla slovanských autorů. Během knihovnické kariéry publikoval různé články. S příchodem 20. let se stal zaměstnancem ministerstva zahraničních věcí a správcem konzulátu v New Yorku. Překládal ruské veselohry, zasloužil se o uvedení Čechova na divadelních prknech v Československu, dále překládal z polštiny Sienkiewiczze a polské naturalisty.⁴⁰ Pod pseudonymem J. Ščerbinský psal prózu. Skutečnost, že pracoval jako knihovník a měl zájem o slovanskou literaturu, mohla vést tohoto překladatele k přeložení povídky *Srakopejeva (Strakoperjeva) hruška* F. K. Meška do češtiny.

³⁸ GERŠAK, J. Z cizích literatur: Slovinská literatura. In *Literární listy: Časopis věnovaný zájmům literárním*. Praha: Václav Dresler, 1904, roč. 21. č. 15. a 16. str. 256.

³⁹ PÁTA, Josef. Ksaver Meško. In *Slovanský přehled*. Praha: Academia, 1927, č. 19.

⁴⁰ FORST, Vladimír, Jiří OPELÍK a Luboš MERHAUT, ed. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0708-3. str. 1125.

Josef Páta (1886-1942) se ve svém *Lístku z dějin soudobé slovinské literatury*⁴¹ zmiňuje i o dalším českém překladateli, který přeložil Meškovy věci. Jedná se o **Františka Vondráčka** (1865-1954). František Vondráček vystudoval gymnázium. Zajímal se o polštinu a polskou literaturu. V roce 1882 odešel studovat do Kutné Hory učitelský ústav. Ten dokončil a působil krátkou dobu jako učitel v Chlumu na Hlínecku, poté pracoval v Chrudimi, kde se stal ředitelem tamější měšťanky. Stal se okresním inspektorem na Slovensku a poté v Praze. Od 20. let působil jako učitel polštiny na Vysoké škole obchodní. Rád navštěvoval Polsko a stal se podporovatelem česko – polských vztahů. Překládal díla z polštiny a psal články ze svých cest do Polska.⁴² Kde František Vondráček uveřejnil svůj překlad Meška, co ho vedlo k překladu a především, co konkrétního přeložil, se však nepodařilo dohledat.

V časopisu s názvem *Čech: politický týdeník katolický* byly uveřejněny roku 1920 dvě Meškovy povídky na pokračování, a to, *Čtyři smrti*⁴³ a *O štedrém dni*⁴⁴. Překladatelem těchto povídek byl **Věnceslav Kronus** (1883–1937). Kronus byl kaplanem, arcibiskupským notářem a také sekretářem Ústřední rady katolické. Také se stal učitelem na Vyšší škole dívčí v Praze. Mimo jiné překládal Puntingama, Bandurského a Sheehana.⁴⁵

Při dalším hledání překladů Meška se v časopisu *Rozkvět: obrázkový čtrnáctideník* z roku 1919 objevily hned dvě povídky. Jedná se o povídky *Za tichých večerů*⁴⁶ a *Čarovné oči*⁴⁷, obě v překladu **Františka Vínka Zíbra**. Zíbr překládal i další slovinské spisovatele a to

⁴¹ PÁTA, Josef. *Lístek z dějin soudobé slovinské literatury: Ksaver Meško*. Brtnice: Josef Birnbaum, 1928. str. 24.

⁴² FORST, Vladimír, Jiří OPELÍK a Luboš MERHAUT, ed. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1572-3. str. 1458 – 1459.

⁴³ MEŠKO, Ksaver. *Čtyři smrti*. In *Čech: politický týdeník katolický*. Praha: Antonín Schmitt, 1869 -1937. Příloha. *Čech*, 1920. 134 Neděle. roč. 45. str. 2. [online] [cit. 2017-04-11]. Dostupné z www: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:81c5f680-9483-11e6-bfc2-001018b5eb5c?page=uuid:4a397840-94c4-11e6-baa5-005056827e51&fulltext=%C4%8Dty%C5%99i%20smrti>

⁴⁴ MEŠKO, Ksaver. *O štedrém dni*. In *Čech: politický týdeník katolický*. Praha: Antonín Schmitt, 1869 -1937. 19. 12. 1920. roč. 45. č. 349. str. 2-3. [online] [cit. 2017-04-11]. Dostupné z www: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:e015ba80-8f43-11e6-9328-005056825209?page=uuid:c44e92b0-8f78-11e6-9328-005056825209&fulltext=O%20%C5%A1t%C4%9Bdr%C3%A9m%20dni>

⁴⁵ ROBL, Jindřich. Zapomenutý kněz a spisovatel. In *Pod Blaníkem*. 3. 1999. č. 4. str. 10.

⁴⁶ MEŠKO, Ksaver. *Za tichých večerů*. přel. F. V. Zíbr. In *Rozkvět: obrázkový čtrnáctideník*. Praha: Českomoravské podniky tiskařské a vydavatelské, 1908 – 1931. (1919). roč. 12. č. 15. str. 351 - 352 . [cit. 2017-07-11]. Dostupné z www: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:49e2c3b0-2ad8-11e7-a77b-001018b5eb5c?page=uuid:9a6a7d70-2aef-11e7-a38c-005056827e51&fulltext=Me%C5%A1ko>

⁴⁷ MEŠKO, Ksaver. *Čarovné oči*. přel. F. V. Zíbr. In *Rozkvět: obrázkový čtrnáctideník*. Praha: Českomoravské podniky tiskařské a vydavatelské, 1908 – 1931. (1919). roč. 12. č. 18. str. 416 - 418. [cit. 2017-07-11]. Dostupné z www: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:b15ae9b0-2ad7-11e7-a77b-001018b5eb5c?page=uuid:94ee91f0-2af0-11e7-9ceb-005056825209&fulltext=Me%C5%A1ko>

Zofku Jelovškovou-Kvedrovou nebo Ivana Cankara.⁴⁸ Zíbr přispíval svými články i do časopisu *Ženský svět: List paní a dívek českých*.⁴⁹

Arnold Zemánek přeložil povídku *Meditace* v časopisu *Museum* (1918, roč. 52., č. 1-5., str. 28-29).

Z iniciativy Josefa Páty a jeho vydaného knižního překladu díla *Slike in povesti* (česky *Obrázky a povídky*, vydané roku 1909) se mohli čeští čtenáři a především další překladatelé seznámit s tímto spisovatelem a dílem u nás. Za zmínku stojí, že povídka *Srakopejeva hruška* vzatá z knihy *Slike in povesti* a přeložená již dříve Bořivojem Prusíkem a publikovaná časopisecky, se v českém knižním překladu neobjevila.

Publikování prvního knižního překladu předcházelo vydání některých Meškových povídek a básní časopisecky. Některé povídky byly otištěny jen časopisecky a některé se po otisknutí v časopisu znovu objevily při vydání celých knih. Josef Páta přeložil vedle povídek i poezii Meškova otištěnou v češtině v poličském tisku s názvem *Jitřenka*. Zde byly otištěny básně *Poutníkova píseň*, *Barkariolova touha* a *U jezera*. V *Jitřence* vycházela na pokračování povídka *Nemocný* (slovin. název *Bolnik*).⁵⁰ Mezi další Pátou přeložené povídky, patří „Človek je bil ...“ uveřejněné v časopisu *Den* v roce 1908. V časopisu *Světazor: světová kronika současná slovem i obrazem*, pro zábavu i poučení byla otištěna Meškova povídka *Moderní vrabčák*.⁵¹

V několika dochovaných dopisech překladatelé děkovali za časopisy, které F. K. Meško osobně posílal překladatelům do Čech a to vydání časopisů *Ljubljanski zvon* a *Dom in svet*, což mohlo podpořit další zájem jak o tvorbu Meškova, tak o překlad dalších děl i dalších slovinských spisovatelů působících v tehdejšímu kulturním prostředí.

Spolu s Josefem Pátou se do začátku první světové války překládání věnoval i Rudolf Linhart, jehož překlady Meška se objevovaly taktéž v časopisech. Prvotní Linhartovy překlady byly povídky z Meškových knih, které vyšly v časopisech ještě před prvním českým vydáním celé knihy v češtině *Za tichých večerů* (1910). Rudolf Linhart, kněz, básník, překladatel, spisovatel, v časopisu *Eva* publikoval již od roku 1904. Jako jednadvacetiletý mladík používal při publikování Meškových povídek pseudonym *Ahasver*. Pod tímto pseudonymem se podepisoval ve *Slovinsku* i sám F. K. Meško. *Ahasver* v podání Rudolfa

⁴⁸ MAINUŠ, Petr. *Bibliografie knižních překladů slovinské literatury do češtiny*: Bibliografija knjižnih prevodov slovenske literature v češčino. Lublaň: Centrum pro slovinskou literaturu, 2005, 39 s. ISBN 96-160-3660-2.

⁴⁹ ZÍBR, Vinko František. *Žena a moderní stát*. In *Ženský svět: List paní a dívek českých*. Ústí: spolek českých žen: Praha, 1896 – 1930. 1913. č. 3. str. 29.

⁵⁰ MEŠKO, Fran. *Nemocný*. přel. Josef Páta. In *Jitřenka: časopis pro zábavu a poučení*. Polička: Jindřich Popelka, 1909, roč. 28. str. 11, 15, 19, 26.

⁵¹ MEŠKO, Fran. *Moderní vrabčák*. In *Světazor: světová kronika současná slovem i obrazem, pro zábavu i poučení*. Praha. J. Otto, 1904 – 1943. 1922 – 1923. roč. 23. č. 19. str. 467 – 468.

Linharta je podepsán pod povídkou „Nemodlili jste se za mne?“ (ve slovinštině – Ali niste nič molili zame?) publikovanou v časopisu *Nový život* roku 1905.⁵² Dále přeložil povídky *Romance o smutném jitra* (*Romanca o žalostnem jutru*), *Na svatý půst* (*Na sveti post*), *Zapomněna* (*Pozabljena*), *Meditace podzimního večera* (*Meditacija jesenskega večera*) a *Člověk, jenž se vracel* (*O človeku, ki se je vračal*) a báseň *Náš den* uveřejněné v prosincovém čísle časopisu *Eva*. V časopisu *Meditace* (1909, roč. II. str. 203) uveřejnil překlad *Života večerní modlitba*.

Povídka *Člověk, jenž se vracel*, vyňatá z knihy *Mír boží*, ve slovinštině vydané v roce 1906, byla otištěna v roce 1907 v českém časopisu *Eva*. S touto povídkou se v českém překladu opět shledáváme v roce 1936 při vydání celé knihy *Mír boží* v překladu Antoše Horskáka.

V roce 1908 vyšel překlad povídky „Dlouhá jest ještě cesta“ v katolickém časopise *Meditace*. Tento časopis založil a vlastnil Vilém Bitnar, který se stal obdivovatelem a podporovatelem Meškových překladů v *Meditaci*.⁵³

Do první světové války se tak většina Meškových povídek uveřejňovala především v časopisech.

Meziválečná doba se stala zlatým časem překladů Meškových děl. Postaral se o to především moravský překladatel a amatérský archeolog Antoš Horskák, který se věnoval překládání a překládal až do převratu v Československu roku 1948. Poté jeho překlady nebyly žádoucí. Mezi další překladaatele jmenujme Josefa Skrbinška, Ottu Františka Bablera a Vojtěcha Měrku. V první polovině 20. století se vedle F. K. Meška hojně překládala i díla dalších úspěšných slovinských spisovatelů a to Ivana Cankara a Zofky Jelovškové-Kvedrové atd.

Po skončení druhé světové války a příchodu komunismu nastala stagnace politických vztahů mezi Československem a Jugoslávií a v překládání slovinské literatury se několik let nepokračovalo. Na konci 50. let došlo k obnovení překládání knih ze slovinštiny, ale přestože se překladaatelé vraceli k překládání děl klasických slovinských spisovatelů, Meškova kniha již nebyla přeložena žádná. F. K. Meško byl katolický kněz a jeho knihy v našem prostředí už nebyly žádané.

Ne všichni výše jmenovaní překladaatelé se věnovali překládání Meškových děl. Výslovné zaměření na překládání děl Meška měl Antoš Horskák, z řad jiných slovinských

⁵² MEŠKO, Fran. Nemodlil jste se za mne?. překlad Ahasver. In *Nový život: Měsíčník pro umění a zábavu*. Prostějov: Karel Dostál Lutinov, 1905, roč. 10, str. 353.

⁵³ Památník národního písemnictví Praha. Rudolf Linhart.č. fondu 992. inv. č. 46. Korespondence mezi R. Linhartem a V. Bitnarem.

spisovatelů přeložil povídku od Antona Aškerce a jeho Havířovu píseň o uhlí⁵⁴ a od Ivana Cankara povídku *V předvečer*⁵⁵, obě uveřejněné v časopise *Archa*. Josef Páta se zabýval jinými slovanskými jazyky, ze slovinštiny přeložil pouze díla od již zmíněného spisovatele. Rudolf Linhart kromě Meška přeložil dílo slovinského autora Frana Finžgara (1871-1962). *Pod svobodným sluncem*, které vyšlo po jeho smrti roku 1928.⁵⁶ Dále uveřejňoval překlady Ivana Cankara, Alojze Gradnika (1882-1967) či Zofky Jelovškové-Kvedrové a to v časopise *Eva*.

Vojtěch Měrka patřil mezi plodné překladatele, vedle překladu Meška přeložil do češtiny pět děl⁵⁷ Ivana Cankara a knihy od Dragotina Ketteho, dále překládal i z jiných jazyků. Ke spolupráci na překladech přizval i svého žáka Jiřího Wolkera (1900-1924). Vojtěch Měrka nechal vydat jejich společný soubor pod názvem *Bratrská poezie* roku 1925.

Překladatelská činnost Otty Františka Bablera se nezaměřovala jen na překlady slovanských jazyků, ale i germánských. Ze slovinštiny překládal knihy od Mirana Jarce, Ottona Župančiče, Svetlany Makarovičové, Frana Milčinského atd.

Při porovnání vydání děl v originále a českém překladu můžeme říci, že překladatelé si díla k překladu nevybírali chronologicky podle roku vydání ve slovinštině.

Generace mezi válkami se snažila při výběru děl k překladu rozhodovat na základě pokrokovosti a uměleckého aspektu.⁵⁸ Rok originálu a překladu často dělí několik let. V několika případech za tím stál problém s nakladatelstvím, ať už šlo o jeho hledání, anebo nastal problém při samotném tisku knih.⁵⁹

Povídky byly taktéž vybírány z různých knih a několikrát došlo k tomu, že povídka byla přeložena více překladateli. Můžeme tak porovnat překlady od různých překladatelů. Povídka *Kapitola o Mimici* byla přeložena Jožefem Skrbinskem i Antošem Horsákem. Povídka *Víra* byla přeložena Josefem Pátou a později Antošem Horsákem, *Člověk, který se vracel* byla přeložena Rudolfem Linhartem a později Antošem Horsákem a další. Za tichých večerů bylo přeloženo Rudolfem Linhartem a Fr. Zíbrem. *Cencek Poljanců* byl přeložen O. F.

⁵⁴ AŠKERC, Anton. Havířova píseň o uhlí. přel. Antoš Horsák. In *Archa: revue pro katolickou kulturu* [online]. Prostějov: Karel Dostál Lutínov, 1935. roč. 23. č. 6. str. 251. [cit. 2017-07-11]. Dostupné z www: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:52257f20-4cef-11e2-af1a-005056825209?page=uuid:db128b148675da56f6ebdc4b55ad4396>

⁵⁵ CANKAR, Ivan. *V předvečer*. přel. Antoš Horsák. In *Archa: revue pro katolickou kulturu* [online]. Prostějov: Karel Dostál Lutínov, 1935. roč. 23. č. 6. str. 243-244. [cit. 2017-07-11]. Dostupné z www: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:52257f20-4cef-11e2-af1a-005056825209?page=uuid:e88dcaac8ee346c999ffa4a772a409c1>

⁵⁶ MAINUŠ, Petr. *Bibliografie knižních překladů slovinské literatury do češtiny: Bibliografija knjižnih prevodov slovenske literature v češčino*. Lublaň: Centrum pro slovinskou literaturu, 2005. ISBN 96-160-3660-2. str. 13.

⁵⁷ Tamtéž. str. 11 - 12.

⁵⁸ BERKOPEC, Otto. *Bilance deseti let*. In *Slovanský přehled* 42, 1956, č. 7. s. 237 – 238.

⁵⁹ O tomto problému se zmiňuji v kapitole o nakladatelstvích.

Bablerem a pak i Antošem Horsákem jako Čeněk Poljanců. Povídka Moderní vrabčák byla prvně přeložena do časopisu Světozor Josefem Pátou a poté Josefem Skrbinškem v knize Vlk kajícník a jiné příběhy.

Ukázka z knihy *Mír božji*, Vera F. K. Meško:

*„Miren, vroč dan. Sonce je viselo venomer na enem mestu, velika, razbeljena ploča, vržena od nevidne roke v vesoljstvo. Puhtela je iz nje vroča pekočina kakor iz apnenice, ki so jo pravkar odprllili: v vidnih velikih valovih vre iz nje žgoč vzduh na vse strani, da zastaja dih naokoli stoječim delavcem. Nikjer se ni nič ganilo. Drevje kakor zakleto, listje mirno, nepremično, kakor izrezljano iz težke zelenkaste kovine, posute s prahom. Drhteča, pekoča žeja je kipela iz drevja, v onemoglem molku je vpila po kapljici dežja, vsaj po skopem blagoslovu oživljajoče rose. Kakor drhti deva, zapeljana in zapuščena, v bolesti in v neskončnem hrepenenju, je třepetala od žeje njiva za drevjem, polna pšenice, rumene, opečene, prav tako žejne, kričeče prav tako v togem molku po požirku vode. Vsa cesta je bila pregrnjena z belkasto sivo, prašnato preprogo, da so se vdirale otrokom noge do gležnjev. [...]*⁶⁰

Ukázka z povídky *Víra* (1916) v překladu Josefa Páty:

*„Klidný, parný den. Slunce viselo nehnutě na jednom místě, veliký rozžhavený kotouč, vržený neviditelnou rukou do vesmíru. Sálalo z něho úžasné vedro jako z vápenné pece právě otevřené. Nikde se nic nehnulo. Stromy jakoby zaklety, listí klidné, bez hnutí, jakoby vykováno z těžkého zelenavého kovu, posypáno prachem. Chvějivá palčivá žízeň se linula ze stromů, v bezmocném mlčení volala po kapce deště, aspoň po nepatrném požehnání oživující rosy. Jako sténá dívka, zapuzená a opuštěná, v bolesti a v nekonečné touze, tak sténala žízní niva za stromy plná pšenice, do zlata vypálené, stejně tak žíznící, křičící aspoň po nepatrné vláze, občerstvení. Celá cesta byla zasypána širokým, od příkopu do příkopu, bělavě šedým prašným přikrovem, do něhož se bořily dětské nohy až po kotníky. [...]*⁶¹

Víra v překladu Antoše Horsáka uveřejněná v knize *Mír boží* (1936):

„Byl tichý jarní den. Slunce viselo stále na jednom místě jako veliká, žhavá plotna, hosená neviditelnou rukou do vesmíru. Sálal z ní žhavý žár jako z vápenky, již právě otevřeli: - vyvalí se z ní viditelné ohromné vlny žhavého vzduchu, že se zatajuje okolostojícím dělníkům

⁶⁰ MEŠKO, Fran Ksaver: *Mír božji - Vera*. In *Izbran dela, zvezek I*. Ljubljana: Založba pastir, 1941. str. 10.

⁶¹ MEŠKO, Fran Ksaver: *Všeslovanská čítanka Lípa. Víra. /Vera/ Přel. Josef Páta, Praha: Jos. R. Vilímek 1916. str. 211.*

*dech. Nikde se nic nehýbalo. Stromy byly jako zakleté, listí v klidu, nehýbalo se, jako by bylo vyřezáno z těžkého zelenkavého kovu, pokrytého prachem. Stromy chvěly se palčivou žízni, vysíleny mlčením volaly po kapce deště, nebo aspoň po skrovném požehnání oživující rosy. Jako se chvěje dívka, svedená a opuštěná, bolestí a nekonečnou touhou, tak se chvěla žíznivá niva za stromovím, plná pšenice zlatožluté, vyprahlé, právě tak žíznivé, jež právě tak volá, aniž by promluvila slovíčko po doušku vody. Celá silnice, jak je široká od příkopu k příkopu, byla pokryta bělavě sivým, prachovým kobercem, že se do něj bořily nohy dětí až po kotníky. [...]*⁶²

Z výše zmíněných ukázek je vidět, že Antoš Horsák používá květnatější slova ve svém překladu než Josef Páta. Oba překlady jsou však zdařilé a vystihují Meškův originál. Použití slov u obou překladatelů je v některých větách odlišné, to se týče i skladby vět. Můžeme to přičíst i rozdílu mezi vydanými překlady. Pátův styl a výběr slov je spíše básnický než Horsákův.

Ukázka Meškovy povídky O člověku, ki se je vračal uveřejněné v časopisu *Dom in svet* (1902) a z knihy *Mir božji* (1908):

*„[...]Zelenje ob poti mu je vzradoščevalo oko; drevesa so ga pozdravljala s pritajenim šepetom — prijateljski in srčno, kakor dobrega znanca. In ko je popotnik tako ves brezskrben hitel naprej, zagleda hipoma pod nekim drevesom ob poti počivati moža. [...]*⁶³

*„[...] Radostilo mu je oko zelenje ob poti, nežno še in bujno, kakor i bila še daleč jesen: saj je šele vzcvetela pomlad. S pritajenim šepetom so ga pozdravljala drevesa, po prijateljsko in srčno kakor dragega znanca, dobro došlega ob vsaki uri. Ko je hitel popotnik tako ves brezskrben svojo pot nazaj, zagleda pod drevesom ob cesti počivati moža. [...]*⁶⁴

Ukázka povídky O člověku, který se vracel v překladu Rudolfa Linharta uveřejněné v časopisu *Eva* (1908):

„[...]Oko jeho těšila zeleň u cesty, světlí ještě a bujná, jakoby byla ještě daleko jeseň: sotva že se tak rozvilo jaro. Přidušeným šumem pozdravovaly jej stromy, přátelsky a srdečně jako drahého známého vítaného každou chvíli. Když špěl chodec tak docela bezstarostně svou

⁶² MEŠKO, Fran Ksaver: *Víra*. In *Mír Boží*. /Mir božji/ Přel. Antoš Horsák. Ilustrace Rajko Šubic, Přerov: Společenské podniky 1936. str. 12.

⁶³ MEŠKO, Ksaver. O člověku, ki se je vračal. In *Dom in svet*. Katoliško tiskovno društvo: Ljubljana, 1902. roč. 15. č. 3. str. 142.

⁶⁴ MEŠKO, Fran Ksaver: *Mír božji – O člověku, ki se je vračal*. In *Izbrana dela zvezek I*. Ljubljana: Založba pastir, 1941. str. 122.

*cestou nazpět, uhlédl rázem pod stromem u cesty odpočívati muže. Tváři cizincových neviděl, poněvadž si je odpočívající zakrýval dlaněmi. Ale soudil, že má neznámý jistě lepší půl života za sebou: stříbrné nitky bělili se mu ve vlasech. [...]*⁶⁵

O člověku, který se vracel v překladu Antoše Horsáka uveřejněné v knize *Mír boží* (1936):

*„[...] Jeho oko zaradovalo se ze zeleně u cesty, svěží ještě a bujně, jako by byla ještě jeseň daleko: sotva se teprve rozvílo jaro. Spřidušeným šepotem pozdravují ho stromy, přátelsky a srdečně jako drahého známého, jenž jest jim vítán v každou hodinu. Zatím co spěchal takto chodec úplně bezstarostně svou cestou nazpět, uvidí náhle pod stromem odpočívati muže. [...]*⁶⁶

Jak vidíme, originál povídky se mírně odlišuje od vydání v časopisu a knižního vydání. Co se překladů týče, opět vidíme znatelný rozdíl mezi vydáními. Rudolf Linhart používá spíše básnický styl. Obsahově se však překlady neliší.

Ukázka povídky Poglavje o Mimici (1919):

*„[...] Vedi Bog, jak nas je navezalo tako tesno in silno na to dekletce. Bila je krasna, res, a krasnih deklic ni manjkalo tudi spodaj v mestu, a glej, mimo teh smo hodili mirno in brezbrizno, komaj da smo pozdravili, površno in malomarno, še šalili in norčevali sme se iz njih... A Mimica! Kdaj je izustil kdo o nji pikro šalo, kdaj jo je smešil kdo? Nihče nikoli! Ker dvignili bi se vsi proti njemu in bilo bi mu gorje!... [...]*⁶⁷

Ukázka Kapitola o Mimici v překladu A. Horsáka (1936): *„[...] Bůh ví, co nás tak těsně a pevně spojilo s tím děvčetem. Byla krásná, je pravda, ale krásných děvčat bylo i dosti dole v městě, a hled', kolem těch jsme chodili klidně a bezstarostně, taktak, že jsme je pozdravili, povrchně a lhostejně, ba tropili jsme si z nich i žerty a vysmívali se jim... Ale Mimica! Kdy si kdo z ní ztropil žert, kdy se jí kdo vysmíval? Nikdo nikdy! Vždyť by se všichni proti němu pozvedli a bylo by mu běda... [...]*⁶⁸

⁶⁵ MEŠKO, Ksaver. O člověku, který se vracel. In *Eva: měsíčník pro umění, vzdělání a zábavu se zřetelem k ženské otázce*. Prostějov: Václav Horák, 1907. roč. 4. č. 6, str. 30.

⁶⁶ MEŠKO, Fran Ksaver: O Člověku, který se vracel. In *Mír Boží*. /Mír božji/ Přel. Antoš Horsák. Ilustrace Rajko Šubic, Přerov: Společenské podniky 1936. str. 147.

⁶⁷ *Jihoslovanština*. Přel. Josef Skrbínšek. Obsah: Fran Ksaver Meško. Holešov: Fr. Malota: JanKonečný 1919. str. 5.

⁶⁸ MEŠKO, Fran Ksaver: Kapitola o Mimici. In *Mír Boží*. /Mír božji/ Přel. Antoš Horsák. Ilustrace Rajko Šubic,

Ukázka v překladu Josefa Skrbinška (1919): „[...]VÍ Bůh, co nás upoutalo tak těsně a silně k tomu děvčeti. Byla krásná, opravdu, ale krásných děvčat nebyl nedostatek také dole ve městě, ale ejhle, kolem těch jsme chodili klidně a nevšímavě, sotva že jsme pozdravili, povrchně a nedbale, ba i žerty a blázný jsme si dělali z nich...Ale Mimica! Kdy pronesl někdo o ní drsný žert, kdy ji zesměšňoval někdo? Nikdo nikdy! Neboť zdvihli bychom se všichni proti němu a bylo by mu bývalo běda!... [...]"⁶⁹

Při porovnání originálu s překlady zde opět hraje svou roli rok vydání překladu povídky. Avšak zde ten rozdíl není tak znatelný.

Horsákovy překlady všech tří ukázek jsou čtivější a jeho volba slov je vhodnější. Sám Josef Páta Horsákovy překlady hodnotí jako zdařilé.

Přerov: Společenské podniky 1936. str. 34-35.

⁶⁹ *Jihoslovanština*. Přel. Josef Skrbinšek. Obsah: Fran Ksaver Meško. Holešov: Fr. Malota: JanKonečný 1919. str. 5.

5. Instituce pomáhající budování nejen česko-slovinským stykům a k výuce slovinštiny

Do vzniku ČSR v roce 1918 se slavistika udržovala na vysokých školách, filozofické či teologické a v malé míře i na právnické fakultě Karlo Ferdinandovy university v Praze a v Olomouci na Katolické fakultě bohoslovecké. Ze začátku v ČSR nebyla organizace vědecké práce v rámci specializovaných ústavů.⁷⁰

Se vznikem republiky se prohloubily mezinárodní styky mezi slavisty. Během meziválečného období byly lektoráty slovanských jazyků na filozofických fakultách dobře zastoupeny. Posluchači na fakultě filozofické v Praze se mohli vzdělávat skoro ve všech slovanských jazycích kromě běloruštiny. Dílčí obory slovanské filologie byly vedeny jednotlivými vyučujícími pro jazyk a literaturu. Představitelem pro jazyk a literaturu jižních Slovanů byl vybrán Matija Murko, který vyučoval slovanskou filologii v Rakousku a Německu a to ve Štýrském Hradci a Lipsku. Murko se snažil jižní slovanstvo zviditelnit jak vědecky tak kulturně, přednáškami a popularizačně. Po Murkovi se úřadu ujal Frank Wollman, který byl profesorem v Bratislavě a Brně. Na pražské univerzitě byl prvním učitelem slovinštiny po pádu monarchie Josef Skrbinšek a to až do roku 1935, kdy po něm tuto úlohu převzal Oton Berkopec. V meziválečném období byla slovinská literatura pouze součástí jugoslavistických přednášek Matiji Murka.⁷¹ Lektoráty slovanských jazyků se nacházely i v Brně a Bratislavě.

Přednášková činnost profesorů slovanských jazyků a od poloviny 30. let cílevědomá snaha o šíření zájmu o dějiny slovanských národů a dějiny východoevropské měla za následek široký zájem veřejnosti.⁷²

Další institucí prohlubující slovanskou vzájemnost se stal Slovanský ústav, který vznikl roku 1922. Jeho cílem bylo budovat vědecké a hospodářské styky se slovanskými zeměmi. V roce 1928 bylo rozhodnuto, že bude podléhat ministerstvu školství. O vznik ústavu se zasloužil L. Niederle, který byl jeho prvním předsedou. Vedle vědeckého poznávání historické minulosti slovanských národů položil důraz na studium současných poměrů a na propagaci československého státu. Ústav se podílel na podpoře, nejen finanční, různých institucí, slovanských seminářů, Slovanské knihovny či na vydávání některých časopisů.

⁷⁰ KUDĚLKA, Milan, a kol. *Československá slavistika v letech 1918–1939*. 1. vyd. Praha: Academia, 1977. str. 37-38.

⁷¹ Tamtéž str. 44-45.

⁷² KUDĚLKA, Milan, a kol. *Československá slavistika v letech 1918–1939*. 1. vyd. Praha: Academia, 1977. str. 50.

Slovanský ústav zaujal ve vývoji slavistiky u nás mezi válkami významné místo především bohatou publikační činností.⁷³

K výuce, zdokonalování slovinštiny a dosažení kvalitního překladu knih během překladatelského období, měli překladatelé k dispozici postupně více učebních materiálů a možností.

Před první světovou válkou Jan Lego (183 –1906) vyučoval slovinštinu v kurzech a roku 1887 vydal slovinskou mluvnici pro Čechy. V roce 1912 vydal Josef Skrbinšek další slovinskou mluvnici. Skrbinšek se zasloužil o zavedení slovinských kurzů na pražské univerzitě od roku 1914.

Josef Skrbinšek dále vyučoval slovinštinu a češtinu pro cizince. V novinách a časopisech se objevovaly inzeráty, inzerující jeho veřejné hodiny, jako například noviny *Čech* s podobným zněním: „*Bezplatný kurs jazyka českého pro cizince koná se na Karlově universitě ve dvou odděleních po 2 týdenních hodinách, pro začátečníky vždy v úterý od půl 7 do půl 9. hod. večer, pro pokročilé vždy v pátek od půl 7. do půl 9. hod. večer v Klementinu č. VI. Začátek dne 14. října 1924. - Kurs jazyka slovinského pro čsl. příslušníky i pro cizince koná se rovněž ve dvou odděleních po 2 a 1 hod. týdně. Úmluva o čase a místě koná se dne 13. října o 7. hod. večer v Klementinu č. VII. – Lektor Josef Skrbinšek.*“⁷⁴

Co se týče slovníků, první slovník vydal A. Zavadil v roce 1908 (česko-slovinský) a v r. 1910 (slovinsko-český).⁷⁵ Skrbinšek zamýšlel vytvořit slovník slovinsko-český, ale kvůli nedostatku času k tomu nedošlo.⁷⁶

Josef Skrbinšek roku 1921 znovu vydal svou učebnici slovinštiny.⁷⁷

Na Josefa Skrbinška, vzhledem k jeho slovinskému původu, se obracel Josef Páta, když si potřeboval ujasnit správný překlad nebo význam slovíček. Dále se spolu s ostatními překladateli radil s F. K. Meškem, jak daná slova přeložit nejlépe.

Mezi důležité instituce, podporující vzdělanost a slovanskou vzájemnost patří Slovanská knihovna. Slovanská knihovna vznikla v Praze roku 1928. Slovanská knihovna měla vlastní správu a z počátku i hodně finančních prostředků. Za pomoci mnoha lidí, kteří pěstovali slovanskou vzájemnost, se podařilo shromáždit velký knižní fond. Ve fondech

⁷³ Tamtéž. str. 82-86.

⁷⁴ SKRBINŠEK, Josef. Kurs jazyka českého a slovinského. In *Čech: politický týdeník katolický*. Praha: Antonín Schmitt, 1924. roč. 49. dat. 13. 10. 1924. č. 283. str. 4. [cit. 2017-07-11]. Dostupné z www: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:a9fc2510-87a0-11e6-bf08-001018b5eb5c?page=uuid:020d7170-87b3-11e6-bf08-001018b5eb5c&fulltext=Skrbin%C5%A1ek>

⁷⁵ URBANČIČ, Boris. *Česko-slovinské kulturní styky*. Praha: Euroslavica, 1995. ISBN 8085494183. str. 30 – 31.

⁷⁶ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Skrbinšek Jožef. št. 217/44.

⁷⁷ URBANČIČ, Boris. *Česko-slovinské kulturní styky*. Praha: Euroslavica, 1995. ISBN 8085494183. str. 46 – 47.

knihovny se nacházely tisky, které se týkaly jak kulturního života slovanských národů, tak politiky, anebo tisky o Slovanském obyvatelstvu obecně. Slovanská knihovna měla svým počtem tisků největší oddělení ruské. Dalším slovanským tiskům byla věnována pozornost převážně po roce 1927. V čele knihovny stáli velmi zkušení zaměstnanci, kteří se starali o získávání tisků a dobré vedení knihovny. Knihovna byla podporována ministerstvem zahraničí a Slovanským ústavem. Součástí sbírky byly knihy, časopisy, rukopisy, plakáty a letáky. Za protektorátu byla činnost knihovny omezená. Další důležité knihovny vznikly v Brně při univerzitě a v Bratislavě, taktéž vznikaly knihovny soukromé podporující slovanskou vzájemnost.⁷⁸

Překladaelé tak měli další možnost se dostat ke slovinským knihám a časopisům. Jak jsem se již zmínila, F. K. Meško posílal do Čech časopisy překladatelům, Josef Páta společně s Janem Máchalem na oplátku posílali do Slovinska české časopisy.⁷⁹ Roku 1905 Rudolf Linhart děkuje Meškovi za poslání časopisů a knih, které mu pomáhají v překládání.⁸⁰ Meško posílal knihy i nakladateli Josefu Birnbaumovi, jedinému nakladateli, se kterým se nám dochovala korespondence. Jak referuje A. Horsák v dopise z roku 1927 adresovaném Meškovi: „*Birnbaum děkuje za knihy, plakal jako děcko.*“⁸¹

Od 20. let 20. století začala v Československu působit instituce, díky jejíž činnosti se zvýšil zájem a povědomí o Jugoslávii a pro nás důležité Slovinsko. Tato instituce s názvem Československo-jihoslovanská liga byla založená roku 1921. Liga měla za úkol podporovat československo-jugoslávské styky, hospodářský a kulturní život v obou zemích, snažila se pořádat jazykové kurzy, výměnu studentů, kulturní činnosti a rozvoj cestovního ruchu. Mezi oběma státy fungovala síť spolků, která pracovala na spolupráci.⁸² Centrální liga v ČSR byla v Praze a po celé republice bylo postupně založeno 17 poboček. Nápad založit ligu jak v ČSR, tak v Jugoslávii má politický základ. Tato nejdůležitější a nejrozvinutější slovanská organizace u nás byla částečně financována z členských příspěvků, dotací a darů.⁸³

⁷⁸ KUDĚLKA, Milan, a kol. *Československá slavistika v letech 1918–1939*. 1. vyd. Praha: Academia, 1977. str. 98 - 99.

⁷⁹ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Páta Josef. št. 217/95.

⁸⁰ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Linhart Rudolf. št. 217/127.

⁸¹ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Horsák Antoš. št. 217/13.

⁸² RYCHLÍK, Jan. *Dějiny Slovinska*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2011. Dějiny států. ISBN 9788074221316. str. 347.

⁸³ KERŠIČ-SVETEL, Marjeta. *Česko-slovenski stiki med svetovnima vojnama*. Ljubljana: Zveđa zgodovinskih društev Slovenije, 1996. ISBN 9789619031537. str. 81 – 83.

Liga se zajímala i o F. K. Meška, 25. března roku 1935 Meško obdržel dopis s přáním ke svým 60. tým narozeninám od odboru Československo-jihoslovanské ligy v Olomouci. Antoš Horský se stal zakladatelem odnože Československo-jihoslovanské ligy v Uherském Hradišti, jak to tom informuje v dopisu z roku 1936.⁸⁴

Důležitý význam měly spolkové časopisy, které podporovaly poznání národů a podávaly informace o činnosti Ligy. Jedná se o časopis Československo-jihoslovanská liga vydávaný ve 20. letech a od 30. let na něj navazoval časopis pod názvem na Československo-jihoslovanskou revue.⁸⁵ Do těchto časopisů přispívali svými příspěvky o Meškovi, o jeho životě a životních jubileích, jeho nově přeložených a vydaných knihách i naši překladatelé. Nejčastějším přispěvatelem se stal Josef Páta, který se obecně stal nejčastějším přispěvatelem o životě Meška i v dalších českých časopisech a novinách.

Na poli vědeckém vycházel z iniciativy Akademie věd Slovanský přehled. Slovanský přehled založil Adolf Černý roku 1898. Do Slovanského přehledu psali odborné články nejen čeští, ale další odborníci z různých slovanských národů. Během 1. světové války, byl časopis pozastaven a obnoven byl až roku 1925. Vycházel jako Sborník pro poznávání politického, hospodářského, sociálního a kulturního života slovanských států a národů. Od roku 1927 časopis řídil Adolf Černý s redaktory J. Fialovou, A. Frintou, V. Charvátém, H. Ripkou a J. Slavíkem. Z hlediska významu na vývoj slavistiky v ČSR měl Slovanský přehled důležitost nejen pro činnost popularizační a vzdělávací, ale díky kvalifikovaným redaktorům a jejich kritickým postojům přinášel cenné podněty. Soustředil se především na historiografickou část z oblasti slavistiky.⁸⁶

Překladatelé byli členy dalších spolků, které podporovaly činnost spisovatelů či překladatelů. Jmenujme Kroužek moravských překladatelů, do jehož řad patřila většina překladatelů Meškových a to Antoš Horský, Josef Skrbinšek, Vojtěch Měrka a Otto František Babler. Zakládající setkání 7. března 1935 bylo uskutečněno díky brněnskému odboru a činnosti Rajmunda Habřiny. Kroužek kooperoval se Svazem nakladatelů českých v Praze, nakladatelstvím L. Mazáče a Ústředím Ligy. Další schůze se konala v Olomouci, kroužek

⁸⁴ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Horský Antoš. (bez čísla).

⁸⁵ KOLÁŘOVÁ, Kateřina. Časopisy Československo-jihoslovanské ligy: sonda do pramenů k dějinám meziválečných československo-jugoslávských styků. In: *Porta Balkanica: Časopis věnovaný zemím Balkánu a jihovýchodní Evropy*. Brno: Občanské sdružení Porta Balkanica, 2015, ročník VII. číslo 1. s. 47-62. ISSN 1804-2449. str. 48-49.

⁸⁶ KUDĚLKA, Milan, a kol. *Československá slavistika v letech 1918–1939*. 1. vyd. Praha: Academia, 1977. str. 117-118.

poté vydal samostatné jihoslovanské číslo v revue Archa. Setkání kroužku se konala až do roku 1938.⁸⁷

⁸⁷ KOLÁŘOVÁ, Kateřina. *Kapitoly z dějin Československo-jihoslovanské ligy* [online]. Masarykova univerzita: Brno, 2014. [cit. 2017-05-07]. str. 262. Dostupné z [www: https://is.muni.cz/th/341908/ff_m/magisterska_prace_Kolarova.txt](https://is.muni.cz/th/341908/ff_m/magisterska_prace_Kolarova.txt). Magisterská diplomová práce. Vedoucí práce Doc. PhDr. Václav Štěpánek, Ph.D.

6. Překladaelé Meškových knižních překladů

Antoš (Antonín) Horskák (1891–1972)

Tento překladatel patří mezi nejaktivnější překladatele Meškových děl. Narodil se do rolnické rodiny jako druhý ze šesti dětí v Kunovicích 10. června roku 1891. Po studiích na gymnáziu v Uherském Hradišti se přesunul do Olomouce, kde se stal studentem teologické fakulty.⁸⁸ Ještě na gymnáziu své spolužáky vedl k jazykům, aby v „Kroužku“ zastoupili všechny slovanské jazyky. Co ho vedlo k zájmu o slovanstvo?: „[...] *od mládí jsem miloval knihy, četl jsem převážně slovanské autory, hlavně Rusy, těžko jsem nesl, že knihy nemohu číst v originále.*“⁸⁹ Když si přečetl v českém překladu Meškovy Obrázky a povídky, rozhodl se pro slovinštinu. „*Nadšení pro slovinštinu nehaslo, ani když jsem odešel po maturitě na studia do Olomouce a stal se po roce knihovníkem slovanské knihovny tamních teologů.*“⁹⁰ Během studia teologie začala první světová válka, a proto studium přerušil.

Za války se zúčastnil bitev ve 3. pěším pluku na korutansko – italské hranici, sočské frontě a na Piavě. Zde měl příležitost poznat slovinskou literární kulturu. U pluku sloužil až do roku 1919, účastnil se bojů za Těšínem, kde byl raněn.⁹¹ Po válce začal pracovat jako výpravčí u Československých drah, kde zdárně složil zkoušky a ke studiu se již nevrátil.

V dubnu roku 1941, kdy Německo napadlo Jugoslávii, přišlo k Horskákovi gestapo. Po prohlídce domu mu byly zabaveny knihy a časopisy spojené s Jugoslávií, pátrali i po korespondenci s jugoslávskými spisovateli, ale tu Antoš dobře uschoval. Následovalo obvinění z pronesení řeči na oslavu krále Petra II. a z dodávání zpráv do ciziny. Po výslechu na gestapu, kde byl vyslýchán 2,5 hodiny, byl propuštěn. Následovalo vyslýchání všech funkcionářů Československo-jugoslávské ligy. V roce 1944 se spojil s dvěma anglickými parašutisty. Jeden byl ubytován u Horskákovy švagrové ve vesnici Míkovice a druhý v Uherském Ostrohu. Horskák byl s parašutisty ve spojení, dodával jim zprávy, které byly vysílány do Londýna. Po osvobození dostal Antoš Horskák místo vrchního inspektora a přednosta stanice ve Starém Městě, které bylo uvolněno po kolaborantovi.⁹²

⁸⁸ ŠILER, Jaroslav. *Kněží z kunovické farnosti od pol. 19. století* [online]. Masarykova univerzita: Brno, 2014. [cit. 2017-05-07]. str. 51. Dostupné z [www:](http://is.muni.cz/th/330932/ff_m/Magisterska_diplomova_prace_JS.pdf)

http://is.muni.cz/th/330932/ff_m/Magisterska_diplomova_prace_JS.pdf

⁸⁹ Památník národního písemnictví Praha. Josef Páta.č. fondu 1248. inv. č. 103. Korespondence mezi J. Pátou a A. Horskákem.

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ Tamtéž.

⁹² Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Horskák Antoš. št. 217/174.

Antoš Horský se zajímal i o archeologii. Podílel se na řadě archeologických výzkumů, ke kterým ho přivedl profesor Hrubý, a přispěl svými články do časopisu Sborník velehradský. V roce 1942 mu vyšel článek s názvem Vykopávky v Kunovicích, Derfli, Míkovicích, Polešovicích, Tučapech a Boršicích u Buchlovic.⁹³

V roce 1949 byl poslán do vězení na 12 let za velezradu, domů se vrátil roku 1956, kdy byl propuštěn s podlomeným zdravím. Během pobytu ve vězení Horský zemřela žena Anna. O tom, že Antoš Horský byl zatčen, informuje Meška synovec Antoše Horského, František Dřínka.⁹⁴ Po propuštění se Horský vrátil do Kunovic. Zemřel v roce 1972 a pohřben byl v Kunovicích.

V překládání Meškových děl podporoval Antoše jeho bratr František, který vystudoval teologickou fakultu a stal se knězem a přítelem France Ksavera Meška.⁹⁵

Antoš Horský přeložil za svůj život celkem deset Meškových knih. V roce 1926 dvě, Matka (slovinsky Mati) a Náš život (Naše življenje). Roku 1928 – Legendy o sv. Františku (Legende o svetem Frančišku) a Mladým srdcím (Mladim srcem), 1933 – Obrázky (Slike), 1934 – Kam plujeme (Kam plovemo?), Vánoční zázrak, Jindřich – malomocný rytíř (Henrik, gobavi vitez), 1936 – Mír Boží (Mir božji), Z mého deníku (Iz mojega dnevnika) a v roce 1938 Černá smrt a jiné povídky (Črna smrt). Časopisecky měl vycházet v Lidových novinách překlad Na Poljaně (Na Poljani) z roku 1936, k čemuž bohužel nedošlo.⁹⁶

V roce 1948 chtěl vydat Meškovu povídku, která se v překladu jmenovala Světla na cestách, bohužel pro změněné politické poměry překlad nebyl doporučen k vydání s odůvodněním, že nepřináší nic, co by podporovalo přátelství ČSR s Jugoslávií.⁹⁷

Josef Páta (1886-1942)

Český lingvista, slavista a překladatel se narodil 27. srpna roku 1886 v Litomyšli jako prostřední ze tří sourozenců do rodiny rolníků. Svou sympatii ke Slovanstvu získal již při studiu na gymnáziu v Litomyšli, kde studoval v letech 1896–1904. Po dokončení gymnázia pokračoval se svým studiem na Filozofické fakultě Karlovy univerzity. Vybral si bohemistiku

⁹³ JILÍK, Jiří. Osobnosti kulturního života – Antoš Horský. In *ČOUPEK – Kunovice v proměnách času*. Moraviapress: Kunovice, 1996. str. 220 – 221.

⁹⁴ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Dřínka František. (bez čísla).

⁹⁵ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Horský Antoš. št. 217/145.

⁹⁶ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Horský Antoš. (bez čísla).

⁹⁷ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Horský Antoš. (bez čísla).

a slovanskou filologii. Po absolvování kurzů lužické srbštiny, kterou vyučoval Adolf Černý, se zdokonaloval na studijních pobytech po Evropě. Studoval na univerzitách v Lipsku, Záhřebu, Sofii a Bělehradě.⁹⁸ Spolu se svým bratrem Františkem již v době studií založil Česko-lužický spolek. Mezi další učitele Josefa Páty patřil i Jan Máchal, který na něj měl vliv.

Roku 1909 se stal doktorem filozofie a začal pracovat jako středoškolský profesor na Československé obchodní akademii v Praze, kde působil až do roku 1918. Jeho působení bylo na této škole přerušeno léty 1914–1918, kdy musel nastoupit do armády. Po obchodní akademii vyučoval na pražském gymnáziu v Křemencově ulici. Zde pobyl jeden rok. Svě pedagogické zkušenosti dále použil na Českém vysokém učení technickém, kde vyučoval jazyk bulharský, a to v letech 1917–1920.⁹⁹

Následoval nástup na Karlovu univerzitu, kde vyučoval na filozofické fakultě. Habilitován byl roku 1922. Vedle lužické srbštiny dále vyučoval bulharštinu a dále se zabýval bohemistikou a československo–jihoslovanskými styky. Na fakultě mu byla přenechána hlavně lužická srbština, jihoslovanské jazyky převzal prof. Murko. Josef Páta se snažil o prohloubení vztahů mezi slovanskými národy. Svě práci byl velice oddaný. Z důvodu přepracovanosti začal mít po nějaké době zdravotní potíže. V dopise z roku 1923 píše svému příteli Meškovi: „*Poslední dobou mám bolesti v hlavě a syčení v uších, vše znamení z přepracovanosti.*“¹⁰⁰ O těchto zdravotních problémech nás informuje i Jožef Skrbinšek v dopise adresovaném Meškovi ze 7. dubna 1925: „[...] živčno nevarno bolan [...]“¹⁰¹

S příchodem nacismu a vznikem protektorátu, bylo Josefu Pátovi zakázáno přednášet na univerzitě kvůli jeho silné obraně práv Lužických Srbů. Od roku 1939 začal spolupracovat s domácím odbojem. Za svou činnost v odbojové skupině Václava Holého byl v roce 1942 zatčen, vězněn v Terezíně a poté zastřelen dne 24. června na Kobyliské střelnici. Zabit byl i jeho bratr František. V roce 1947 byl Josef Páta posmrtně jmenován řádným profesorem lužickosrbského jazyka a literatury.¹⁰²

Kdy přesně se Josef Páta seznámil s tvorbou slovinského spisovatele F. K. Meška, nemůžeme určit. Podle domněnky Ivana Dorovského začal Josef Páta své slovinské

⁹⁸ DOROVSKÝ, Ivan. *Slavista Josef Páta*. Brno: Společnost přátel jižních Slovanů, 2003. ISBN 80-732-6014-X. str. 87 – 88.

⁹⁹ DOROVSKÝ, Ivan. *Slavista Josef Páta*. Brno: Společnost přátel jižních Slovanů, 2003. ISBN 80-732-6014-X. str. 9 – 11.

¹⁰⁰ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Páta Josef. št. 217/93.

¹⁰¹ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Skrbinšek Jožef. št. 217/41. Překlad: „nervově nebezpečně nemocný.“

¹⁰² ČERNÝ, Jiří a Jan HOLEŠ. *Kdo je kdo v dějinách české lingvistiky*. Praha: Libri, 2008. ISBN 978-80-7277-369-5. str. 490.

překladačské počiny z povzbuzení překladačských prací Adolfa Černého.¹⁰³ Páta byl první, kdo přeložil ze slovinštiny do češtiny, první Meškovo ucelené dílo v češtině. Jedná se o knihu *Obrázky a povídky (Slike in povesti)* vydanou česky v roce 1909 v Ottově nakladatelství ve Světové knihovně č. 735 – 737. F. K. Meško se tak zařadil mezi další světové spisovatele vydané v této edici. Již před vydáním celé knihy přeložil Josef Páta několik povídek, které si vybral. V dopise ze dne 18. prosince 1909 píše Meškovi, že nemůže více překládat jeho díla: „*Jsem příliš zaměstnán, škola zabere mnoho času.*“¹⁰⁴

Přesto přišel ještě s dalším překladem roku 1916, a to s přeložením povídky *Víra (Vera)*, která byla zařazena v antologii 1000 nejkrásnějších novel. Obě díla, která byla přeložena, vznikla v období, kdy se Páta ještě nespécializoval na lužickou srbštinu. Poté překládání ze slovinštiny přenechal jiným, zejména Antoši Horsákovi, ze kterého je šťasten. Chválí jej za překlad knih *Mati* a *Náš život* v jednom ze svých dopisů z 13. srpna roku 1926.¹⁰⁵ Ačkoliv přestal překládat celá Meškova díla, občas uveřejnil nějakou přeloženou Meškovu povídku a nepřestal psát do různých časopisů, ve kterých informoval o překladačské činnosti překladačů a vydávání děl tohoto slovinského spisovatele. Svými články v různých časopisech o slovinské literatuře a především o F. K. Meškovi se zasloužil o větší zájem o překládání Meškových děl a rozšíření povědomí o nich. Inspiroval tím nové překladače, např. Antoše Horsáka.

Josef (Jožef) Skrbinšek (1878–1938)

Narodil se 15. března roku 1878 v Selách u Ptuj. Své studium započal na gymnáziu v Ptuji a poté pokračoval v Celji, kde roku 1897 odmaturoval. Již při studiu v Celji se začal učit českému jazyku. Následovalo studium na univerzitě ve Vídni. Stal se klasickým filologem, vyučoval latinu a češtinu na českých gymnáziích. Svou učitelskou dráhu započal roku 1904 ve Slovinsku v Mežici, poté působil na gymnáziu ve Villachu. Zkoušku z češtiny absolvoval roku 1909 u profesora Vondráka. V Čechách učil na gymnáziích ve Slaném a Příbrami a na Královských Vinohradech.¹⁰⁶ Ještě během studia ve Vídni se stal vychovatelem knížete Öttingen – Wallerstaina. Roku 1912 vydal učebnici slovinštiny. Poté práci o

¹⁰³ DOROVSKÝ, Ivan. *Slavista Josef Páta*. Brno: Společnost přátel jižních Slovanů, 2003. ISBN 80-732-6014-X. str. 35.

¹⁰⁴ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Páta Josef. št. 217/110.

¹⁰⁵ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Páta Josef. (bez čísla).

¹⁰⁶ J. K. S. Josef Skrbinšek šedesátníkem. In *Československo-jihoslovanská revue*. Praha: Československo-jihoslovanská liga, 1938. roč. 8. č. 3-4. str. 116.

slovinském hláskosloví. Během první světové války se stal prvním lektorem slovinštiny na Karlově univerzitě. Zde vedl i kurzy češtiny pro cizince.¹⁰⁷ Také přednášel i ve svém bytě.¹⁰⁸ Od letního semestru 1935/36 se výuky slovinštiny ujal O. Berkopec.¹⁰⁹ Vedle toho, že vedl jazykové kurzy pro cizince, působil v Československo-jihoslovanské lize, Jugoslávském kolu a v Podpůrném spolku pro slovinské vysokoškoláky v Praze, kde byl předsedou.¹¹⁰ Zemřel 16. července 1938 ve Zbraslavi.

Vydal Učebnici jazyka slovinského (1912, 1921), Českou čítanku pro cizince (1937), které se dostalo velkého uznání.¹¹¹ Stručnou mluvnici jazyka srbochovatského a Srbochovatskou cvičebnici a čítanku. Ze slovinštiny přeložil následující Meškova prozaická díla. Roku 1928 byl vydán český překlad Vlka kajícníka a jiné příběhy (Volk spokornik in druge povesti za mladino). O rok později Skrbinšek přišel s překladem Mládeži (Mladini). U této knihy přebásnil verše s Františkem Hermannem. V roce 1919 vyšla učebnice Jihoslovanština, kde Josef Skrbinšek přeložil Meškovu povídku Kapitola o Mimici (Poglavje o Mimici).

Učební pomůckou se stal jeho překlad „Výbor básní“ od Simona Gregorčiče (1834-1906), rozšířené o Skrbinškovy mluvnické poznámky a slovníčkem vydané roku 1925. Přeložil i Jurčičovu Krásnou Vidu a Murnikova Matajevova Matije.¹¹²

Otto František Babler (1901–1984)

Narodil se 26. ledna roku 1901 v Zenici v Bosně a Hercegovině. Otec Otty byl z německo-slovinské rodiny a matka byla Češka. Studium začal na srbochorvatském gymnáziu v Sarajevu, to však nedokončil z důvodu první světové války, kdy uprchl s matkou do Čech. Poté pokračoval ve studiu na německém reálném gymnáziu v Olomouci, kde roku 1919 odmaturoval.

Celý život se živil překládáním literárních děl. Překládal ze slovinštiny, srbochorvatštiny, bulharštiny, ruštiny, němčiny, angličtiny, francouzštiny, italštiny. Také

¹⁰⁷ ČERNÝ, Jiří a Jan HOLEŠ. *Kdo je kdo v dějinách české lingvistiky*. Praha: Libri, 2008. ISBN 978-80-7277-369-5. str. 569.

¹⁰⁸ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Skrbinšek Jožef. št. 217/41.

¹⁰⁹ KUDĚLKA, Milan, a kol. *Československá slavistika v letech 1918–1939*. 1. vyd. Praha: Academia, 1977. str. 45.

¹¹⁰ 60 let pracovníka pro československo-jihoslovanskou vzájemnost. In *Národní listy*. Julius Grégr: Praha, 1861-1941. 16. 3. 1938. roč. 78. č. 74. str. 4.

¹¹¹ J. K. S. Profesor Josef Skrbinšek šedesátníkem. In *Národní listy*. Julius Grégr: Praha, 186-1941. 15. 3. 1938. roč. 78. č. 73. str. 5.

¹¹² Tamtéž.

překládal z češtiny do němčiny a angličtiny.¹¹³ V letech 1926 – 1946 vydával knižnici literatur evropských s názvem Hlasy.

Žil ve vesnici Samotišky u Olomouce. Stal se členem Družiny literární a umělecké a přispíval do jejího věstníku s názvem Archa. Dále přispíval články do olomouckého deníku Našinec a revue Na hlubinu.¹¹⁴ Jelikož měl jugoslávské občanství, v letech 1923 – 1924 sloužil v armádě v Lublani a Bělehradě. Roku 1935 se stal knihovníkem Obchodní komory v Olomouci, kde působil do roku 1948. O rok později se stal knihovníkem olomoucké Univerzitní knihovny a lektorem srbochorvatštiny na Univerzitě Palackého. Zde působil do roku 1956. Zemřel 24. února roku 1984 v Olomouci.

Ve spolupráci s Janem Zahradníčkem přeložil a přebásnil Dantovu Božskou komedii. Dne 12. listopadu 1925 žádal Meška dopisem o povolení k přeložení knihy Poljančev Cencek.¹¹⁵ Překlad tohoto díla pod názvem Cencek Poljanců vyšel roku 1927. To bylo jediné dílo, které od Meška přeložil.

Rudolf Linhart (1883–1915)

Tento spisovatel, kněz a překladatel se narodil ve vesnici Lehotice u Holešova roku 1883. Navštěvoval seminář bohoslovectví v Olomouci. Stal se kaplanem ve Velké Bystřici u Olomouce. Vysvěcen byl roku 1907.¹¹⁶ Zde i zemřel na tuberkulózu, a to již roku 1915. Ovládal několik cizích jazyků, ze kterých překládal do češtiny. Například z francouzštiny přeložil knihu od Paula Bourgeta s názvem Rozvod.¹¹⁷ Během života psal básně pod různými pseudonymy, jako například Ahasver či Emil Smutný. Básně tomuto spisovateli a překladateli pak vycházely v různých literárních časopisech. Dále překládal z němčiny, básničku Marii Herbertovou, kterou do češtiny překládali i Vilém Bitnar a Karel Dostál–Lutinov. Ze španělštiny přeložil Život sv. Theresie z Ježíše. Svěžitopis (1911).¹¹⁸

Během svého překládání ze slovinštiny se v dopisu z roku 1904 radil s Meškem ohledně správného překladu některých míst a zároveň žádal, aby Meško nikde neříkal, že

¹¹³ (autor neznámý). Překladatelé. *OttoFrantišek Babler*. [online]. [2017-08-23]. Dostupné z www.: http://www.databaze-prekladu.cz/prekladatel/_000000059

¹¹⁴ PUTNA, Martin C., BEDŘICH, Martin, ed. *Česká katolická literatura v kontextech: 1918-1945*. Praha: Torst, 2010. ISBN 9788072153916. str. 1329.

¹¹⁵ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Babler František Otto. št. 217/161.

¹¹⁶ Památník národního písemnictví Praha. Rudolf Linhart.č. fondu 992. Doklady vlastní - R. Linhart.

¹¹⁷ *Historie obce Lehotice: Rudolf Linhart* [online]. In: . [cit. 2017-03-29]. DOI: z www.: <http://www.lehotice.cz/hlavni-menu/informace-o-obci/historie/>.

¹¹⁸ Posvátný Parnas českých žen. – Výbor a poznámky Viléma Bitnara. Marie Herbertová. In *Eva: měsíčník pro umění, vzdělání a zábavu se zřetelem k ženské otázce*. Prostějov: Václav Horák, 1925. roč. 22. č. 10, str. 294.

překládá knihu, jelikož se nacházel v semináři a měl by problémy.¹¹⁹ V listárně redakce časopisu Eva, která byla součástí časopisu, neznámý čtenář položil otázku, kdo je Ahasver a redaktor odpověděl. „*Kdo je Ahasver, a kdo je Lev Maria Silvér – nemohu prozraditi, dokud sami své jméno neprozradí. Jen tolik smím sdělit, že nám od obou přichystány pro další čísla časopisu překrásné práce.*“¹²⁰ Jak jsem se již dříve zmínila, Linhart publikoval již od roku 1904 a vysvěcen na kněze byl v roce 1907. Nejvíce svých vlastních básní a přeložených Meškových povídek uveřejnil v časopisu Eva: měsíčník pro umění, vzdělání a zábavu se zřetelem k ženské otázce. Skrytě pod pseudonymem Ahasver tak mohl volně publikovat. Ahasver Linhart, Ahasver Meško, jméno bloudícího Žida, symbol věčně nespokojeného a toulajícího se člověka. Přezdívka spojující dvě osobnosti velmi podobné nejen zvolenou dráhou kněžskou. Přezdívka je spojená jak s vydáváním Linhartových vlastních básní, tak ve Slovinsku s prvotinami Meška Ahasvera.

Překladatel Linhart ze slovinštiny přeložil Meškovu knihu *Za tichých večerů* (Ob tihih večerih) vydanou léta 1910. Tato kniha obsahuje jedenáct povídek (Dlouhá jest ještě cesta, Za tichých večerů, Na svatý půst, Legenda o čarovných očích, Zapomněna, Cikánek, Zadním časem, Romance o smutném jitru, Nemodlil jste se za mne?, Člověk, jenž stojí na hrobech a pláče, Za jarních večerů). Knihu přeložil již v roce 1904, avšak vyskytl se problém s vydavatelstvím. V dopise si stěžuje Meškovi, že kniha vyšla až po šesti letech.¹²¹ Povídky vycházely v časopisech *Meditace*, *Nový život*, *Náš domov*, *Eva*, *Obzor*. V časopise *Eva* pravidelně uveřejňoval své básně, a to již od roku 1904, poté přibyly i překlady ze slovinštiny. Publikoval až do své smrti v roce 1915.

Vojtěch Měrka (1888–1974)

Narodil se 5. února 1888 ve Vřesovicích u Prostějova. Již od dětství otec Vojtěcha učil hře na housle a klavír, během studií na gymnáziu docházel od roku 1899 na hudební školu v Prostějově, kde se vyučoval hře na klavír, housle a violoncello. Po maturitě roku 1907 začal studovat Filozofickou fakultu na Karlově univerzitě. Roku 1912 absolvoval studium slavistiky, estetiky a hudební vědy.

¹¹⁹ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Linhart Rudolf. št. 217/128.

¹²⁰ Listárna redakce. In *Eva: měsíčník pro umění, vzdělání a zábavu se zřetelem k ženské otázce*. Prostějov: Václav Horák, 1908. roč. 5. č. 1. str. 32a.

¹²¹ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Linhart Rudolf. št. 217/134.

Od roku 1913 – 1919 byl pedagogem na obchodní akademii v Prostějově. Zde vedl lekce slovinštiny až do svého odchodu. Na gymnáziu učil i básníka Jiřího Wolкера, kterého přivedl k překládání ze slovinštiny. O tom se zmiňuje i v dopise, který poslal Meškovi. „*Nebyl by nikdy beze mě došel ke studiu jihoslovanských literatur a teprve k překladům, neboť žádný jihoslovanský jazyk ani aktivně ani pasivně neznal. Zvábil jsem ho nejen k slovinské a vůbec k jihoslovanské literatuře, ale zvábil jsem ho i k ruské literatuře, zejména k Turgeněvovi.*“¹²²

Od roku 191 – 1931 působil jako profesor na Obchodní akademii v Košicích. Podílel se na rozvoji kulturního života na východním Slovensku. V letech 1927–1931 působil v hudebním oddělení košického rozhlasu Radiojournalu. Stal se zakladatelem rozhlasového orchestru a hudebním kritikem na východním Slovensku.¹²³ Během svého pobytu na Slovensku používal příjmení Mierka. Od roku 1931 působil jako ředitel na Obchodní akademii v Nitře. Zde působil až do roku 1938, kdy byl nucen opustit Slovensko.¹²⁴ V letech 1939 – 1942 učitel v Brně a Ostravě. V letech 1927–29 redigoval časopisy *Za oponou*, resp. *Divadelní svět*.¹²⁵

V roce 1940 v češtině vyšlo dílo *U Dubových (Pri Hrastovih)*. Vedle díla Meška překládal knihy dalších slovinských spisovatelů. Během války musel přestat překládat a vydávat ukázky slovanských autorů a zůstal jen u psaní do hudebních časopisů. V dopise z roku 1941 píše: „*Práce jsem musel zanechat, když mi bylo řečeno, že mne i mého syna Ivana, jenž již začal také překládat, zavřou, jestli nepřestaneme.*“¹²⁶ V roce 1963 za své překládání knih ze slovinštiny získal čestné místo ve Svazu slovinských spisovatelů v Lublani. Vedle slovinštiny překládal z ruštiny, polštiny, srbštiny, chorvatštiny, němčiny, francouzštiny. Do slovenštiny překládal především díla Ivana Cankara, v Košicích se zasloužil o založení edice *Jihoslovanská knihovna*, kterou financoval knihkupec Štangler.¹²⁷ Meškovy povídky na Slovensku představil čtenářům v košickém Slovenském východu a časopise *Vesna*. Zemřel 24. prosince 1974 v Ostravě.

¹²² Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Měrka Vojtěch. (bez čísla).

¹²³ (autor neznámý). *Hudební křižovatky – Česko – Slovensko 2. část*. [online] [2017-08-23]. Dostupné z [www: http://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/hudebni-krizovatky-cesko-slovensko-2-cast.html](http://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/hudebni-krizovatky-cesko-slovensko-2-cast.html)

¹²⁴ JANKOVIČ, Ján. Vojtěch Měrka jako Vojtech Mierka. Niektoré aspekty prekladateľskej a popularizátorskej činnosti V. Mierku v oblasti slovensko-chorvátskych vzťahov medzivojnového obdobia. Jankovič, Ján. In: *Slavistika a balkanistika*. Brno: Masarykova univerzita, 2001 s. 63-69.

¹²⁵ VLADÁR, Jozef. *Encyklopédia dramatických umení Slovenska*. Bratislava: Veda, 1990. ISBN 8022400017. str. 57.

¹²⁶ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Měrka Vojtěch. (bez čísla).

¹²⁷ Památník národního písemnictví Praha. Josef Páta.č. fondu 1248. inv. č. 222 - 223. Korespondence mezi J. Pátou a V. Měrkou.

7. Dochovaná korespondence a její vliv na překládání Meškových děl u nás

Dochovaná korespondence je pro tento výzkum základním pramenem, který by nám měl objasnit, zda měl vliv na překládání děl, povědomí a recepci slovinského spisovatele France Ksavera Meška v našem kulturním prostředí.

Skrze korespondenci můžeme zkoumat vztah mezi autorem a překladateli na poli sociálním, kulturním, náboženském atd.

V porovnání dochované korespondence v archívu v Mariboru a počtu vydaných děl, od jednotlivých překladatelů, tak můžeme soudit, že sociální kontakt plnil důležitou úlohu šíření děl a povědomí o slovinském spisovateli F. K. Meškovi u nás.

Z obsahu dopisů lze vyčíst, o jaký typ korespondence se jedná, jestli převážně o pracovní, anebo osobní. Z tohoto hlediska můžeme konstatovat, že vztah překladatelů k autorovi byl různý.

Náplň dopisů z pohledu „práce“ se točila kolem překládání, ujasňování správně přeložených slovíček, informace o vydání knih, informace o nakladatelstvích a s tím spojené problémy, pokud nějaké s vydáním knihy byly. Dále se v korespondenci nacházely informace ohledně vydaných recenzí ve slovinských a českých časopisech či novinách. Souhlasy se svolením k překladu, honoráře, informace o cenách knih, popřípadě náklady vydaných knih, informace o výstavách, spolcích, informace o dalších překladech slovinských spisovatelů do češtiny a též o ilustracích ilustrátorech, kteří se podíleli na výzdobě knih Meškových.

Dopisy taktéž obsahují informace o životě překladatelů. Můžeme tak z jejich slov zjistit, v jakém psychickém rozpoložení se nacházeli. Antoš Horský i Josef Páta byli velice sdílní, co se jejich soukromí týče.

Antoš Horský stejně jako Josef Páta či Rudolf Linhart psali dopisy nejen ohledně pracovních záležitostí, ale i o svém osobním životě. Oproti tomu Otto František Babler v dopisech nepsal nic osobního, jednalo se především o korespondenci pracovní. Antoš Horský spolu s Vojtěchem Měrkou, jejichž korespondence s autorem trvala čtyřicet tři a třicet let, skončila u obou překladatelů rokem 1957.

Vedle rodinných záležitostí, se kterými se občas překladatelé svěřili, často zasílali pohlednice z cest či pohlednice k narozeninám, svátkům.

V dopisech se objevují i politické okolnosti. Například smrt krále Alexandra I. Karađorđjeviće velice zasáhla jak Antoše Horského, tak Vojtěcha Měrku. Antoš Horský: „*Padl*

dobrý král, který to myslel upřímně s mírem – padl velký Slovan. ¹²⁸ Vojtěcha Měrku zpráva zdrtila, komentoval to slovy: „[...] jako kdybychom ztratili svého krále.“ ¹²⁹

Vyměňování dopisů mezi jednotlivými překladateli a spisovatelem pokračovalo v různě dlouhém časovém období i přes probíhající dvě světové války a příchod komunistického režimu. V tabulce uvádím pouze počet kusů. Vedle dopisů od překladatelů se v archívu nachází korespondence dalších lidí z Čech, Moravy a Slezska, kteří Meška obdivovali a zajímali se o jeho literární činnost.

Jazyková otázka stojí také za rozbor. Dopisy od překladatelů a obdivovatelů adresované našemu spisovateli Franu Ksaveru Mešku byly psány v češtině. V němčině byly dopisy od nakladatele Josefa Birnbauma. Ve slovinštině od překladatele Josefa Skrbinška. V českých archívech se přijatá korespondence od spisovatele Meška v podstatě nedochovala, můžeme hovořit jen o pár dopisech adresovaných Josefu Pátovi a Ladislavu Zamykalovi, což znemožňuje další podrobnější studium vztahů mezi spisovatelem a překladateli, ale dopisy, které se nám dochovaly, byly psané ve slovinštině.

Tabulka č. 1. Dochovaná korespondence (dopisy, pohledy, vizitky), seřazeno podle počtu kusů. ¹³⁰

Překladatelé	Počet dopisů (ks)	Časové rozmezí
Antoš Horsák	45	1914 - 1957
Josef Páta	40	1907 - 1935
Rudolf Linhart	18	1904 - 1914
Vojtěch Měrka	17	1927 - 1957
Josef Skrbinšek	14	1923 - 1930
Otto František Babler	2	1925 - 1926

Od vydání prvního překladu Meškovy knihy roku 1909 a posledního roku 1940 dělí třicet jedna let. V tomto období se Meško dostal do povědomí Čechů zásluhou překladatelů,

¹²⁸ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Horsák Antoš. št. 217/5.

¹²⁹ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Měrka Vojtěch. št. 217/56.

¹³⁰ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Seznam korespondence.

kteří se jej rozhodli překládat. Jak již víme, průkopníky knižních překladů jsou Rudolf Linhart a Josef Páta.

Vedle korespondence mezi překladateli a autorem proběhla i osobní setkání, u některých se jednalo i o více setkání. Rudolf Linhart se s Francem Ksaverem Meškem osobně seznámil již roku 1904, kdy ho navštívil v St. Danielu ve Slovinsku.¹³¹ Meško navštívil Rudolfa Linharta roku 1906 v českých zemích.

O setkání Josefa Páty s Meškem nemáme žádnou zmínku v dochované korespondenci. Je však možné, že se setkali na uskutečněných výstavách, které proběhly v Československu. Výstavy probíhaly i ve Slovinsku, ale doklad o tom, že k setkání došlo, nemáme.

Antoš Horsák se s Meškem osobně vídal častěji než ostatní překladatelé. Dokládají nám to uchované dopisy, ve kterých se Horsák zmiňuje o svých zážitcích během cestování do Slovinska a zpět do Československa. Antoš Horsák informoval o návštěvě Ksavera Meška do Československa ve Slováckých novinách Uherského Hradiště v říjnu 1934. O dalších článcích se zmíním v kapitole o Recenzích knih.

Korespondence mezi překladateli a autorem byla aktivní. Meško si psal se všemi překladateli svých děl, jak je patrné z tabulky. Jedině překladatel Otto František Babler zaslal pouze jednu pohlednici a dopis, ve kterém prosí o svolení k překladu knihy Cencka Poljanců.¹³²

Josef Páta s Meškem udržoval přátelskou korespondenci. Páta se zasloužil o rozšiřování povědomí o autorovi v podobě článků o životě Meškově vydávaných v různých časopisech.

Jak jsem se již zmínila, Antoš Horsák se k překládání Meškových děl dostal nejen díky své lásce ke slovinštině, ale byl podporován svým bratrem Františkem Horsákem. František Horsák s Ksaverem Meškem byli dobří přátelé. Můžeme tak soudit z korespondence, dochovalo se nám třináct dopisů. František Horsák litoval, že nemá žádný čas na překládání a také litoval toho, že se s Meškem osobně nesetkal, ale děkuje za dopisování. Psal, že je to přátelství opravdové a upřímné, ačkoliv se osobně neznali.¹³³ Antoš se stal nejvíce aktivním překladatelem Meškových děl. Z dopisu Meškovi datovaný roku

¹³¹ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Linhart Rudolf. št. 217/140.

¹³² Jediný dopis od tohoto překladatele, který se dochoval ve fondu Pokrajinského archivu v Mariboru.

¹³³ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Horsák František. št. 217/146.

1937: „*Jsem oddaným přítelem Jihoslovanů a práce mě těší. Práci skrytě a myslím, že málokdo zná vůbec, co jsem dosud přeložil ze slovinštiny.*“¹³⁴

Josef Skrbinšek si s Meškem vyměňoval dopisy psané ve slovinštině. Z jeho dopisů můžeme vyčíst, že ke svému krajanovi měl vřelý vztah. Skrbinšek, po matce Slovinec, v době svého překládání žijící v Čechách svůj jazyk dále používal.

¹³⁴ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Horsák Antoš. (bez čísla).

8. Mezi překladateli

K rozšiřování překladů děl patří i sociální znalost sebe navzájem v překladatelském prostředí a znalost přeložených děl toho druhého, aby nedošlo k znovu překládání stejné věci v jednom čase. Překladatelé pojí stejný záměr, což je překládání F. K. Meška. Z dochované korespondence posílané vzájemně mezi překladateli, tak můžeme analyzovat vztahy mezi nimi. Josef Páta ovlivnil Antoše Horsáka, který již jako gymnazista držel v rukách Pátův překlad *Obrázků a povídek*: „[...] v té době mi přišel do rukou Pátův překlad *Obrázky a povídky!* „*Kniha ta zanechala ve mně hluboký dojem, jehož výslednicí bylo, že jsem se rozhodl vážně pro slovinštinu, mimo to jsem si umínil, že se seznámím i s jejím autorem Ksaverem Meškem.*“¹³⁵ Josef Páta se znal i s Vojtěchem Měrkou: „[...] snad si mě pamatujete z dob studií [...].“¹³⁶ Páta osobně udržoval sociální styky s Josefem Skrbínškem, jehož navštěvoval v jeho domově ve Zbraslavi.¹³⁷

Překladatelé se velmi snažili o propagaci přeložených děl ať již formou přednášek, reklamy, psaním článků do časopisů, jmenujme především Československo-jihoslovenskou revue, *Meditaci*, *Nový život*, *Slovenský východ*, *Našince* a další.

Přednášky o dílech

V roce 1904 vyšla ve slovinštině kniha *Ob tihih večerih*. Toto dílo na Rudolfa Linharta velmi zapůsobilo a ještě téhož roku vedl přednášku v Korutanech na téma „O myšlenkách knihy *Ob tihih večerih*“. Přednáška měla úspěch, a proto se jej rozhodl přeložit do češtiny.¹³⁸

V jednom dopise z roku 1926 Horsák prosí dr. Pátu, aby vytvořil dva referáty na knihy *Matka* a *Náš život*: „[...] ne kvůli sobě, ale kvůli autoru, který si jistě zaslouží, aby přišel u nás ve známost. Překládám-li jeho díla, činím tak z lásky k Slovincům, nám skutečně nejbližším a z lásky k autoru.“¹³⁹

¹³⁵ Památník národního písemnictví Praha. Josef Páta.č. fondu 1248. inv. č. 103. Korespondence mezi J. Pátou a A. Horsákem.

¹³⁶ Památník národního písemnictví Praha. Josef Páta.č. fondu 1248. inv. č. 222 - 223. Korespondence mezi J. Pátou a V. Měrkou.

¹³⁷ Památník národního písemnictví Praha. Josef Páta.č. fondu 1248. inv. č. 353. Korespondence mezi J. Pátou a J. Skrbínškem.

¹³⁸ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Linhart Rudolf. št. 217/127.

¹³⁹ Památník národního písemnictví Praha. Josef Páta.č. fondu 1248. inv. č. 103. Korespondence mezi J. Pátou a A. Horsákem.

O Ksaveru Meškovi nepřednášeli jen překladatelé. Například o slovinské literatuře a samozřejmě F. K. Meškovi přednášel Bohuš Vybíral v roce 1937 anebo Arnold Zemánek na schůzi nakladatelství Růže Sušilovy.¹⁴⁰

Další médium, kde bylo propagováno dílo Ksavera Meška, bylo rádio. Vojtěch Měrka v rádiu při jedné ze svých přednášek o novinkách jihoslovanských literatur vypráví roku 1929 o díle Na Poljani.¹⁴¹ Na podzim roku 1936 Dr. Rajmund Habřina promluvil v rádiu¹⁴² o novém překladu knihy Antoše Horskáka Z mého deníku a seznámil tak veřejnost s novou knihou a dále se svou kritikou na ni.

Knihy F. K. Meška na výstavách

Meškovy knihy byly zastoupeny na Výstavě jihoslovanské knihy, která se konala od 3. března – 31. března 1935 v Praze. O uskutečnění této výstavy se zasloužila Československo-jihoslovanská liga.

V roce 1937 ve dnech od 20. června do 22. srpna probíhala v Uherském Hradišti výstava Slovácka. Jednalo se o národopisnou a hospodářskou výstavu. Tuto výstavu navštívil i prezident Edvard Beneš. V rámci výstavy zde byla expozice Československo-jihoslovanské ligy. Expozice nesla název „Jugoslávie Slovácku – Slovácko Jugoslávii“.¹⁴³ Iniciátorem této expozice byl Antoš Horskák. Výstavu navštívil redaktor slovinského časopisu Dom in svet Dr. Tine Debeljak. Jihoslovanská expozice byla odměněna II. cenou, tj. diplomem a stříbrnou medailí.¹⁴⁴ Na výstavě nechyběly ani překlady Meškovy.

Meškovo drama na českých jevištích

Dramata Matka (Mati) a Na smrt odsouzení (Na smrt obsojeni) se dostala i na česká jeviště. V roce 1910 Meška informoval český učitel František Zlatník o tom, že ve Dvoře Králové se na jevišti bude hrát drama Na smrt odsouzení.¹⁴⁵

¹⁴⁰ ZEMÁNEK, Arnold. Fran Ksaver Meško. (předneseno na 7. schůzi...). In *Museum*. Brno: Růže sušilova, 1866-1948. 1918. roč. 52. č. 1-5. str. 82-88.

¹⁴¹ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Měrka Vojtěch. št. 217/68.

¹⁴² Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Horskák Antoš. (bez čísla).

¹⁴³ KOLÁŘOVÁ, Kateřina. *Kapitoly z dějin Československo-jihoslovanské ligy* [online]. Brno, 2014 [cit. 2017-01-19]. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/341908/ff_m/magisterska_prace_Kolarova.pdf. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita. str. 55.

¹⁴⁴ Odbor v Uherském Hradišti. In *Československo-jihoslovanská revue*. Praha: Československo-jihoslovanská liga, 1938, 8.(3-4). str. 91 - 92.

¹⁴⁵ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Zlatník František. št. 217/172.

Drama *Matka* napsané již v roce 1908, které ale vyšlo tiskem ve Slovinsku roku 1914 v době začátku 1. světové války, bylo později autorem přepracováno do nové podoby, která byla do češtiny přeložena v roce 1926. Josef Páta psal ve Slovanském přehledu: „[...] bylo jednáno o provozování dramatu v Národním divadle. Ale autor sám dobře cítil slabost struktury dějové a drama své přepracoval [...]“. ¹⁴⁶ Antošu Horsákovi se podařilo získat od F. K. Meška rukopisy přepracovaného vydání. V dopisu z 18. října roku 1926 píše Meškovi, že hru *Matka* chce poslat po divadlech. ¹⁴⁷ Katolický spolek *Orel* ¹⁴⁸ hrál roku 1930 v Lipníku drama *Matka*. ¹⁴⁹ Při svém prvním vydání ve Slovinsku v roce 1914 se tato hra rychle rozšířila na slovinská jeviště. Tato hra měla vlastenecký námět, tudíž se rakouským úřadům nelíbila a byla zakázána. Vše odkazující na slovanstvo, svobodu atd. v této době nebylo přijatelné.

V roce 1939 vyšla v překladu Vojtěcha Měrky Meškova divadelní hra *U Dubových (Pri Hrastovih)*. V Československo-jihoslovanské revue se Josef Páta zmiňuje o tom, že hru pravděpodobně bude hrát městské divadlo v Ostravě, kde působí překladatel Měrka. ¹⁵⁰ Ovšem jestli se hra opravdu hrála, se nepodařilo dohledat.

Honorář spisovatelův a povolení k překladu

Další zajímavou součástí dvou dopisů je zmínka o honoráři, který náš slovinský spisovatel obdržel za přeložené knihy. V dopise z roku 1930 Josef Skrbínšek píše, že za knihu *Mládeži* pošle autorovi honorář v hodnotě 300 dinárů. ¹⁵¹ V roce 1927 píše dr. Měrka Meškovi, že mu pošle honorář za knihu *U Dubových*, kolik to ovšem bylo, nevíme. ¹⁵²

U většiny přeložených děl si na úvodní stránce můžeme přečíst, že kniha byla přeložena se svolením autorovým. I v dochované korespondenci se setkáváme s prosbou o

¹⁴⁶ PÁTA, Josef. Ksaver Meško. In *Slovanský přehled*. Praha: Academia, 1927, č. 19.

¹⁴⁷ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Horsák Antoš. št. 217/11.

¹⁴⁸ Počátky zájmu byly tělovýchovné aktivity v katolických spolicích. Rozvoj ve smyslu masovějšího zakládání místních skupin a jejich organizace na úrovni je datován v moravském prostředí rokem 1909 a v Čechách 1911. Na lokální úrovni se staly svébytným fenoménem s ideovým základem, propracovanou organizační strukturou a rozsáhlými aktivitami poutající k širší veřejnosti. In MAREK, Pavel. *Český katolicismus 1890-1914: kapitoly z dějin českého katolického tábora na přelomu 19. a 20. století*. Rosice: Gloria, 2003. ISBN 80-862-0076-0. str. 195.

¹⁴⁹ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Horsák Antoš. št. 217/6.

¹⁵⁰ PÁTA, Josef. Meškovo drama – *Pri Hrastovih* vyšlo v českém překladě. In *Československo-jihoslovanská revue*. Praha, 1939. roč. 9. č. 9-10. str. 206.

¹⁵¹ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Skrbínšek Josef. št. 217/45.

¹⁵² Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Měrka Vojtěch. št. 217/62.

svolení k překladu. Při porovnání s dopisy a přeloženými díly, tak můžeme soudit, že autor dal svolení překladatelům vždy, když o to požádali.

Dostaly se přeložené knihy do rukou spisovatele Meška? Po prostudování dokumentů, především korespondence, můžeme s jistotou říci, že překladatelé své překlady posílali autorovi. Vilém Bitnar zaslal Linhartovi a Meškovi exempláře překladu ihned po vytisknutí.¹⁵³ Sám Meško chválí roku 1928 překlady Vlka kajícníka a Legend o sv. Františku Antoše Horskáka v dopise Josefu Pátovi.¹⁵⁴ Josef Páta zasílá spolu s dopisem z 29. července 1909 překlad Obrázků a povídek: „[...] *těším se na soud, jak jsem svému úkolu dostál.*“¹⁵⁵

Přeložené Meškovy knihy ve většině případů obsahují seznámení s tímto slovinským spisovatelem. Text obsahuje informace o životě a tvorbě Meškově. Například Otto František Babler ve svém úvodu používá slova: „[...] *dnes jeden z nejoblíbenějších slovinských spisovatelů* [...]“¹⁵⁶ oproti tomu Josef Skrbinšek uvádí: „[...] *jeden z nejlepších spisovatelů slovinských doby přítomné* [...]“¹⁵⁷ O životě Meškově se čtenáři mohli dále seznámit ve speciálním vydání Dr. Josefa Páty Lístek z dějin soudobé slovinské literatury: Ksaver Meško z roku 1928. Toto vydání se stalo i součástí knihy Vlk kajícník a jiné příběhy. Vojtěch Měrka v roce 1934 vydal knížečku Ksaver Meško k šedesátým narozeninám. Vedle těchto dvou speciálních vydání se dále objevovaly čas od času články v časopisech. Například o šedesátých narozeninách psal roku 1934 Josef Páta v 6. čísle Československo-jihoslovenské revue.

¹⁵³ Památník národního písemnictví Praha. Rudolf Linhart.č. fondu 992. inv. č. 46. Korespondence mezi R. Linhartem a V. Bitnarem.

¹⁵⁴ Památník národního písemnictví Praha. Josef Páta.č. fondu 1248. inv. č. 103. Korespondence mezi J. Pátou a F. K. Meškem.

¹⁵⁵ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Páta Josef. št. 217/109.

¹⁵⁶ MEŠKO, Fran Ksaver. *Cencek Poljanců. /Poljančev Cencek/* Přel. O. F. Babler, Praha: Československá akciová tiskárna 1927.

¹⁵⁷ *Jihoslovanština*. Přel. Josef Skrbinšek. Obsah: Fran Ksaver Meško. Holešov: Fr. Malota, Jan Konečný 1919.

9. Další lidé podporující přijetí Meškovy prózy u nás

Kromě překladatelů měli velký podíl na rozšiřování povědomí o Meškovi lidé pohybující se v okolí překladatelů. Počet lidí v tomto okolí je jistě o mnoho větší, ale představím především ty, se kterými se nám dochovala korespondence odkazující na F. K. Meška.

Vilém Bitnar (1874–1948), byl propagátor katolické literatury, spisovatel, který se zabýval dobou pobělohorskou. Na vyšší státní průmyslové škole v Praze maturoval v roce 1902 v oboru strojního inženýrství. Vyučoval na státní průmyslové škole. Od roku 1908 se věnoval literatuře a publicistice. Od roku 1921 se stal redaktorem Lidových listů a poté Hovorů literárních a časopisu Den. Stal se podporovatelem Katolické moderny a spolupracoval na založení časopisu Nový život. Bitnar založil Meditaci a její knižnici.¹⁵⁸

Ve svých dopisech, adresovaných svému příteli Rudolfu Linhartovi, neskryvavě psal o svém zájmu o Meškova díla. Vilém Bitnar se stal podporovatelem Meškových knih v časopise Meditace, jak dokládá následující dopis. V dopise ze dne 28. října roku 1908 Bitnar píše Linhartovi: „*Vysoce vážený Pane příteli, byl jsem nesmírně překvapen krásnou zásilkou páně Meškovou. Napsal a věnoval nám „Meditacím“ prosu. Vznikl mezi námi v Praze spor, má-li se dáti prosa tisknouti v originále slovinském, či v překladu českém. Navrhl jsem, aby se tato záležitost vnesla k rozhodnutí na Vás, znalce Meškova díla.*“¹⁵⁹ Jak je patrné, korespondence proběhla i mezi samotným Meškem a Bitnarem.

Mezi další podporovatele patřil **Ladislav Zamykal** (1884–1937), kněz, redaktor novin Našinec a Lidové listy v Praze. Dochovaná korespondence Ladislava Zamykala, která nás zajímá ve vztahu k F. K. Meškovi a překladatelům a dalším lidem majícím vliv na přijetí tvorby slovinského autora, se týkala především úmrtí Rudolfa Linharta, který umřel mlád roku 1915. Po smrti Linhartově opatroval jeho rukopisy. V jednom z mála dochovaných Meškových dopisů adresovaný právě Zamykalovi, se autor zmiňuje o přínosu Rudolfa Linharta: „*Poskrbel bom tudi, da naši listi prineso kaj o njem, ker smo mu Slovenci dolžni ves mnogo hvaležnosti!*“¹⁶⁰

Vojtěch Ondrouch (1891–1963), krátce byl knězem v Ostravici, vystudoval teologickou fakultu v Olomouci. Byl spolužákem Antoše Horsáka na teologické fakultě. Dále

¹⁵⁸ FORST, Vladimír, Jiří OPELÍK a Luboš MERHAUT, ed. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0708-3. str. 240.

¹⁵⁹ Památník národního písemnictví Praha. Rudolf Linhart.č. fondu 992. inv. č. 46. Korespondence mezi R. Linhartem a V. Bitnarem.

¹⁶⁰ Překlad: „Rovněž se postarám, aby se o něm naše noviny zmínily, protože my Slovinci mu dlužíme hodně vděčnosti.“ In Zemský archiv v Opavě – pobočka Olomouc. Ladislav Zamykal č. fondu 1075. inv. č. 77. Korespondence. Franjo Ksaver Meško.

vystudoval učitelství, obor dějepis a zeměpis na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Znal se i s Rudolfem Linhartem. S F. K. Meškem si vyměnil dva dopisy a jednu pohlednici. Dopisy z roku 1917 se nesly v duchu vzpomínky na Rudolfa Linharta.

Vladimír Zmeškal (1902–1966), sorabista, kolega a především přítel Josefa Páty, který informoval Meška o smrti svého přítele, jenž byl zastřelen gestapem za schvalování atentátu na Heydricha spolu s bratrem Františkem roku 1942.¹⁶¹

Jan Máchal (1855–1939) byl slavista, historik literární, filolog, přítel Josefa Páty. Spolupracuje na vydání knihy *Obrázky a povídky* v překladu Josefa Páty. Knihu obohatil svým úvodem o slovinské literaturě a životě a díle Frana Ksavera Meška.

Máchal se zabýval již před 1. světovou slovanskou literárněvědnou komparatistikou. Od roku 1918 přednášel na pokračování dějiny slovanských literatur, dále přednášel o české literaturě a také o dějinách literatury ruské. Seminární cvičení vedl například i na téma jihoslovanská epika.¹⁶²

Karel Dostál–Lutinov (1871–1923) byl hlavním představitelem Katolické moderny. Absolvoval studium teologie v Olomouci a stal se knězem, spisovatelem a překladatelem. Vydával několik let časopisy *Nový život* a poté časopis *Archa*, které se staly hlavními časopisy Katolické moderny. Během činnosti těchto časopisů zde vyšlo několik článků ohledně děl spisovatele Meška. Lutinov překládal z němčiny, latiny, italštiny, polštiny či slovinštiny. Byl básníkem, kterému vyšlo několik sbírek. *Nový život* vedl v letech 1896 – 1907, *Kravařsko* 1902 – 1904, od roku 1904 – 1910 vedl ženský časopis *Eva*, dále *Archa*, *Obzor rodinný*. Přispíval do dalších časopisů jak například *Musea*, *Vlasti*, *Obzoru*, *Hlídky literární*, *Rozkvětu* atd.¹⁶³

František Horský (1889 – 1925), bratr Antoše Horského a nejstarší ze šesti dětí Horských studoval bohoslovectví v Obořišti u Příbrami. Roku 1914 byl vysvěcen na kněze. Působil hlavně na Svaté Hoře u Příbrami v Čechách.¹⁶⁴ Podporoval svého bratra Antoše v překládání Meškových děl. Meškovo dílo žádné nepřeložil. Udržoval s Meškem korespondenci a velmi si ho vážil.

¹⁶¹ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Zmeškal Vladimír. (bez čísla).

¹⁶² KUDĚLKA, Milan, a kol. *Československá slavistika v letech 1918–1939*. 1. vyd. Praha: Academia, 1977. str. 50-51.

¹⁶³ BATŮŠEK, Stanislav. *Katolická moderna: Karel Dostál-Lutinov a jeho přátelé a spolupracovníci*. Třebíč: Arca JiMfa, 1996. ISBN 80-857-6682-5. str. 7 – 8.

¹⁶⁴ ŠILER, Jaroslav. Kněží z farnosti Kunovice: P. František Horský. In *Kunovjan* [online]. Kunovice, 2016, 25(5), str. 14 [cit. 2017-03-25]. Dostupné z: http://www.mesto-kunovice.cz/wp-content/uploads/Kunovjan_2016_05.pdf

Zajisté by do širšího kulturního okruhu s vazbou na Meška patřily i další osoby, ale pro tuto práci jsou vybráni jen ti, se kterými se nám dochovala korespondence spojená s F. K. Meškem a překladateli. Jak je patrné z předchozích stran, můžeme vidět, že ve většině případů se jedná o osoby, které spojuje jedno, a to katolická víra a katolická moderna. Tato katolická sociální skupina se výrazně podílela na přijetí a propagování slovinského katolického kněze Meška u nás. Ladislav Zamykal, Vojtěch Ondrouch, Karel Dostál–Lutinov, František Horsák byli vystudovaní a vysvěcení kněží.

Pedagogická činnost Josefa Páty, Vojtěcha Měrky, Josefa Skrbínška či Jana Máchala ovlivnila přijetí díla France Ksavera Meška u nás. Jak jsem již uvedla výše, Vojtěch Měrka podporoval v překládání svého žáka Jiřího Wolкера a zajisté jsou další žáci našich překladatelů, kteří byli ovlivněni svými učiteli v překládání nejen France Ksavera Meška, ale i dalších slovinských autorů.

10. Nakladatelství

V této kapitole se budu věnovat nakladatelstvím, která vydávala Meškova díla v překladu. Vycházím ze seznamu Petra Mainuše a jeho Bibliografie knižních překladů ze slovinštiny do češtiny.

Jedná se o následující nakladatelství (v závorce uvádím místo působení): Jan Otto¹⁶⁵ (Praha), Václav Kotrba: Cyrilometodějská knihtiskárna, knihkupectví, nakladatelství¹⁶⁶ (Praha), Josef Rudolf Vilímek¹⁶⁷ (Praha), Slovácká knihtiskárna Karla Novotného¹⁶⁸ (Uherské Hradiště), Josef Birnbaum¹⁶⁹ (Brtnice), Československá akciová tiskárna¹⁷⁰ (Praha), Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Franci¹⁷¹ (Praha), Společenské podniky¹⁷² (Přerov), Václav Horák¹⁷³ (Prostějov), Nová brána jazyků František Malota a Jan Konečný¹⁷⁴ (Holešov), Česká grafická unie¹⁷⁵ (Praha). Knihu Legendy o svatém Františku vydal Antoš Horský vlastním nákladem.

Roku 1907 si Josef Páta stěžuje Meškovi na to, jak těžko lze něco dostat do tisku, nakladatelství mají materiál na několik let dopředu. Pro svou knihu Obrázky a povídky marně hledal nakladatele.¹⁷⁶

V květnu roku 1910 informuje Vilém Bitnar Rudolfa Linharta o stavu tisku knihy Za tichých večerů: „Kotrbova tiskárna ztratila dvě strany rukopisu Meškova a zdržela tím vydání skoro o 10 dní. Teprve dnes se přiznala. Jsem nucen prositi Vás, abyste dobrotivě doplnil ztracenou část povídky Na svatý půst.“¹⁷⁷

Roku 1923 Páta píše: „Němci (nakladatelé) jsou zdrženliví, hodně couvli a upřednostnili věci z Reichu.“¹⁷⁸ Měrka si též stěžuje a vzpomíná v dopise adresovaném Meškovi roku 1949: „Praha neměla o překlady ze slovanských literatur takový zájem, Božo

¹⁶⁵ F. K. Meško, Obrázky a povídky (1909).

¹⁶⁶ F. K. Meško, Za tichých večerů (1910).

¹⁶⁷ F. K. Meško, Víra (1916).

¹⁶⁸ F. K. Meško, Matka (1926).

¹⁶⁹ F. K. Meško, Náš život (1926), Mladým srdcím (1928), Vlk kajcíník a jiné příběhy (1928).

¹⁷⁰ F. K. Meško, Cencek Poljanců (1927), Jihoslované svým dětem (1924)

¹⁷¹ F. K. Meško, Mládeži (1929).

¹⁷² F. K. Meško, Obrázky (1933), Kam plujeme (1934), Vánoční zázrak (Jindřich - malomocný rytíř) z roku 1934, Mír boží (1936), Z mého deníku (1936), Černá smrt a jiné povídky (1938).

¹⁷³ F. K. Meško, U Dubových (1940).

¹⁷⁴ Jihoslovanština (1919). Obsahuje povídku Kapitola o Mimici od F. K. Meška.

¹⁷⁵ Vseslovanská čítanka lípa (1920). Obsahuje povídku Víra od F. K. Meška v překladu J. Páty.

¹⁷⁶ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Páta Josef. št. 217/95.

¹⁷⁷ Památník národního písemnictví Praha. Rudolf Linhart.č. fondu 992. inv. č. 46. Korespondence mezi R. Linhartem a V. Bitnarem.

¹⁷⁸ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Páta Josef. št. 217/93.

Lovrič¹⁷⁹, mohl by to potvrdit, co dalo práce umístit dílo slovanského autora v Praze a dosáhnout na příklad provedení slovanské činohry na pražských divadlech, nedostižný ideál. Páta mě prosil, abych zašel do nakladatelství v Ostravě, aby vydali jeho překlad knihy. Peroutka v Ostravě, i ten odmítl, v čele jsou lidé, kteří jen kritizují, nerozumí tomu, nečtou články.“¹⁸⁰

Jan Otto, nakladatel a vydavatel (Praha)

Tento nakladatel vydával knihy z mnoha oborů. Jan Otto (1841 – 1916) se vyučil knihkupcem, pracoval v tiskárně bratří Grégrů. Svou cílevědomostí a dobrým sňatkem s dcerou zámožného nakladatele Jaroslava Pospíšila se postupně osamostatnil a roku 1871 převzal Grégrův podnik na dnešním Václavském náměstí. Roku 1879 přesídlil na Jungmannovu třídu a roku 1883 zakoupil vlastní dům U Žateckých na Karlově náměstí, kde pokračoval ve své činnosti. Stal se jedním z nejúspěšnějších v českých zemích spolu s nakladatelstvím J. R. Vilímka a Topiče. Po prodeji tiskárny roku 1899 se specializoval na nakladatelskou činnost. Zároveň otevřel své další knihkupectví ve Vídni. Po smrti Jana Otty se vytvořené dílo postupně rozpadalo.¹⁸¹ V období 1871 – 1911 vydal Otto 2260 titulů v 3017 svazcích, z nichž nově vyšly 222 knihy o 272 svazcích, mnohé dnes již v několika vydáních, hudebnin bylo vydáno 215, uměleckých děl a reprodukcí 313, celkem (roku 1911) publikací 4092.¹⁸² Ottovo nakladatelství po dobu své činnosti vydávalo publikace, které měly oslovit všechny vrstvy společnosti.

Publikace byly širokého zaměření, jednalo se o odborné publikace, almanachy, sborníky, knihy pro ženy a mládež, básně... Publikace byly vydávány jednotlivě nebo v edicích případně jako antologie v brožované či pevné vazbě. Jedna z mnoha Ottových edic byla nazvána „Světová knihovna“. Tato edice vznikla roku 1897 a zanikla roku 1931.¹⁸³ Do této edice byly přijaty i Obrázky a povídky (Slike in povesti) přeložené dr. Pátou.

¹⁷⁹ Božo Lovrič (1881 – 1953), chorvatský diplomat, spisovatel působící v Praze.

¹⁸⁰ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Měrka Vojtěch. (bez čísla).

¹⁸¹ KORDASOVÁ, Veronika. *Charakteristika a význam nakladatelství J. Otto*. [online]. Brno, 2009 [cit. 2017-01-19]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/150894/ff_b_b1/MOJE_BC._PRACE___SUS.pdf. Bakalářská diplomová práce. Masarykova univerzita. str. 11-16.

¹⁸² NOSOVSKÝ, Karel. *Knihopisná nauka a vývoj knihkupectví československého*. Praha: vlastním nákladem, 1927. s. 321.

¹⁸³ Tamtéž. str. 25.

Cyrlometodějská knihtiskárna, knihkupectví a nakladatelství (Václav Kotrba, Praha)

Toto nakladatelství vydávající převážně katolickou literaturu fungovalo v letech 1885 – 1948. Specializovalo se na vydávání teologických prací, dále vydávalo beletrii, kalendáře a časopisy. Jednalo se o generační podnik. Cyrlometodějská knihtiskárna byla založena roku 1872 družstvem podílníků. Roku 1885 byla koncese pronajata Václavu Kotrbovi staršímu. Kotrba knihtiskárnu koupil roku 1890.¹⁸⁴ Toto nakladatelství vydávalo převážně katolickou literaturu. Václav Kotrba starší patřil mezi katolickou politickou pravici.¹⁸⁵

Po smrti Václava Kotrby převzal činnost jeho syn Václav Antonín (1871–1929), který se vyučil sazečem. Ten roku 1898 podnik přesídlil do větších prostor a zároveň podnik rozšířil. Roku 1907 požádal o koncesi Cyrlometodějského knihkupectví, které vedli dědici Gustava Francla. Postupem času se ustálil název Cyrlometodějská knihtiskárna, knihkupectví a nakladatelství Václav Kotrba. Václav A. Kotrba se stal majitelem, vydavatelem a redaktorem časopisů. Dále se stal místopředsdou Grémia knihtiskařů a nakladatelů v Praze.

Josef Richard Vilímek (Praha)

Nakladatelství J. R. Vilímek působilo v letech 1872–1949. Toto nakladatelství patřilo mezi největší české podniky, konkurovalo nakladatelství J. Otto. Nakladatelství nemělo vyhraněný nakladatelský program, snažilo se o oslovení všech vrstev společnosti. Největší část knih představovala přeložená beletrie, publikace pro děti a mládež a populárně naučná literatura.

Zakladatelem byl Josef Richard Vilímek starší, který svou činnost po čase předal svému synovi, to se stalo roku 1886. Josef Richard Vilímek mladší se zasloužil o největší rozvoj nakladatelství. Vyučil se v podniku otce, na zkušenou zamířil do ciziny, především do Francie a Německa, nakladatelskou činnost, započal v roce 1889. Dobrou reklamu si zajistil vydáváním plakátů, nabídkových katalogů atd. Podařilo se mu svůj podnik prezentovat na Jubilejní zemské výstavě, která se konala roku 1891. Tak jako nakladatelství J. Otty, tak i J. R. Vilímek založil svou knihkupeckou filiálku ve Vídni. Od roku 1896 zastával funkci

¹⁸⁴ FORST, Vladimír, Jirí OPELÍK a Luboš MERHAUT, ed. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia, 1985. ISBN 80-200-0468-8. str. 884.

¹⁸⁵ Tamtéž. str. 885.

místostarosty ve Spolku českých knihkupců a nakladatelů. Roku 1907 začal vycházet deník s názvem Literární rozhledy, který měl za úkol propagovat knihy.¹⁸⁶

Roku 1933 se firma přeměnila v komanditní společnost, většinový podíl podniku měla Vilímkova dcera Věra, kterou si vzal J. Sainer. J. Sainer se snažil o zmodernizování podniku. V letech 1948 – 1949 došlo k likvidaci firmy.

Slovácká knihtiskárna Karla Novotného (Uherské Hradiště)

Karel Novotný (1883–1934), který toto nakladatelství vlastnil, se vyučil sazečem v knihtiskárně v Poličce. Po působení v Brně, Holešově a Olomouci koupil se svým společníkem v roce 1906 knihtiskárnu v Uherském Hradišti. Tiskárna se postupně dostala do finančních potíží. Od roku 1938 jí vedl syn Svatopluk. Tiskárna byla zrušena po 1949. Nakladatelská činnost se datuje lety 1913–1928. V letech 1913–1915 fungovala edice s názvem Knihovna Slováckého hospodáře. Během nakladatelské činnosti zde vyšlo 18 titulů.¹⁸⁷ Jednalo se především o produkci českých děl. Výjimku tvořilo Meškovo dílo Matka, z překladatelské dílny Antoše Horsáka.

Nakladatelství Josef Birnbaum (Brtnice)

Josef Birnbaum se narodil 25. listopadu 1886. Narodil se do rodiny panského porybného v Brtnici. Byl hluboce věřící člověkem, což se projevilo i na vydávání knih. V Jihlavě se vyučil knihařem, poté se vydal pracovat do Vídně, kde získal zkušenosti. Zajímal se a podílel se na chodu ochotnického divadla, tato činnost se stala hlavním zájmem v jeho ediční činnosti nakladatelství. V roce 1910 si otevřel knihařskou dílnu, ještě toho roku si zřídil obchod s papírem, školními potřebami a galanterním zbožím. V první světové válce se účastnil bojů na východní frontě, kde byl raněn do nohy a dalších bojů se již nemohl zúčastnit.

Po válce se zapojil do politiky v Brtnici. Ve volbách roku 1919 se stal druhým náměstkem starosty¹⁸⁸. V letech 1923 – 1931 a 1938 – 1945 zastával místo starosty.¹⁸⁹

¹⁸⁶ FORST, Vladimír, Jiří OPELÍK a Luboš MERHAUT, ed. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0468-8. str. 1339.

¹⁸⁷ PAVLACKÝ, V. *160 let knihtisku v Uherském Hradišti*. Zpravodaj města Uherské Hradiště, 1975, r. 13, č. 2, s. 8–10.

¹⁸⁸ JANÁK, Jan et al. *Vlastivědná knihovna moravská – Svazek 52: Dějiny Brtnice a připojených obcí*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 1988. str. 252.

¹⁸⁹ DVORÁK, Petr. Nakladatelská činnost Josefa Birnbauma v Brtnici [se soupisem produkce]. In *Vlastivědný sborník Vysočiny*, oddíl věd společenských, sv. 9 (1994), s. 160.

Josef Birnbaum vedl knihkupectví, obchod s hudebninami a uměleckými předměty. Koncesi získal roku 1924 a činnost ukončil začátkem 30. let po udeření krize.¹⁹⁰ Knihy však vydával již v roce 1923. Knihkupectví, založené roku 1914, bylo zrušeno v roce 1949, a v 50. letech se z něj stala prodejna Jednota. Zde Josef Birnbaum působil jako vedoucí až do roku 1960. Vedle beletrie tiskl i divadelní hry, během působnosti nakladatelství vydal 200 titulů.¹⁹¹

Jednou z hlavních edičních činností byly divadelní hry, které byly vydávány ve sbírce Lidové divadlo. O prodej knih, především divadelních her, se staraly katolické spolky a pak také reklama v knihách, časopisech. Birnbaum vydával knihy autorů, kteří psali náboženské hry a hry o venkovském životě, snažil se přivést čtenáře k víře a křesťanské lásce.¹⁹² V překladatelské edici tohoto nakladatelství, ve které vycházely knihy přeložené z italštiny, španělštiny, ruštiny či slovenštiny, vyšly i tři překlady ze slovinštiny, a to právě Meškovy knihy.

Josef Birnbaum si s tímto slovinským spisovatelem osobně dopisoval. Antoš Horsák, překladatel děl vydávaných právě v Brtnici, se o Birnbaumovi zmiňuje v dopisech. Meška informuje o tom, že vydané knihy jdou na odbyt.¹⁹³ Z korespondence můžeme soudit, že si ho Josef Birnbaum velice vážil a díky Antoši Horsákovi se seznámil s tímto slovinským spisovatelem, když právě Antoš zprostředkoval spojení mezi nimi. Meško byl jediný Slovinec, kterému Birnbaum vydával knihy. V soupisu produkce se žádný jiný slovinský spisovatel nevyskytuje.

Československá akciová tiskárna (Praha)

Tato tiskárna a nakladatelství vznikly v roce 1911. Řídila ji Lidová strana. Snažili se oslovovat katolicky cítící čtenáře a inteligenci. Od roku 1922 vydávali vlastní deník s názvem Lidové listy.¹⁹⁴ Někde se setkáme s názvem Československá akciová tiskárna, který se používal před rokem 1918. Od roku 1934 na ni navázalo nakladatelství Vyšehrad, které působí dodnes. V roce 1927 zde vyšla kniha Cencek Poljanců v překladu Otty Františka Bablera. Součástí této je i krátká báseň a povídky od Jana Bareše a jeho První květy, V. Svatohora a jeho Nová královna květin – eucharistie, Karla J. Zákouckého a jeho Patero

¹⁹⁰ DVOŘÁK, Petr. Nakladatelská činnost Josefa Birnbauma v Brtnici [se soupisem produkce]. In *Vlastivědný sborník Vysočiny*, oddíl věd společenských, sv. 9 (1994), s. 159–196.

¹⁹¹ Tamtéž. str. 159.

¹⁹² Tamtéž. str. 161.

¹⁹³ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Horsák Antoš. št. 217/13.

¹⁹⁴ BEDNARÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-802-4730-288. str. 168.

povídek. Celá kniha byla určena především pro děti. Zajímavostí této knihy je, že František Otto Babler nepoužil klasickou předmluvu, ale sám autor F. K. Meško věnoval pro český překlad Cencka krátkou povídku s názvem Dary: „*Malou a prostou povídku daruji Vám, děti velkého bratrského národa. Ale daruji Vám ji s láskou. Láska vyváží poklady zlata a perel. Přijměte ji i Vy s láskou a buďte mi pozdraveny!*“ Ksaver Meško Sele pri Slovenjgradcu v Jugoslavii, dne 20. října 1925.¹⁹⁵

Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Franci (Praha)

Založeno bylo roku 1871 M. Karlachem a v roce 1884 bylo prodáno Gustavu Franclovi. Roku 1900 o koncesi požádal V. Kotrba mladší.¹⁹⁶

Společenské podniky (Přerov)

Toto katolické nakladatelství působilo v letech 1920–1949. Nakladatelství mělo různé názvy, například Společenská knihtiskárna. Rozvoj nakladatelství nastal pod vedením kněze a lidovce Ferdinanda Chýlka (1888–1941). Jeho spolupracovníkem byl kněz a spisovatel Alois Čáp, který po smrti Chýlka pokračoval v činnosti nakladatelství. Ferdinand Chýlek se od svého začátku ponořil do vydávání regionálních katolických periodik na Moravě. Snažil se rozvíjet nakladatelskou, tiskařskou a knihkupeckou činnost, což se mu povedlo.

Začátek vydávání knih započal Chýlek v cizím nakladatelství Emila Dobrovolného a edici s názvem Šlépěje života vzali od roku 1920 do svého nákladu spolu s Aloisem Čápem. Dobrovolný musel z finančních důvodů prodat tiskárnu roku 1927. Podnik dostal jméno Společenské tiskárny, ke které bylo přidruženo nakladatelství a knihkupectví. Spolu s tím se začal pomalu objevovat nový název Společenské podniky.¹⁹⁷ Nakladatelství bylo zprvu bez koncese, avšak roku 1927 Ferdinand Chýlek převzal podíly Společenské knihtiskárny v Kroměříži. Působnost byla přenesena do Přerova. Koncese byla udělena v roce 1930 na nakladatelskou činnost. Podnik fungoval spolu s knihtiskárnou, knihařstvím a knihkupectvím. V roce 1936 byl název ze Společenské knihtiskárny změněn na Společenské podniky.

¹⁹⁵ MEŠKO, Fran Ksaver. *Cenck Poljanců. /Poljančev Cenck/* Přel. O. F. Babler, Praha : Československá akciová tiskárna 1927. Úvod.

¹⁹⁶ FORST, Vladimír, Jiří OPELÍK a Luboš MERHAUT, ed. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia, 1985. ISBN 80-200-0468-8. str. 885.

¹⁹⁷ LAPÁČEK, Jiří. *Knížní kultura v Přerově má bohatou historii: Seriál z Nového Přerovska* [online]. 2010 [cit. 2017-02-02]. Dostupné z www: http://www.rosmus.cz/dokumenty/knihy/Knizni_kultura_v_Prerove.pdf. str. 13.

František Chýlek byl roku 1939 zatčen gestapem a roku 1941 umřel v Buchenwaldu. Činnost po něm přebírá již zmiňovaný Alois Čáp. V roce 1948 byly Společenské podniky zestátněny.

V rámci nakladatelské činnosti zde vyšlo kolem 160 titulů. Nakladatelství vydávalo historické a sociální prózy, verše, regionální literaturu, divadelní hry pro katolické ochotnické spolky, publikace teologické, literaturu pro děti a mládež. Vycházely zde i překlady z mnoha jazyků (francouzština, slovinština, polština, angličtina...). Ze slovinštiny zde vyšlo rovnou šest děl Meškových.

Václav Horák (Prostějov)

Václav Horák (1863 – 1931) se narodil ve Stolanech u Chrudimi. Studoval v Rakousku ve Vídni a v Polsku ve Lvově. Od roku 1884 působil v redakci Hlasů z Hané v Prostějově. Po několika letech v redakci skončil a stal se tiskařem. Koncese mu byla udělena roku 1900. Vedle knih se v tiskárně tiskly i různé časopisy. Po smrti V. Horáka pokračovala v činnosti jeho žena. Ve třicátých letech byla tiskárna oceněna za nejlepší tisk. V roce 1948 byla tiskárna sloučena s dalšími podniky.¹⁹⁸ V této tiskárně byl vytisknut překlad U Dubových roku 1940. Kdo byl nakladatelem této knihy, není uvedeno. Z tohoto důvodu je uváděna tiskárna Václava Horáka.

Nová brána jazyků (Holešov)

Nakladatelství založili profesoři Jan Konečný (1874 – 1945) a František Malota (1882 - ?). Jan Konečný působil na gymnáziu v Holešově. Překládal z němčiny.¹⁹⁹ František Malota překládal z angličtiny a francouzštiny. Roku 1919 zde vyšla kniha Jihoslovanština, kde byla publikována Meškova povídka s názvem Kapitola o Mimici. Mezi další povídky této knihy patří povídka Hostitel od chorvatského spisovatele Josipa E. Tomiče, povídka Tolar od srbského spisovatele Milana G. Miličevića. Hlavním úkolem bylo (slovy nakladatelů): „[...] vybudovati nej přátelštější a nejtěsnější soužití národa našeho s pobratimským národem Srbů, Chorvatů a Slovinců. Bez znalosti jazyka není však možno proniknouti k duši národa. Metodou NBJ lze každému bez předběžných znalostí s plným úspěchem vnořiti se do četby

¹⁹⁸ MOŠ, Pavel. *Václav Horák: tiskař, který se ujal redakce Hlasů z Hané* [online]. 2013 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: http://prostejovsky.denik.cz/zpravy_region/vaclav-horak-tiskar-ktery-se-ujal-redakce-hlasu-z-hane-20130206.html.

¹⁹⁹ *Malý průvodce po historii města Holešova - osobnosti*. 2. část. Holešov: Město Holešov, 2008. Knihovnička Holešovska. 56 s.

*jazyka slovanského. Neučíme se jazyku na bezduchých frázích, nýbrž na krásných vybraných dílech literárních a vlastní četbou v originále poznáváme jazyk a písemnictví příbuzného národa slovanského. Osvobozený národ náš očistí též jazyk svůj ode všech stop cizoty. K tomu nejlepší cesta jest čerpati z čistých studánek jazyků slovanských, cizotou nedotčených. Srovnáním bohatství slov a vazeb zčistí a zbystrí se náš jazykový cit a s podivem uvidíme, jak nabývají půvabu slova dosud všední a zjasňují se věci dosud nepochopené. Jest povinností každého z nás, znáti alespoň jeden jazyk slovanský, chceme-li plně vniknouti do ducha a krás naší drahé řeči mateřské. [...]*²⁰⁰ Nakladatelství Nová brána jazyků vydávala kromě svazků jihoslovanských i svazky v angličtině, francouzštině, němčině a ruštině. Svazky vycházely každý druhý měsíc, povídky byly vydávány dvojjazyčně.

Česká grafická unie Praha

Nakladatelství se specializovalo na vydávání učebnic. Roku 1949 jej převzalo nakladatelství Naše vojsko.

²⁰⁰ *Jihoslovanština*. Přel. Josef Skrbinšek. Obsah: Fran Ksaver Meško, Josip E. Tomić, Milan G. Milićević. Holešov : Fr. Malota : Jan Konečný 1919. str. 50.

11. Náklady a ceny knih, potencionální čtenáři

Pro další pohled na recepci Meška považuji za důležité zjistit, v jakém nákladu knihy vyšly. Výši nákladu vydaných knih se však nepodařilo nalézt. Pro představu zde vypisuji nalezené informace.

A. Horsák píše roku 1928: „*Legendy o sv. Františku vydány v nákladu 2000 ks a byly rozebrány.*“²⁰¹ A roku 1930 nás informuje, že dostal objednávku na dalších 100 knih Legend.²⁰² Zrovna tato kniha vyšla nákladem vlastním tudíž A. Horsáka.

Knih *Mladým srdcím*, která vyšla v roce 1928, byla v nákladu 100 knih s podpisem autorovým v luxusní vazbě.²⁰³ Mezi uvedenými náklady knih je velký rozdíl, za prvotní příčinu rozdílu považuji to, pro jakou cílovou skupinu čtenářů byla kniha určena. *Mladým srdcím* bylo určeno především pro mladé čtenáře, na rozdíl od Legend, které se zaměřovaly na dospělou populaci.

Vilém Bitnar po sobě zanechal korespondenci adresovanou Rudolfu Linhartovi a v jednom ze svých dopisů z roku 1908 oznamoval, že nechal vytisknout 5000 ks²⁰⁴ čísla *Meditace*, kde byla zveřejněna i povídka Meškova v překladu R. Linharta.

Na základě těchto skromných údajů si můžeme udělat malý obrázek o tom, kolik mohlo být čtenářů. Mezi první čtenáře Meškových děl můžeme řadit překladatele, kteří si ho vybrali k překladu. Po překladatelích jsou to lidé v blízkém okolí, rodina, spolupracovníci, nakladatelé. Následuje výtisk knih a uvedení na trh. Čtenáři si mohli o nově vydaných knihách přečíst v časopisech, novinách případně v rádiu. Československo mělo přes 14 milionů obyvatel k roku 1921.

Například Československo-jihoslovanská revue měla v roce 1937 náklad časopisu v počtu 5200 ks. Další články byly otištěny v časopisech *Archa*, *Hlídka literární*, *Slovanský přehled*, *Našinec*, *Museum*, *Nový život*, *Lidové listy*, *Lidové noviny*, *Národní listy*, *Večerník českého slova*, *Slovácké noviny Uherského Hradiště*, *Čas*, *Eva*, *Rozkvět*, *Jitřenka*. V těchto všech časopisech se v různém časovém období objevila zmínka o spisovateli Meškovi a jeho přeložených povídkách, nově vydaných knihách, básních, životním jubileu a o jeho životě, který byl velmi barvitý. Zároveň s informacemi o našem slovinském spisovateli se k čtenářům

²⁰¹ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Horsák Antoš. št. 217/1.

²⁰² Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Horsák Antoš. št. 217/6.

²⁰³ DVORÁK, Petr. Nakladatelská činnost Josefa Birnbauma v Brtnici [se soupisem produkce]. In *Vlastivědný sborník Vysočiny*, oddíl věd společenských, sv. 9 (1994), s. 166.

²⁰⁴ Památník národního písemnictví Praha. Rudolf Linhart.č. fondu 992. inv. č. 46. Korespondence mezi R. Linhartem a V. Bitnarem.

dostával sepsaný pravidelný přehled o nově vydaných knihách dalších slovinských spisovatelů a redaktori z řad překladatelů či dalších vzdělaných lidí zabývajících se slovanskými literaturami se snažilo o vzdělání lidí právě na tomto poli literárním. Do rozkmitření ČSR s Jugoslávií bylo o slovanských stycích pravidelně pojednáváno v českém tisku. Dovídáme se o politických situacích, kultuře, turistice a dalších tématech spojující Čechy, Slovincy a další slovanské národy.

Kdo tedy Meška četl? Můžeme říci, že největší povědomí o Meškovi bylo u katolické inteligence. Knihy vycházely především na Moravě, jak lze vyčíst z předchozí kapitoly. A překladatelé byli taktéž většinou z Moravy. Při zjištění, v jakých časopisech ukázky knih vycházely, můžeme tvrdit, že Meško byl čtený převážně katolicky smýšlejícími čtenáři na Moravě a lidmi, kteří se zajímali o českoslovesko-jihoslovanské styky.

Někteří redaktori časopisů či novin si s Meškem dopisovali, jak jsem již zmínila Viléma Bitnara, Ladislava Zamykala, anebo byli ve spojení s překladateli.

Meško, jakožto oblíbený spisovatel v kruzích vzdělaných a klerikálních, jak jsme již zjistili z výzkumu, se stal oblíbeným i u dalších lidí. Jmenujme například Bertu Ptáčkovou z Brtnice, která obdařila Meška zasláním pohlednice a kde o sobě napsala, že je „horlivá fanyňka“ Meškova.²⁰⁵ Při hraní Meškovy hry Matka v Lipníku se představení zúčastnil i překladatel Antoř Horskák, který referuje v jednom ze svých dopisů z 15. září 1930: „*Mluvil jsem s mnoha účastníky představení a Vaše jméno nebylo neznámo.*“²⁰⁶

Ceny knih

Z níže uvedené tabulky je patrné, že ceny známe převážně z 30. let 20. století. Většina knih byla vydána v Přerově nebo v Brtnici. Z obálek knih se dovidáme cenu výtisku jedné knihy, další ceny knih byly nalezeny v časopisech českých a slovinských, které se zmiňují o vydání nových knih. Časopisy, noviny a jejich ceny taktéž měly vliv na své čtenáře.

Nesmíme zapomenout důležitou měnovou reformu, která byla provedena v roce 1919 ministrem Aloisem Rašínem, která měla za účel oddělit československý peněžní oběh od jiných částí Rakouska – Uherska. (v tabulce odděleno před a po reformě). V roce 1929

²⁰⁵ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškem – „Češka pisma“ (1905-1957). Ptáčková Berta. št. 217/89.

²⁰⁶ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškem – „Češka pisma“ (1905-1957). Horskák Antoř. št. 217/6.

v Československu dělníci pobírali mzdu mezi 510 – 590 Kč. Cena chleba bylo 3,40 Kč, boty 100 Kč, tramvaj stála 1,20 Kč. Z toho můžeme soudit, že knihy byly lidem cenově dostupné.

Sám autor Meško byl překvapen, když v dopise adresovaném Josefu Pátovi roku 1928 říká, že se kniha Legendy o sv. Františku dobře prodává. Ještě téhož roku informuje Pátu, že nakladatel Birnbaum vydá knihu Vlk kajícík a jiné příběhy, doufá, že Birnbaum neprodělá a kniha se bude dobře prodávat.²⁰⁷

Tabulka č. 2. Informace o zjištěných cenách knih

Název a rok vydání knihy	brožovaná	vázaná
Obrázky a povídky (1909)		60 halířů
Za tichých večerů (1910)		1 halíř
Jihoslovanština (1919)		1 Koruna
Matka (1926)	10 Kč	
Náš život (1926)	15 Kč	26 Kč
Vlk kajícík a jiné příběhy (1928)	9 Kč	
Mladým srdcím (1928)		25 Kč
Mládeži (1929)	10 Kč	
Obrázky (1933)	13 Kč	
Kam plujeme (1934)	15 Kč	
Vánoční zázrak (1934)	8 Kč	
Mír Boží (1936)	12 Kč	20 Kč
Z mého deníku (1936)	15 Kč	
Černá smrt a jiné povídky (1938)	12 Kč	

²⁰⁷ Památník národního písemnictví Praha. Josef Páta.č. fondu 1248. inv. č. 222 - 223. Korespondence mezi J. Pátou a F. K. Meškem.

12. Ilustrátoři knih

Ilustrace Meškových knih v českém překladu vycházely s ilustracemi od slovinských malířů, kteří nějakou dobu působili nebo vystavovali svá díla i v českých zemích. Ilustrované jsou následující tituly: Černá smrt a jiné povídky, Náš život, Mír boží, Vlk kající a jiné příběhy, Mladým srdcím, Kam plujeme?, Některé knihy zůstaly bez ilustrací, jedná se o Obrázky a povídky, Vánoční zázrak (Jindřich – malomocný rytíř), Legendy o svatém Františku, Z mého deníku, Mládeži, Matka, Cencek Poljanců, Obrázky, U Dubových. Kniha Za tichých večerů ilustrace neobsahuje, avšak byla k ní přidána úvodní kresba. Slovinské originály knih jsou taktéž ilustrovány. Po porovnání vydání knih ve slovinštině a poté v českém překladu můžeme konstatovat, že použité ilustrace v knihách jsou v mnoha případech úplně stejné.

Antoš Horsák v jednom ze svých dopisů²⁰⁸ prosí o zapůjčení štočku²⁰⁹ k ilustracím. Pro použití ilustrací v knihách byly tedy použity již ilustrace vytvořené pro slovinské knihy F. K. Meška. Za zajímavost stojí, že Antoš Horsák se znal s Rajkem Šubicem, který nějaký čas pobýval na Moravě.²¹⁰ Saša Šantel vystavoval v Hodoníně a Ivan Vavpotič v Praze.

Při výběru slovinských ilustrátorů si F. K. Meško přál, aby knihy byly ilustrovány domácími ilustrátory.²¹¹

Rajko Šubic (1900–1983)

Narodil se 12. března roku 1900. Pochází z rodiny výtvarníků. Jeho strýci byli známí Janez a Jurij Šubicové.²¹² Navštěvoval školu ve Villachu, poté reálné gymnázium v Lublani. Následně navštěvoval grafickou školu ve Vídni, kde studoval do roku 1922. Následovalo studium v Lipsku na Akademii grafických umění a knižního řemesla. V letech 1923 – 1924 působil v Bělehradě, kde vyučoval kreslení na vojenské škole. Poté pracoval v grafické firmě

²⁰⁸ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Horsák Antoš. št. 217/4.

²⁰⁹ Druh tiskařské formy. Do dřevěného špalíčku (případně jiného materiálu) se vyryje případně vyleptá obrázek, ten se po nanesení barvy otiskne na určené místo. In ČERMÁK, Josef. *Malá encyklopedie Universum: příruční encyklopedie pro 21. století*. V Praze: Knižní klub, 2009. Universum (Knižní klub). ISBN 978-80-242-2380-3. str. 44.

²¹⁰ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Horsák Antoš. št. 217/8.

²¹¹ SMOLEJ, Viktor. Ilustratorji Meškovih mladinskih knjig. In *Ježik in slovstvo*. 1978. roč. 24. č. 2. str. 59-60.

²¹² Janez Šubic (1830 – 1898) se seznámil s Františkem Ženíškem, českým malířem, který se proslavil výzdobou Národního divadla. Ženíšek přizval Janeza, aby se podílel při výzdobě.

Jurij Šubic (1855 – 1890), pomáhal Václavu Brožíkovi s obrazem s názvem Jan Hus před koncilem kostnickým.

v Novém Sadu. Zde však dlouho nevydržel a přestěhoval se do Lublaně, kde od roku 1925 – 1927 zastával místo grafika v časopise Jutro (Lublaň).²¹³

Od roku 1927–1929 působil u nás, žil především na Moravě a živil se zde jako grafik. Působil hlavně ve Vsetíně a v Uherském Hradišti. V rámci své cesty do Čech se seznámil s mnoha lidmi ze svého oboru. Ludvík Schneiderka a Rajko Šubic uspořádali výstavu, kde Rajko Šubic vystavoval 26 svých akvarelů.

Ve 30. letech vyučoval kreslení na reálném gymnáziu v Kočevje, v Murské Sobotě, v Novom Mestu, Ljutomeru a Mariboru.

S jeho díly se můžeme setkat v Čechách, Polsku, Itálii, USA, Německu a bývalé Jugoslávii. Rajko Šubic má na svědomí ilustrace v knihách překladatele Antoše Horsáka, a to *Náš život* (1926), *Kam plujeme* (1934), *Mír Boží* (1936). O Rajku Šubicovi se Horsák zmiňuje v jednom ze svých dopisů ze dne 27. března 1936, kdy Meška informuje o tom, že Rajko bude ilustrovat další překlad.²¹⁴

Fran Podrekar (1887–1964)

Slovinský ilustrátor a karikaturista. Narodil se v Lublani v roce 1887, v roce 1906 odešel do Prahy za studiem. Dále studoval v Mnichově a Vídni. Stal se učitelem umění v Lublani. Svými ilustracemi přispíval do různých novin a časopisů. Ilustroval Meškovu knihu v originále, v překladu Josefa Skrbínška s názvem *Vlk kajcíník a jiné příběhy* z roku 1928 jsou použity tytéž ilustrace.²¹⁵

Saša Šantel (1883–1945)

Narodil se 15. března v Gorici. Své umělecké nadání zdědil po své matce, která byla malířkou. Základní školu a gymnázium absolvoval v Gorici, poté navštěvoval uměleckou katedru u profesora A. Kennera.

V roce 1906 si udělal zkoušku z kreslení pro střední školy a následně se stal asistentem na gymnáziu ve Vídni. V letech 1908 – 1918 vyučoval v Pazinu. Dále vyučoval v Sušaku a roku 1920 přišel do Lublaně, kde vyučoval dekorativní kreslení a grafiku na Technické střední škole. Šantel byl hlavní zakladatel sdružení Vesna, které bylo založeno

²¹³ PAVLOVEC, Andrej. Slikar Rajko Šubic. In *Loški razgledi*, letnik 29. številka 1 (1982). s. 132 - 136.

²¹⁴ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957).

²¹⁵ STELE, Francè: Podrekar, Fran (1887–1964). *Slovenska biografija*. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 2013.[online]. [2017-08-24]. Dostupné z www: <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi440059/#slovenski-biografski-leksikon>

v roce 1903 ve Vídni. Spolupracovníkem ve skupině byl i Ivan Vavpotič. Saša Šantel se stal průkopníkem slovinské grafiky a grafického designu. Vedle olejomalb, grafik a výkresů patří mezi jeho další rozšířené umění kreslení karikatur, ilustrací, reklam, kalendářů, pohlednic, obrázků poštovních známek atd.²¹⁶

Svá díla vystavoval v Bělehradě, Gorici, Lublani Terstu, Osijeku, Rijece, Londýně, Drážďanech a dalších evropských městech. Pro nás je důležité, že v roce 1924 vystavoval i v Hodoníně v Československu.²¹⁷ Roku 1911 ilustroval ve slovinském originále Meškův první svazek knihy *Mladim srcem* (Mladým srdcím). Tohoto roku vytvořil dřevoryt *Vchod do pazinského hřbitova*, který se stal prvním barevným dřevorytem ve Slovinsku. Další grafické techniky se naučil při svém pobytu v Mnichově roku 1913. Saša Šantel zemřel 3. července roku 1945.²¹⁸

Ivan Vavpotič (1877–1943)

Slovinský ilustrátor, malíř a scénograf se narodil roku 1877 v Kamniku. Studoval v Praze v letech 1897 - 1899, v Paříži 1900 - 1901 a Vídni v roce 1904. V letech pražských studií byl svázán s tehdejší pražským uměním, slovanskou vzájemností a se slovinskou realistickou tradicí. Vojtěch Hynais byl učitelem Janeze Šubice i Ivana Vavpotiče a vzorem pro Ivana. Tento slovinský umělec také studoval u Alfonze Muchy.²¹⁹

V roce 1906 vyučoval malířství na reálném gymnáziu v Idriji. Od roku 1910 se živil v Lublani jako svobodný umělec. Ivan Vavpotič je autorem prvních slovinských poštovních známek, které se používaly v Království Srbů, Chorvatů a Slovinců. Zemřel v Lublani roku 1943.²²⁰ Vystavoval v Praze v Obecním domě v roce 1927.²²¹ Ivan Vavpotič ilustroval ve slovinštině Meškovu knihu *Mladim srcem* (Mladým srdcím), a to svazky II. a III, vydané roku 1914 a 1922. K českému překladu byly vybrány ilustrace jak Ivana Vavpotiče, tak Saši Šantela.

²¹⁶ TOMŠE, Ida. *Saša Šantel (1883 - 1945): Spominska razstava*. Ljubljana: Narodna Galerija, 1983. str. 8 -9.

²¹⁷ Tamtéž. str. 11.

²¹⁸ Tamtéž. str. 9.

²¹⁹ TAVČAR, Lidija. *Ivan Vavpotič (1877 - 1943): Retrospektivna razstava*. Ljubljana: Narodna galerija, 1987. str. 17.

²²⁰ Tamtéž. str. 50 -54.

²²¹ Tamtéž . str. 104.

Emil Pacovský (1878 – 1948)

Působil jako malíř, grafik, teoretik umění. Byl členem mnoha výtvarně uměleckých spolků. Tento umělec neilustroval Meškovu knihu s názvem *Za tichých večerů* (1910), ale vytvořil k ní úvodní obraz²²², proto ho zařazují do této skupiny. Za zmínku stojí, že Emil Pacovský se stal vedle Viléma Bitnara zakladatelem časopisu *Meditace*, ve kterém vyšla Meškova kniha *Za tichých večerů*. Pracoval zde jako výtvarný kritik. Dále se angažoval ve Sdružení katolické inteligence. Stal se podporovatelem malířů a dával jim příležitost maleb obálek v *Meditacích*. Roku 1910 stál u zrodu skupiny *Sursum* společně s Janem Konůpkem, Františkem Koblihou, Josefem Váchalem a Janem Zrzavým, skupina byla katolická, ale neshodla se na jasném programu.²²³

²²² Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Linhart Rudolf. št. 217/134.

²²³ PUTNA, Martin C. *Česká katolická literatura v evropském kontextu 1848-1918*. Praha: Torst, 1998. ISBN 80-7215-059-6. str. 699-700.

13. Recenze knih a informování o Meškových knihách v tisku

Po vydání Meškových prací v knižní podobě se překladatelé a nakladatelé snažili knihy co v největším počtu prodat. Z tohoto důvodu byla dobrá reklama či kritika. Překladatelé zasílali svá díla do redakcí slovinských a hlavně českých časopisů či novin. Tamější redaktori po přečtení nového díla otiskli svůj názor na nový Meškův překlad. Překladatelé psali do novin převážně informativní články o tom, že kniha vyšla. Nejčastějším přispěvatelem ohledně vydání nových překladů v češtině se postaral Josef Páta, který informoval čtenáře nejen v časopisech podporujících slovanskou vzájemnost, ale i v časopisech katolicky laděných.

Z časopisů pro slovanskou vzájemnost jmenujme třeba Slovanský přehled či Československo – jihoslovanskou revui a z časopisů katolicky laděných jmenujme Archu: revue pro katolickou kulturu. Při bádání po zmínkách o vydaných Meškových překladech se nám tak vytvořily dvě skupiny. Mezi další katolicky laděné časopisy a noviny, ve kterých převažovaly zmínky o Meškových dílech, patří následující: Čech: politický týdeník katolický, již zmíněná Archa, Na hlubinu: časopis pro pěstování a prohloubení duchovního života, Museum, Lidové noviny, Věstník katolického duchovenstva, Hlídka: měsíčník vědecký se zvláštním zřetelem k apologetice a filosofii, Hlídka literární a pro děti Dorost: věstník české mládeže pro vzdělání, zábavu a poučení. Neutrální byly Národní listy, Moravská orlice, Světozor: světová kronika současná slovem i obrazem, časopis pro zábavu i poučení, Zvon: týdeník belletristický a literární, majetek družstva spisovatelského.

Informace o vydaných knihách se objevovaly často a rovnou v několika časopisech nebo novinách. O Meškových knihách se tak mohlo dočíst spousta čtenářů, kteří si zakoupili tisk.

Redaktori se většinou pod kritiku podepisovali iniciály jmen či přezdívkami, a proto je v některých případech autora těžké identifikovat. Josef Páta se stal hlavním recenzentem Horských překladů a jeho recenze jsou vždy kladné. Zato Oton Berkopec, který taktéž věnoval svou pozornost k vydaným knihám tak pozitivní není. Karel Paul je další recenzent Meškových děl, kterému se převážně nelíbí vybrané obálky ke knihám. Další recenzenti jsou Věnceslav Kronus, J. Máchal, Methoděj Lavička, Emanuel Masák a pak redaktori pod iniciály B. J. a vln. Taktéž bylo vydáno několik recenzí bez autora. Recenzí prošly všechny knihy a byly otištěny jak v československém tisku, tak v tom slovinském.

Zvláštní skupinu tvoří články, odkazující na autora samotného. F. K. Meško byl zmíněn v několika časopisech a novinách při příležitosti svých životních jubileí. Autorem

článků o Meškovi byl beze sporu Josef Páta. Páta napsal články o Meškových padesátinách do časopisů *Vlast'* (11.1924, roč. 41., č. 2., str. 92-93), *Světazor* (1924 – 1925, roč. 25., č. 3., str. 64), o šedesátinách do časopisu *Československo–jihoslovanská liga* (1934, roč. 4., č. 8. str. 187), (1934, roč. 4, č. 6). Dr. O. Berkopec napsal o šedesátinách Meška v *Národních listech* (27. 10. 1934, roč. 74., č. 296., str. 5).

I ve slovinských časopisech jako byl *Slovenec*, *Dom in svet*, *Življenje in svet*, *Jutro se nám dochovaly* zmínky o vydání českých překladů a občas i nějaká recenze na díla Meškova. Z recenzentů zmiňme např. Antona Debeljaka, Savo Zoriče, Frana Ilešiče, F. Zbašnika, Božidara Borka či Tine Debeljaka.

Významné místo na slovinské kulturní scéně zastávali především níže zmínění. Fran Ilešič (1871–1942) byl významný literární historik, gymnaziální profesor v Lublani, od roku 1919 učitel slovinského jazyka a literatury na univerzitě v Záhřebu, odkud byl však roku 1941 propuštěn. Udržoval německé, české, chorvatské a srbské literární styky, přispíval do časopisu *Ljubljanski zvon*.²²⁴

Tine Debeljak (1903–1989) byl významný básník, publicista a překladatel, redaktor časopisu *Dom in svet*. V roce 1945 z politických důvodů emigroval do Latinské Ameriky. Překládal převážně z polštiny.²²⁵

Borko Božidar (1896–1980) byl novinář, vedoucí kulturní rubriky *Jutro*, spolupracovník časopisu *Ljubljanski zvon*. Začínal jako básník ale důležitá a známá je především jeho veřejná aktivita. Roku 1937 se stal iniciátorem výstavy slovinské žurnalistiky. Napsal mnoho esejí a překládal z češtiny, němčiny, polštiny atd.²²⁶

Začalo to informacemi o Meškových prvotních překladech jednotlivých povídek v českém tisku až po recenze celých knih. Čtenáři se tak mohli dovědět, že jejich slovinský spisovatel Meško byl přeložen do češtiny a jak překlady hodnotí slovinští kritici.

Obrázky a povídky (1909)

Kniha *Obrázky a povídky* byla zmíněna v jednom ze svých čísel v časopisu *Dom in svet* vydaném roku 1909 (roč. 22, č. 9., str. 429). Dr. Lenard Leopold (1876 – 1962) informuje slovinské čtenáře o vydání Meškovy knihy v češtině v edici *Světové knihovny* nakladatelství J. Otty, kde se F. K. Meško dostal mezi světové spisovatele jako Tolstoj, Byron

²²⁴ KOS, Janko in DOLINAR, Ksenija. *Slovenska književnost*. Cankarjeva založba: Ljubljana, 1982. str. 116.

²²⁵ KOS, Janko in DOLINAR, Ksenija. *Slovenska književnost*. Cankarjeva založba: Ljubljana, 1982. str. 60.

²²⁶ Tamtéž. str. 32.

a další. V další části článku se zabývá Meškem jako moderním spisovatelem na poli slovinské literatury.

Dr. Lenard Leopold byl kritik a kněz, vystudoval teologii a filosofii, po 1. světové válce se stal v Bělehradu úředníkem. Spolupracoval s časopisy *Dom in svet* a časopisem *Slovenec*, do kterých přispíval svými kritikami a kulturními články. Odmítal modernu, hlavně Ivana Cankara. Dále překládal z ruštiny a polštiny.²²⁷

Dr. F. Ilešič informuje slovinské čtenáře v časopisu *Ljubljanski zvon*, taktéž roku 1909 (roč. 29, č. 9., str. 576).

V českém tisku se o Obrázcích a povídkách dočteme ve *Věstníku katolického duchovenstva: církevně – politický a zájmový orgán katol. kléru v zemích koruny České* (10. 11. 1909, roč. 10., č. 4., str. 61). Také v předchozím čísle z 10. 9. 1911: „[...] *Meška, farář v Marii na Zili u Běláku v Korutanech znám jest jako výborný lidový spisovatel, jehož zásluhy byly oceněny už častokrát v tisku zahraničním. Proto vítáme malou sbírku jeho povídek, již přináší Svět. Kni. i s nástinem jeho životopisu. V knížce té jest celkem obsaženo 9 prací, z nichž nejlépe se nám líbí „Voják Ivan“ – „Cesta přes louku“ – „V kantonských horách“ a „Ztracený život“. Doporučujeme.*“²²⁸ Další zmínky přináší časopis *Museum* z pera Věnceslava Kronuse (1909-1910, roč. 44., č. 1-5., str. 38-39), *Literární novinky* v časopisu *Čech: politický týdeník katolický* (1. 8. 1909, r. 34., č. 210., str. 7), *Pražské hospodářské noviny: časopis věnovaný veškerým odvětvím a potřebám hospodářským* (15. 10. 1909, roč. 32., č. 21., str. 230).

Za tichých večerů (1910)

Ze staršího období (do vzniku ČSR) zde uvedu recenze na knihu *Za tichých večerů*, která byla otištěna v časopise *Museum* a recenzentem byl Methoděj Lavička. [...] *Mnohem výše v ohledu uměleckém stojí povídky a čerty Meškovy, shrnuté v knihu „Za tichých večerů“.* *Po svém prvním románu „Kam plovemo?“ (Ljubl. zvon 1897), jímž poprvé Fran Xaver Meško na sebe upoutal pozornost čtenářů i kritiky, seznal, že široká kompozice románová nesvědčí jeho naturelu, a proto odvrátil se od ní ke skladbám kratším, ke skizzám, obrázkům a povídkám, a v nich vyspěl v umělce prvního řádu a jimi povznesl se mezi přední spisovatele*

²²⁷ KOS, Janko in DOLINAR, Ksenija. *Slovenska književnost*. Cankarjeva založba: Ljubljana, 1982. str. 196.

²²⁸ (autor neznámý). Literatura: knihy, Fr. X. Meško: *Obrázky a povídky*. In *Věstník katolického duchovenstva: církevně – politický a zájmový orgán katol. kléru v zemích koruny České* [online]. 10. 9. 1911. roč. 11. č. 24. str. 24. [cit. 2017-07-21]. Dostupné z www: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:ddf2e330-819d-11e6-8aeb-5ef3fc9ae867?page=uuid:c16ef150-81a1-11e6-ae94-005056825209&fulltext=Obr%C3%A1zky%20a%20pov%C3%ADdky>

slovinské. Skladby takové obsaženy jsou i v naší sbírce „Za tichých večerů“, ač zde nejsou uvedeny všechny, nýbrž pouze první čtyři. Až na několik výjimek mají skoro všechny povídky Meškovy ponurý ráz, jsou plny utrpení a bolů, a rovněž tyto nejvyšš suggestivně líčí marnou touhu po lepším životě, po štěstí, jež nebylo Meškovi dáno údělem do života, touhu po klidu již vyjadřuje hned v črtě první – má duše- je celá zemdlená a unavená a plná žízně po klidu, ale vidí před sebou ještě těžkou a strmou cestu k cílům, které jsou ještě tak daleko. I v ostatních povídkách vystupuje silně do popředí pesimismus Meškův, neboť život mu zhořknul. [...] Mezi nejlepší práce jeho patří povídka „Na svatý půst“, v níž nejvýznačněji ukázal svůj talent líčiti stavy a procesy v duších jednotlivců v různých chvílích života.[...]. Bylo by chvalitebným činem, kdyby „Knihovna“ uveřejnila i ostatní povídky z této sbírky, neboť některé z nich patří k nejlepším povídkám Meškovým a slovinským vůbec.“²²⁹ Za tichých večerů dále bylo dále zmíněno ve Věstníku katolického duchovenstva (1909-1910, r. 10, č. 23., str. 366), v časopise Archa: revue pro katolickou kulturu (8. 1915, roč. 3., č. 8., str. 282), tamtéž (1934, roč. 22., č. 1., str. 70) a (1936, roč. 24., č. 4., str. 192). V prvním článku se na knihu naráží v souvislosti s úmrtím překladatele Rudolfa Linharta, ve druhém na seznam vyšlých publikací Bitnarovy knihovny, ve třetím v souvislosti s představením nového díla Z mého deníku.

O vydání knihy Za tichých večerů v češtině informoval i slovinský Dom in svet v roce 1910 (roč. 23, č. 6., str. 288). Článek informuje o vydání knihy, seznamu povídek, které kniha obsahuje, dále nás seznamuje s vydavatelem této knihy, což byl časopis Meditace. Za zajímavost stojí, že kniha je doporučována Slovincům, kteří se chtějí přiučit českému jazyku. „[...] šele začetek teh lepih slik: „Dlouha jest jeste cesta...” pa: „Za tichych večeru“; a veselimo se, da tudi naši severni bratje časte našega neumorno delavnega, tolikanj ljubljenega pisatelja. Le škoda, da ni redakcija životopisa že zdaj postavila pred prevod, ker bi iz celotnega pregleda Meškovih del tem laže prav cenili to delo. Zbirko priporo čamo Slovencem, ki bi se radi priučili češčini. Čisti dobiček je namenjen v prospéh Katolickeho paedagogia v Praze Bubenči in Matice Curillo-Methodijske v Olomouci.“ D.²³⁰

²²⁹ LAVIČKA, Metoděj. Fran Ksaver Meško: "Za tichých večerů": Knihovna vybrané četby. In *Museum: Časopis bohoslovců československých*. Brno: Růže sušilovy, 1911. roč. 45. 1910 -191. č.1-5, str. 91-92 [cit. 2017-04-11]. Dostupné z [www: http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:df6af751-7051-11e6-a429-001018b5eb5c?page=uuid:ffc4fbd0-706b-11e6-a429-001018b5eb5c](http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:df6af751-7051-11e6-a429-001018b5eb5c?page=uuid:ffc4fbd0-706b-11e6-a429-001018b5eb5c)

²³⁰ Překlad: „Už jen ten začátek krásných obrazů: „Dlouhá jest ještě cesta...” a „Za tichých večerů“, jsme rádi, že také naši bratři na severu ctí našeho neúnavného pracovitého tolik milovaného spisovatele. Jen je škoda, že redakce nedala životopis před překlad, protože by bylo vhodnější celý přehled Meškových děl. Sbírkou doporučujeme Slovincům, kteří by se rádi přiučili češtině. Čistý zisk je určen ve prospěch Katolické pedagogie v Praze Bubenči a Matice Cyrilo-Methodějské v Olomouci.“ In Fr. Ks. Meško v češtině. In *Dom in svet*. Ljubljana, 1910. roč. 23. č. 6. str. 288.

Když Josef Páta vydal svůj Lístek z dějin soudobé slovinské literatury, jenž vyšel samostatně a i jako součást Vlka Kajčiča ve Skrbinškově překladu, Slovince o této skutečnosti informoval France Stele v časopisu Dom in svet (1929, roč. 42., č. 5., str. 156).

France Stele (1886–1972) byl historik dějin umění, publicista, který vystudoval slovanskou filologii a historii ve Vídni. Byl členem několika mezinárodních sdružení a organizací a profesorem na univerzitě v Lublani. Přispíval svými příspěvky do časopisu Dom in svet. Spolupracoval s PEN klubem.²³¹

Matka (1926)

O vydání tohoto dramatu v překladu A. Horsáka informoval Josef Páta ve Slovanském přehledu (1927, č. 19.) a předtím o Meškově úpravě hry v časopisu Čas (8. 8. 1915, č. 315).

Náš život (1926)

V časopise Museum byla uveřejněna i recenze na knihu Náš život avšak to už bylo roku 1927. Náš život byl recenzován i v časopise Archa: revue pro katolickou kulturu Emanuelem Masákem: „[...] Již dřívější prózy Meškovy hojně k nám uváděné hlavně zásluhou R. Linhart a Jos. Páty, ukazovaly ve slovinském autoru jemného, melancholicky naladěného básníka, jež jímají zvláště soumravné chvíle v přírodě i v životě a bolestně zraňuje každé utrpení lidských bytostí. Tím tíživěji zavěsila se nad jeho poslední knihu – válka. Válka, jež se dotkla hrozivě i jeho vlasti, vypudila sta rodin z domovů, uvrhla tisíce lidí, v nemocnici sténají pod tíhou výčitek, že přece jen vraždili. Válka, jež zasáhla i do autorova života: uvrhla jej pro pouhé podezření do rakouského žaláře a dala mu tam poznati vojenskou krutost v takovém světle, že začíná skoro pochybovati, je-li člověk stvořen k obrazu božímu. A největší utrpení: ztráta Korutan po válce. Osudných chvíl plebiscitových vzpomíná básník v několika črtách a jest jimi tak rozhořčen, že skoro v zoufalství prosí nebe, aby rozžehlo v jeho srdci nenávist ke všem, kteří poškodili vlast a ji zaprodali... Tento zoufalý smutek knihy zladuje několik jemných básnických nálad, jako např. hluboký „Soumrak“ a poslední povídkový obrázek „Otylka“, jež připomíná nejlepší práce Meškovy. Kniha jest – až na

²³¹ KOS, Janko in DOLINAR, Ksenija. *Slovenska književnost*. Cankarjeva založba: Ljubljana, 1982. str. 329.

několik mluvnických chyb překladu – velmi pěkně vypravena a opatřena původními kresbami i obálkou slovinského grafika Rajka Šubice.“²³²

Informace o vydání knihy se objevila i v časopise Hlídka literární (rok 1927, roč. 44., č. 1., str. 26, autora kritiky neznáme), Vlast': časopis pro poučení a zábavu (rok 1927, roč. 43, č. 5., výtisk 8, str. 382, autora kritiky neznáme), Čech: politický týdeník katolický (27. 10. 1934, roč. 59., č. 43., str. 10). Z několika zdrojů, tak můžeme sledovat a porovnat co o knize míní kritici, u obou se jedná jen o pochvalnou kritiku. Nejvíce dochovaných recenzí máme právě na knihu *Náš život*.

Josef Páta napsal na tuto knihu následující kritiku v Národních listech: *„Meškova kniha povídek „Náš život“, vytištěná v Lublani r. 1922 vyšla nedávno v překladu Ant. Horsáka (nákl. Birnbaumovým v Brtnici na Moravě). Dílo toto, naplněné osobním žalem autorovým i krutou bolestí národa slovinského pro těžké ztráty za světové války a ještě těžší po převratu, znamená vrcholný bod v tvůrčí činnosti Meškově. Ks. Meško, jenž vedle Ivana Cankara náleží k nejoblíbenějším slovinským autorům, zachytil zde v desíti črtách nejjemnější záchvěvy svého nitra, chvíle hrůzy prostého slovinského člověka, jenž musí na rozkaz vraždit nevinné bratry (v klasické skizze „Poslední hodinka Matěje Proseny“, vyjádřil také útrapy vlastní za pronásledování a žalářování se strany rakouské policie, a hořké okamžiky, kdy metán los o osudy slovinského lidu v Korutanech a kdy ztraceno i Přímoří („Korutanské elegie“, „Zápisky z velikých dnů“). Všechno psáno téměř hrůzně realisticky, s otevřenými ranami v srdci, s palčivými výčitkami nedbalému vedení a s černými chmurami do budoucna. Slovinský grafik Rajko Šubic jenž vyzdobil knihu i obálku svými kresbami v stylu černých biblických dřevorytů bývalých Nebekličů, dovedl náladu básníkovu nejen přísně vystihnout, ale dokonce ještě podtrhnouti [...].*“²³³

Také informoval čtenáře ve Slovanském přehledu (1927, č. 19).

Cencek Poljanců (1927)

Informaci o vydání prózy Cencka Poljanců v překladu O. F. Bablera, nacházíme v časopise, který byl určený především pro mládež. Dorost: věstník české mládeže pro

²³² MASÁK, Emanuel. Ksaver Meško: *Náš život*. *Archa: revue pro katolickou kulturu* [online]. Prostějov: Karel Dostál Lutínov, 1926. roč. 14. č. 12. str. 544 [cit. 2017-07-11]. Dostupné z [www: http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:0172b5b1-5f0b-11e2-a818-005056825209?page=uuid:781f307aa270a79250bc7a7466fa6c88](http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:0172b5b1-5f0b-11e2-a818-005056825209?page=uuid:781f307aa270a79250bc7a7466fa6c88).

²³³ PÁTA, Josef. Meškova kniha povídek "Náš život". In *Národní listy* [online]. Praha: Julius Grégr, 1861 – 1941. 10. 8. 1927. roč. 67. č. 219. str. 2. [cit. 2017-07-21]. Dostupné z [www: http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:c64a99dc-435d-11dd-b505-00145e5790ea?page=uuid:3c534627-435e-11dd-b505-00145e5790ea](http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:c64a99dc-435d-11dd-b505-00145e5790ea?page=uuid:3c534627-435e-11dd-b505-00145e5790ea)

vzdělání, zábavu a poučení (15. 4. 1927, roč. 9., č. 8., str. 113.). Dále v Biografickém katalogu vydávaným Československým ústavem bibliografickým při Veřejné a univerzitní knihovně v Praze (1927, roč. 6., č. 1., str. 248) tamtéž (1928, roč. 6., č. 2., str. 95).

Mladým srdcím (1928)

O knize *Mladým srdcím*, publikované roku 1928, kde je téma o lásce dvou duší a lásce k Bohu, byla zmínka v časopise *Dorost: věstník české mládeže pro vzdělání, zábavu a poučení* (5. 6. 1928, roč. 10., č. 11., str. 151), tamtéž (5. 10. 1928, roč. 10., č. 19., str. 242). *Archa: revue pro katolickou kulturu* z pera neznámého redaktora píše: „*Nejlepšího doporučení zaslouží rovněž kniha Xavera Meška „Mladým srdcím“, kterou přeložil A. Horský a velmi pěkně s původními ilustracemi dvou slovinských umělců vydal Josef Birnbaum v Brtnici. Je tu vše, co tak vyznačuje literární dílo autora „Našeho života“: vřelý cit, upřímná láska k dětem a trpícím i nešťastným lidem, zvláště pak něžná láska k matce a hluboký smysl pro život a krásu přírody. Při tom je Meško opravdovým umělcem slova, jenž dovede i v těchto především pro děti určených obrázcích rozechvěti duši, přenést do ráje nevinného dětství a okouzlit často i dospělého čtenáře půvabem čisté krásy, stesku i radosti.*“²³⁴

Vlk kajícník a jiné příběhy (1928)

Ukázka z Meškovy knihy v překladu Josefa Páty byla uvedena v časopisu *Světobzor: světová kronika současná slovem i obrazem, časopis pro zábavu a poučení již začátkem 20. let* (1922-1923, roč. 23., č. 19., str. 467). Josef Páta si vybral pro překlad povídku *Moderní vrabčák*. Celá kniha vyšla roku 1928 zásluhou Josefa Skrbínška. O vydání celé knihy z roku 1928 se tak dovídáme v časopisu *Archa: revue pro katolickou kulturu* z textu neznámého redaktora. „*Milým oddechem po knize Strašimirově jest četba nového překladu oblíbeného u nás slovinského spisovatele Xavera Meška „Vlka kajícník a jiné příběhy“. Tato alegoricko-symbolická kniha, vyzdobená obrázky slovinského malíře Fr. Podrekara, jest jakýmsi pokračováním velkého Meškova souboru próz pro mládež „Mladým srdcím“, ale svými četnými časovými poznámkami, národopisnými doklady i poutavými ohlasy z vlastního dětství autorova zaujme i dospělé. Knize je předaslán velmi cenný a věcný úvod o spisovateli z pera*

²³⁴ (autor neznámý). Meško – *Mladým srdcím*. In *Archa: revue pro katolickou kulturu* [online]. Prostějov: Karel Dostál-Lutinov, 1928. roč. 16. č. 1. str. 127. [cit. 2017-07-11]. Dostupné z [www: http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:44be32d1-24f1-11e2-bbc6-5ef3fc9bb22f?page=uuid:351b2a9ae845b2130712f35a264f7ba&fulltext=Mlad%C3%BDm%20srdc%C3%ADm](http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:44be32d1-24f1-11e2-bbc6-5ef3fc9bb22f?page=uuid:351b2a9ae845b2130712f35a264f7ba&fulltext=Mlad%C3%BDm%20srdc%C3%ADm)

dávného jeho ctitele a překladatele profesora dra Josefa Páty. Nakladatel vydal vhodně tento úvod také jako samostatný spisek a doporučujeme je všem přátelům velkého slovinského kněze-umělce.²³⁵

Další zmínka o Vlku kajícničku a jiných příbězích se nachází v časopisu Čech: politický týdeník katolický (27. 5. 1929, roč. 54., č. 121., str. 4) a v Lidových novinách (2. 3. 1929, roč. 37., č. 112., str. 12). Josef Páta napsal o Vlku kajícničku v Národních listech toto: „[...] Je v tom také ve všem ryze slovinská duše. Někdo při čtení si vzpomene na Andersena, jiný na Kiplinga, ale to jsou jen vzdálené ohlasy docela jiného rázu. Meško je i v těchto příbězích- pohádkách docela svůj a slovanský, lépe řečeno ještě slovinský. Neboť jeho osoby jsou Slovinci, jeho lesy, kraj i chaty jsou slovinské, celá nálada, všechno je domácí, vlastní. A Podrekarovy kresby ve stylu starých kronikářských dřevorytů výborně doplňují slova Meškova, jež bych si přál mítí v dobrém českém překladě pro naši mládež i pro naše dospělé...[...]“.²³⁶ Další zmínka odkazující na Vlka kajícničku vyšla též v Národních listech v článku věnovaném Josefu Skrbinškovi (15. 3. 1938, roč. 78., č. 73., str. 5).

Mládeži (1929)

Hlídko: měsíčník vědecký se zvláštním zřetelem k apologetice a filosofii píše: „Velmi úhledně vypravená, pěknými obrázky vyzdobená knížka obsahuje po stručném životopise spisovatelově řadu pohádkových i realistických drobotin pro útlou mládež, a mezi nimi několik pěkných básniček. Části dumavé v povídkách zaujmou arci teprve čtenáře pokročilejší. Překlad je zcela plynňý a správný. [...] Za dárek se knížka hodí výborně.“²³⁷

²³⁵ (autor neznámý). Meško – Vlk kajícniček a jiné příběhy. In *Archa: revue pro katolickou kulturu* [online]. Prostějov: Karel Dostál-Lutinov. 1928. roč. 16. č. 2. str. 235. [cit. 2017-07-11]. Dostupné z [www: http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:14eedf50-24f6-11e2-bbc6-5ef3fc9bb22f?page=uuid:96403d6327d641fef9c642085d20ae22&fulltext=Vlk%20kaj%20C3%ADcn%20C3%ADk%20a%20jin%20C3%A9%20p%20C5%99%20C3%ADb%20C4%9Bhy](http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:14eedf50-24f6-11e2-bbc6-5ef3fc9bb22f?page=uuid:96403d6327d641fef9c642085d20ae22&fulltext=Vlk%20kaj%20C3%ADcn%20C3%ADk%20a%20jin%20C3%A9%20p%20C5%99%20C3%ADb%20C4%9Bhy)

²³⁶ PÁTA, Josef. Feuilleton. Vlk kajícniček a jiné příběhy. In *Národní listy* [online]. Praha: Julius Grégr, 1861-1941. 21. 12. 1923. roč. 62. č. 349. str. 1. [cit. 2017-07-11]. Dostupné z [www: http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:c60923c3-435d-11dd-b505-00145e5790ea?page=uuid:3b854777-435e-11dd-b505-00145e5790ea&fulltext=Vlk%20kaj%20C3%ADcn%20C3%ADk%20a%20jin%20C3%A9%20p%20C5%99%20C3%ADb%20C4%9Bhy](http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:c60923c3-435d-11dd-b505-00145e5790ea?page=uuid:3b854777-435e-11dd-b505-00145e5790ea&fulltext=Vlk%20kaj%20C3%ADcn%20C3%ADk%20a%20jin%20C3%A9%20p%20C5%99%20C3%ADb%20C4%9Bhy)

²³⁷ (autor neznámý). Posudky: Ksaver Meško, Mládeži. In *Hlídko: měsíčník vědecký se zvláštním zřetelem k apologetice a filosofii* [online]. Brno: Papežská knihtiskárna benediktinů rajhradských, 1896-1941. 12. 1929. roč. 46. č. 12. str. 406. [cit. 2017-04-11]. Dostupné z [www: http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:d057eb00-58af-11e2-a741-5ef3fc9ae867?page=uuid:d58ff0867a49dbab311724e5be352b83&fulltext=skrbin%20C5%A1ek](http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:d057eb00-58af-11e2-a741-5ef3fc9ae867?page=uuid:d58ff0867a49dbab311724e5be352b83&fulltext=skrbin%20C5%A1ek)

Další recenze přinesly Národní listy (30. 4. 1930, roč. 70., č. 118., str. 4), Museum (1929-1930, roč. 61., č. 1-5., str. 116), Čech: politický týdeník katolický (10. 01. 1930, roč. 55., č. 7., str. 4) a Vlast': časopis pro poučení a zábavu (1930, roč. 46., č. 1-12., str. 46).

Obrázky (1933)

Na Hlubinu: časopis pro pěstování a prohloubení duchovního života píše: „*A. Horskovi, hlavnímu překladateli Meškova, máme zač býti vděčni, Meškovo literární dílo je tak krásné, tak bohaté mravní silou, že můžeme se jeho překlady opravdu pochlubiti. Ani velmi náročný čtenář nemůže býti nespokojen. Meško zná spojit myšlenku i slovo.*“²³⁸ Národní listy: „*Vedle Ivana Cankara nejčtenějším slovinským autorem u nás – zejména na Moravě – je Ksaver Meško spolutvůrce slovinské moderní psychologické povahy. Také jeho nové „Obrázky“, které vyšly po světové válce a byly přeloženy Antošem Horským v Uh. Hradišti, mají všechny vlastnosti Meškova díla: jsou zde typičtí Meškovi venkované a horalé, lidé se svým vášněmi a chybami, lidé hřešící, ale také soucitní dobráčkové, lidé, rozervaní v sobě a drásající své nitro neustálým hledáním, zpytováním a přemýšlením, je to výrazná Meškova mluva, něžná a mnohotvárná s oblibou zastavující se u každé květinky i lidské myšlenky, kterou se podařilo českému překladateli vystihnouti celkově dobře a úspěšně. Je to již pátý samostatně vydaný Horskův překlad z Meška, v češtině celkem desátý. [...] Nový překlad, vyzdobený titulní kresbou jihoslovanského malíře K. Tubiče. doporučuji pozornosti všech našich přátel jihoslovanského písemnictví.*“ Jos. P.²³⁹

Vánoční zázrak (Jindřich – malomocný rytíř), 1934

Tuto prózu recenzovali v revuích Na Hlubinu: časopis pro pěstování a prohloubení duchovního života (1936, roč. 11., č. 1-10., str. 143), Archa: revue pro katolickou kulturu (1936, roč. 24., č. 1., str. obsah) a Dorost: věstník české mládeže pro vzdělání, zábavu a poučení (15. 10. 1946, roč. 24., č. 20., str. 11).

²³⁸ (autor neznámý). Meško X. Obrázky. In *Na hlubinu: časopis pro pěstování a prohloubení duchovního života* [online]. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1926 – 1948.1934. roč. 9. č. 1. str. 63. [cit. 2017-04-11]. Dostupné z [www: http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:c9666eb1-d985-11e6-9e7e-001018b5eb5c?page=uuid:b9f6b210-d9b1-11e6-9964-005056825209&fulltext=Me%C5%A1ko](http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:c9666eb1-d985-11e6-9e7e-001018b5eb5c?page=uuid:b9f6b210-d9b1-11e6-9964-005056825209&fulltext=Me%C5%A1ko)

²³⁹ PÁTA, Josef. Ksaver Meško opět v češtině. In *Národní listy* [online]. Praha: Julius Grégr, 1861 – 1941. 7. 12. 1933. roč. 73. č. 335. str. 5. [cit. 2017-04-11]. Dostupné z [www: http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:b96757d3-435d-11dd-b505-00145e5790ea?page=uuid:28c0498d-435e-11dd-b505-00145e5790ea&fulltext=Me%C5%A1ko](http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:b96757d3-435d-11dd-b505-00145e5790ea?page=uuid:28c0498d-435e-11dd-b505-00145e5790ea&fulltext=Me%C5%A1ko)

Kam plujeme (1934)

Recenzi přinesla revue Hlídka: měsíčník vědecký se zvláštním zřetelem k apologetice a filosofii (06. 1936, roč. 53., č. 6., str. 264) a Na hlubinu: časopis pro pěstování a prohloubení duchovního života: „*Povděčně jsme přijali nový překlad Meška, který byl kdysi více překládán a opravdu si toho zaslouží pro svoje ryzí, čisté, krásné umění. I tato povídka, vzatá ze skutečného života a opravdu vychovávající, aniž by to chtěla, zasluhuje si co největšího rozšíření a čtení. Obecní knihovny mají opravdu zase o jednu knihu více, která bude velmi čtena.*“²⁴⁰

Mír boží (1936)

O vydání knihy Mír boží nás informuje redaktor časopisu Archa: revue pro katolickou kulturu v roce 1937 pod iniciály B. J.: „[...] (knih) zachycuje dobře ono období, kdy neklidný duch básníkův, unavený životními zklamáními a rozpory, nalézá zase mír v odříkavé samotě s Bohem, v obětavé práci svého kněžského povolání a v milosrdné, soucitně i k nejubožejším duším se sklánějící lásce. Tyto obrázky z vlastního života a ze života těch, s nimiž se setkal, kreslí s obvyklým svým uměním jemné náládovosti, ale také hluboké znalosti lidského srdce.“²⁴¹ Zmínku najdeme také v Hlídce (05. 1937, roč. 54., č. 5., str. 185). Josef Páta opět recenzuje Horsákův překlad knihy v Československo-jihoslovanské revui: „[...] *Ačkoliv se v těchto drobných črtách hlásí tentokrát více Meško-kněz, jenž si těžce vybojoval svůj duchovní mír – mír Boží, přece je tu mnoho posilujícího a uklidňujícího pro všechny, kdož hledají klidný oddech po halasu všedního ruchu a shonu, kdož hledají správnou cestu v dnešním duchovním zmatku ve světě. Možno doporučiti do všech naší veřejných knihoven.* [...]“²⁴² Jos. P.

Jak sám Antoš Horsák píše v dopise z roku 1937, svou knihu Mír Boží poslal do redakce časopisů Slovenec, Jutro a Življenje in svet.²⁴³ Kniha se tak dostala do rukou kritiků, což vyústilo v články v již zmíněných časopisech. O českém překladu knihy Mír Boží si tedy

²⁴⁰ (autor neznámý). Meško X. Kam plujeme. In *Na hlubinu: časopis pro pěstování a prohloubení duchovního života* [online]. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1926 – 1948. 1935. roč. 10. č. 1. str. 71. [cit. 2017-04-11]. Dostupné z [www: http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:0591f640-d24f-11e6-bf97-005056825209?page=uuid:4b4b5460-d2f4-11e6-8f91-005056827e51&fulltext=Me%C5%A1ko](http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:0591f640-d24f-11e6-bf97-005056825209?page=uuid:4b4b5460-d2f4-11e6-8f91-005056827e51&fulltext=Me%C5%A1ko)

²⁴¹ J., B. Xaver Meško, Mír Boží. In *Archa: revue pro katolickou kulturu* [online]. Prostějov: Karel Dostál Lutínov, 1937. roč. 25. č. 3. str. 141 - 142. [cit. 2017-04-11]. Dostupné z [www: http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:fab69430-3ead-11e2-acfc-5ef3fc9ae867?page=uuid:c5177ee9234cdc4ff873f5d44c150a46](http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:fab69430-3ead-11e2-acfc-5ef3fc9ae867?page=uuid:c5177ee9234cdc4ff873f5d44c150a46).

²⁴² PÁTA, Josef. Opět Meško v českém překladu. *Literatura – věda – umění*. In *Československo-jihoslovanská revue*. Praha: Československo-jihoslovanská liga, 1937. roč. 7. č. 4. str. 93 – 94.

²⁴³ Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957). Horsák Antoš. (bez čísla).

můžeme přečíst v časopisu *Življenje in svet* v článku Antona Debeljaka.²⁴⁴ Anton Debeljak (1887–1952) byl slovinský publicista, překladatel a básník. Vystudoval romanistiku ve Vídni a na Sorboně. Své básně psal ve stylu futurismu a expresionismu. Psal také prózu. Jako publicista psal a přispíval svými literárně kulturními články a kritikami do slovinského časopisu *Ljubljanski zvon*, *Življenje in svet* atd, kde je autorem nejedné recenze Meškových českých překladů.²⁴⁵ Ve svých recenzích české překlady převážně chválí. Zaobírá se i některými překlady slovíček a rozebírá, zda daný výraz byl správný.

Z mého deníku (1936)

Rok předtím (1936) se nám dochovala recenze knihy *Z mého deníku* taktéž od zmíněného Antona Debeljaka. Časopis *Življenje in svet* uveřejnil Debeljakovu recenzi na vydání knihy *Z mého deníku* v češtině z překladu Antoše Horsáka. Kritika je opět příznivá a Debeljak překlad chválí: „[...] *Prevod je točen glede pravilnosti izrazov kakor tudi glede popolnosti vsebine. Čita se popolnoma gladko, kot bi bil češki izvirnik. Prevajalec bi bil lahko dodal malo uvoda, kjer naj bi v okviru slovenske književnosti na kratko očrtal Meškovo delo in njegov pomen. Ne vem, ali je že kaj podobnega storil v svojih prejšnjih prevodih, vendar menim, da tudi tu to ne bi škodilo, ker vsakemu ne pridejo v roke vsi prevodi.* [...]“²⁴⁶

Hlídko: měsíčník vědecký se zvláštním zřetelem k apologetice a filosofii uveřejnil následující článek o knize *Z mého deníku*: „[...] *V druhé knize jsou drobnosti psané po převratě, drobnosti rozmanitého obsahu, o nešťastných láskách, o kraji a lidu slovinském, podle slohu vzpomínky osobní. I v těchto dumkách převládá tónina melancholická, úvahy častěji zahroceny nábožensky. Zda barevný obrázek na obálce (myslivec hubičkující se s děvčetem) jest ve smyslu spisovatelově, zdá se pochybno, aspoň k celkovému obsahu knihy se nehodí. Meško jest vůbec uznaným předním povídkářem Slovinců, ovšem tendenčním ve smyslu mravoučném. Uprímný soucit s lidmi proniká jeho práce, a hluboké jejich úvahy snaží se jej buditi také ve čtenáři. Překlad se čte plyně.*“²⁴⁷

²⁴⁴ DEBELJAK, Anton. Iz literarnega sveta:knjige in revije, Meško na Češko. In *Življenje in svet*. Ljubljana, 20. 5. 1937. č. 22. str. 348 – 349.

²⁴⁵ KOS, Janko in DOLINAR, Ksenija. *Slovenska književnost*. Cankarjeva založba: Ljubljana, 1982. str. 60.

²⁴⁶ Překlad: „Překlad je přesný při pohledu na správnost výrazů stejně jako při úplnosti obsahu. Čte se zcela hladce, jako by to byl český zdroj. Překladatel mohl přidat nějaký úvod, kde by v rámci slovinské literatury krátce popsal Meškovo dílo a jeho význam. Nevím, jestli udělal něco podobného v předchozích překladech, ale myslím si, že by to neškodilo, když se každému všechny překlady nedostanou do rukou.“ In DEBELJAK, Anton. Nove knjige in revije: Fr. Ks. Meško – *Z mého deníku*. In *Življenje in svet*. Ljubljana, 22. 8. 1936. č. 8. str. 124 – 125.

²⁴⁷ (autor neznámý). Ksaver Meško. In *Hlídko: měsíčník vědecký se zvláštním zřetelem k apologetice a filosofii*. Papežská knihtiskárna benediktnů rajhradských: Brno, 1936. roč. 53. č. 6. 1936. str. 264.

Recenze v podobném duchu byla podepsána pod iniciálami B. J. i v časopisu *Archa: revue pro katolickou kulturu*. Taktéž tento redaktor se zmiňuje o obálce knihy: „[...] *Přemíra citu jeví se často i ve vzrušeném slohu. Překladu dostalo se bohužel nevkusné obálky s „lákavým“ barevným obrázkem, jenž by se hodil snad na spisy Vrbovy nebo B. Brodského, ale duchu celé knihy je cizí.*“²⁴⁸ B. J.

Mezi další recenzenty patřil i France Zbašnik (1897–1918), básník a spisovatel, který jako kritik přispíval do časopisu *Ljubljanski zvon*.

Meškovy knihy v našem prostředí vycházely od prvního překladu v období (1909 - 1940). Nejvíce jich vyšlo ve 30. letech 20. století (6 knih), což mělo za následek postupné přehlčení tímto autorem, jelikož všechny knihy jsou povídkového charakteru. Některým recenzentům tak už nebylo po chuti číst jen povídky, které se nesly ve stejném duchu, se stejnými tématy, jak uvedu níže. Tomu poté odpovídala i kritika.

Černá smrt a jiné povídky (1938)

V roce 1938 vyšla v Československo-jihoslovenské revue následující kritika z pera Otona Berkopce na nově vydanou knihu *Černá smrt a jiné povídky* (1938): „*Ksavera Meška Černou smrt a jiné povídky dobře přeložil neúnavný překladatel Meškových spisů Antoš Horský. Meškova lyrická, často sentimentální próza, má v slovinské moderní literatuře vynikající místo, ale přesto se nám zdá, že je už jeho překladů dost. Soudobý čtenář má už jiný vkus a v mladé slovinské próze je mnoho povídek, které by zasloužily, aby byly přeloženy. Obálka knihy je nevkusná.*“²⁴⁹

Ve stejném časopisu si můžeme přečíst recenzi Josefa Páty: „[...] *Černá smrt a jiné povídky vydány a vytištěny ve vkusné úpravě Společenskými podniky v Přerově. [...] Překlad Horskýův vyzdobený několika rázovitými kresbami a barevnou obálkou se čte jako originál. A není to čtení starožitné: kypí a vře soudobým životem, neboť je tu lidský duch a lidská srdce, věčně různotvárné ve svém dění a ve svém složení a přece zase věčně stejné v kolotání všedního života, tedy čtení docela moderní, dokonce dnešní. Doporučuji vřele všem našim přátelům slovanského jihu.*“²⁵⁰ Jos. P.

²⁴⁸ B. J. Fr. Ks. Meško. In *Archa: revue pro literární kulturu*. Prostějov: Karel Dostál-Lutinov, 1936. roč. 24. č. 4. str. 192.

²⁴⁹ BERKOPEC, Oton. *Černá smrt Ksavera Meška*. Literatura – věda – umění. In *Československo-jihoslovenská revue*. Praha: Československo-jihoslovenská liga, 1938, roč. 8. č. 3-4. str. 99.

²⁵⁰ PÁTA, Josef. *Opět Meško v českém překladu*. Literatura – věda – umění. In *Československo-jihoslovenská revue*. Praha: Československo-jihoslovenská liga, 1938. roč. 8. č. 5-6. str. 176.

V časopise Museum vyšla taktéž krátká recenze na vydání knihy Černá smrt a jiné povídky, podepsaná jako vln: „*Jak již nadpis této vkusně upravené (7 ilustrací) knížky napovídá, jsou to drobné povídky ze života slovinského lidu. Je to 7 črt jak z minulosti (např. Černá smrt – ptujští měšťané drceni strachem a koseni hroznou morovou ranou roku 1645 přece s důvěrou v boží Prozřetelnost tak silnou, jak ji může dát jen katolicismus, volají s Jobem: Pán Bůh dal, Pán Bůh vzal...), tak i ze současné doby (např. Pole – autor s tichým soucitem ukazuje, kam zavede člověka hlad po mamonu a po půdě, že se totiž nebojí ani těžkého hříchu – křivé přísahy). Zcela se vymyká povídka Marie Magdalena, zpracovaná na známý podklad biblický. V Horsákově plyném překladě se čte velmi pěkně.*“²⁵¹

Další zmínky o Meškově Černé smrti najdeme v časopisu Moravská orlice (9. 4. 1938, roč. 76., č. 84, str. 5), Na hlubinu: časopis pro pěstování a prohloubení duchovního života (1938, roč. 13., č. 1-10., str. 359), Archa: revue pro katolickou kulturu (1938, roč. 26. č. 3. str. 141) a Zvon: týdeník belletristický a literární, majetek družstva spisovatelského (7. 9. 1938, roč. 38., č. 51, str. 714).

U Dubových (1940)

O vydání divadelní hry Pri Hrastovih, 1939 knižně ve slovinštině informuje Vojtěch Měrka v Lidových novinách (8. 9. 1939, roč. 47., č. 449., str. 7). Tuto divadelní hru poté přeložil do češtiny. O tom informuje Josef Páta v časopisu Československo-jihoslovenské revue: „[...] A nyní ji vydal v českém překladu známý náš pěstitel česko-jihoslovenské kulturní spolupráce řed. Dr. Vojtěch Měrka. Jeho překlad „U Dubových“ vyšel ve 1. svazku prostějovské Jihoslovenské knihovny. Je pořízen velmi pečlivě a rovnocenně s originálem. Jen pro větší působivost asi překladatel slovinské jméno sedláka Hrasta zaměnil také českým Dubem. V čele překladu je portrét Meškův s autografem a na konci krátké poučení o životě a díle slovinského autora od překladatele. [...]“²⁵² Jos. P.

Zmínky o nepřeložených Meškových knihách

Rudolf Linhart reagoval na vydání slovinské knihy Na Poljani v časopisu Meditace z roku „*S jemnou psychologii a nádherným slohem mluví zdravý a silným i nemocným a slabým, šťastným i nešťastným, dobrým i těm, kdo hřešili z lásky a nevědomosti – mluví jim*

²⁵¹ Nové knihy. In *Museum: časopis slovanských bohoslovců*. Brno: Růže Sušilova. 1938-1939. roč. 70. č. 1-5. str. 31. [cit. 2017-04-11]. Dostupné z [www: http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:76a282d0-5272-11e6-8746-005056825209?page=uuid:8a518ea0-5279-11e6-beb0-001018b5eb5c](http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:76a282d0-5272-11e6-8746-005056825209?page=uuid:8a518ea0-5279-11e6-beb0-001018b5eb5c)

²⁵² PÁTA, Josef. Meškovo drama – Pri Hrastovih. Literatura – věda – umění. In *Československo-jihoslovenská revue*. Praha: Československo-jihoslovenská liga, 1939. roč. 9. č. 9-10. str. 206.

mocná a vznešená slova kněze ideálu. Neboť tím Meško byl a zůstane. Hlavními stěžejními myšlenkami, na něž navlečená celá osnova románu jsou: láska, práce, vlast.“²⁵³ Jak jsem se již zmínila, toto dílo u nás v překladu nevyšlo.

²⁵³ ZORIČ, Savo. To in ono: Meško v Čehih In. *Dom in svet*. 1910, č .8. str. 368.

Závěr

Během studia pramenů jsem se setkávala s potížemi, jako bylo už samotné jméno autora. V korespondenci i v samotných článcích v českých i slovinských novinách a časopisech, byl náš spisovatel uváděn pod různými jmény. Setkala jsem se s Franjem, Franem, Francem. Druhé jméno bylo psáno Ksaver a nebo Xaver, Ksaverij.

Doposud neprobádaná a nepublikovaná dochovaná korespondence od českých překladatelů ukrývající se v archivu v Mariboru v této práci představila vztah mezi spisovatelem a překladateli. Bohužel tento vztah jsme mohli zjistit jen ze strany překladatelů. Korespondence Meškova se u nás dochovala pouze v pár kusech. Korespondence pomohla doplnit životní osudy například Antoše Horsáka a jeho život během druhé světové války a po ní. Práce představila málo známého kněze, překladatele Rudolfa Linhartu. Památník literárního písemnictví má jen částečně utříděné dochované dokumenty tohoto překladatele, kněze a spisovatele. Zaměřila jsem se pouze na jeho práci spojenou se slovinským spisovatelem Meškem.

U nakladatelství Meškových knih jsem vycházela z Bibliografie knižních překladů slovinské literatury do češtiny od Petra Mainuše. U knihy *Za tichých večerů* bylo uvedeno nakladatelství Václav Kotrba. Během zkoumání jsem došla k tomu, že *Za tichých večerů* bylo vydáno nakladatelstvím Meditace. Václav Kotrba byl veden jako tiskař této knihy v jednom z dopisů Viléma Bitnara adresovaných Rudolfu Linhartovi.

Franc Ksaver Meško svým životem, svou povahou a především svým psaním zapůsobil na české překladatele a čtenáře kladně. Po dobu 40 let byl oblíbeným spisovatelem nejen ve Slovinsku, ale i v Čechách, kde se jeho díla překládala jedno za druhým především zásluhou Antoše Horsáka, který měl se spisovatelem nejbližší vztah. Můžeme tak usuzovat z nejvíce z dochované korespondence a jejího obsahu. Články o životním jubileu autora, jeho životě a díle se objevovaly velmi často ať již v katolicky laděných časopisech anebo časopisech podporující slovanskou vzájemnost.

Franc Ksaver Meško během 1. pol. 20. st. patřil po boku Ivana Cankara a Zofky Jelovškové – Kvedrové mezi nejprekládanější autory ze slovinštiny. Pokud by nepřišla druhá světová válka a pak nástup komunismu, který u nás po nějaký čas zpřetrhal překladatelskou činnost a československo - jihoslovenskou vzájemnost, která byla po celou 1. polovinu 20. století pěstována, byl by Meško překládán patrně dál. Byla by přeložena díla, která se nestihla přeložit a především to, co Antoš Horsák zamýšlel vydat.

Meškovy knihy byly překládány a vydávány intenzivně. O Meškových vydaných knihách informovaly české i slovinské časopisy v průběhu jeho aktivního překládání do češtiny. Informování se účastnili většinou stejní redaktoři, kteří Meška už znali. F. K. Meško měl své české překladaatele, kteří mu byli věrní, na prvním místě uvedme především Antoše Horskáka.

Podporování F. K. Meška a jeho knih v české literární kultuře probíhalo převážně ze strany katolické inteligence. Je pochopitelné, že když F. K. Meško byl knězem, tak se o jeho přijetí v české literární kultuře starali právě kněží. Jmenujme Rudolfa Linharta, Věnceslava Kronuse, Františka Horskáka, Karla Dostála-Lutinova a další.

Spolu s katolickou inteligencí se o propagaci Meška snažili lidé na poli vědeckém. Šlo o slavisty, jako byl Josef Páta, Jan Máchal, Josef Skrbínšek či Vojtěch Měrka. Tito lidé zaměřili svůj pohled na realismus a naturalismus v Meškových dílech. Především se snažili podporovat slovanskou vzájemnost. Nelze nezmínit, že většina podporovatelů Meška byla převážně z Moravy.

Resumé

During studying the sources, I encountered difficulties as the name of the author itself. In our letters and articles in Czech and Slovenian newspapers and magazines, was our writer mentioned under different names. I met Franc, Fran, Franjo. The second name was written by Ksaver and Xaver, Ksaverij.

Unpublished and unpublished preserved letters from Czech translators hiding in the archives of Maribor in this work presented the relationship between the writer and the translators. Unfortunately, we found this relationship only from czech translators. Meško's letters has been preserved in only a few pieces. Correspondence has helped to complete the lives of translators, for example Antoš Horsák and his life during and after World War II. The work was presented by the little-known priest, translator Rudolf Linhart. The Literary Literature Memorial has only partially preserved documents of this translator, priest and writer. I focused only on his work with the Slovenian writer Meško.

At the publishing house of the Meško's books, I was based on the Bibliography of book translations of Slovenian literature into Czech by Petr Mainuš. In book *On quiet evenings* the publishing house Václav Kotrba was mentioned. During the investigation, I came to the conclusion that *In the quiet evenings* was published by the publishing house Meditation. Václav Kotrba was led as a printer of this book in one of Vilém Bitnar's letters to Rudolf Linhart.

Franc Ksaver Meško impressed with his life, his character and especially his writing impressed Czech translators and readers positively. For 40 years, he was a favorite writer not only in Slovenia but also in Bohemia, where his works were translated one after another, mainly thanks to Antoš Horsák, who had the closest relationship with the writer. So we can deduce from the most of the preserved correspondence and its content. Articles about the artist's life jubilee, his life, and his work appeared very often in Catholic journals or magazines supporting Slavic reciprocity.

Franc Ksaver Meško during 1st half of the 20th century Belonged to Ivan Cankar and Zofka Jelovsková - Kvedrová among the most transliterated authors in Slovenian. If the Second World War did not come, then the onset of Communism, which for some time in our country broke off the translation activity and the Czechoslovak - South Slav reciprocity, which was cultivated throughout the first half of the 20th century, Meško would probably be

translated further. It would be translated works that could not be translated, and especially what Antoš Horský intended to publish.

He published Czech and Slovenian journals about Meško's published books during his active translation into Czech. Information was shared mostly by the same editors who already knew Meška. F. K. Meško had his Czech translators, who were faithful to him, first of all to mention Antoš Horský.

The support of F. K. Meško and his books in Czech literary culture was mainly carried out by Catholic intelligentsia. It is understandable that when F. K. Meško was a priest, his priests were concerned about his acceptance in Czech literary culture. Let's name Rudolf Linhart, Věnceslav Kronus, František Horský, Vilém Bitnar, and Karel Dostál-Lutinov.

Together with Catholic intelligence, people in the field of science tried to promote the Meško. They were Slavists such as Josef Páta, Jan Máchal, Josef Skrbínšek, and Vojtěch Měrka. These people focused on realism and naturalism in the works of Meš. It can not be mentioned that most of the supporters of the Meška were predominantly from Moravia.

Zaključek

Med proučevanjem virov sem naletela na težave kot ime samega avtorja. V korespondenci in v svojih člankih v čeških in slovenskih časopisih in revijah, je bil naš pisatelj pod različnimi imeni. Spoznala sem Franca, Frana, Franja. Drugo ime sta napisala Ksaver in Xaver, Ksaverij.

Dosedaj neraziskana in neobjavljena korespondenca čeških prevajalcev se je skrivala v arhivu v Mariboru in je predstavila v tem prispevku odnos med pisatelji in prevajalci. Na žalost smo to razmerje našli le pri prevajalcih in ne pri pisatelju. Meškovova korespondenca na Češkem je bila ohranjena le v nekaj kosih. Korespondenca mi pomagala dopolniti usoda primer Horsáka Antoše in njegovo življenje med drugo svetovno vojno in po njej. Predstavila sem malo znanega duhovnika, prevajaleca Rudolfa Linharta in njegovo življenje. Njegova spominska literatura ima le delno ohranjene dokumente na Češkem. Osredotočil sem se le na njegovo delo s slovenskim pisateljem Meškom.

Za izdajateljev o Meškovih knjigah sem uporabila Bibliografski knjižni prevode slovenske literature na Češkem od Petra Mainuše. Mainuš je napisal, da knjigo *Za tihih večerov* je izdal Václav Kotrba. Med preiskavo sem prišla, da v *Za tihih večerov* je bila izdana v knjižnici Meditace, kjer bil lastnik Vilem Bitnar.

Franc Ksaver Meško njegovo življenje, njegov značaj in njegovo pisanje še posebej navdušil Češke prevajalce in bralce pozitivno. Za 40 let, je bil priljubljen pisatelj ne samo v Sloveniji, ampak tudi na Češkem, kjer je njegova dela bila prevedena eno za drugim predvsem zaradi Horsákom Antošem, ki je imel najtesnejše odnose z pisateljem. Tako lahko sklepamo iz večine ohranjene korespondence in njene vsebine. Članki o življenjskem jubileju avtorjevega življenja in dela se pogosto niti napeta v katoliških revijah in revijah, ki so podpirali slovansko solidarnost.

Franc Ksaver Meško v prvi polovici 20. stoletja je poleg Ivana Cankara in Zofke Jelovšek – Kveder postal med najbolj prevajana pisatelja iz slovenščine. Če je prišla druga svetovna vojna in nato nastop komunizma v naši državi za nekaj časa so bile prekinjene prevajalske dejavnosti in Češkoslovaške - Južna slovanske vzajemnosti, ki je bila celotna prva polovica 20. stoletja, ki se gojijo, bi bil verjetno še Meško preveden. To bi bila prevedena dela, ki ni uspelo prevesti in predvsem kaj je Antoš Horsák prevajal za javnost.

O Meškovih objavljenih knjigah obvestili češke in slovenske revije v času aktivnega prevoda v češčino. Informacije so večinoma delili isti pisatelji, ki so že poznali Meška. F. K. Meško imel njegove Češke prevajalce, ki so bili zvesti njemu na prvem mestu in to predvsem Antos Horsák.

Spodbujanje F. K. Meška in njegovih knjig v Češki literarni kulturi je bilo izvedeno predvsem katoliško inteligenco. Razumljivo je, da je, ko je bil F. K. Meško duhovnik, zato njeno sprejetje v češki literarni kulturi samo poskrbel duhovnikov. Za ime Rudolf Linhart, Věnceslav Kronus, František Horsák, Vilém Bitnar in Karel Dostál-Lutinov.

Skupaj s katoliško inteligenco se trudijo za promocijo ljudi na področju znanosti Meška. To so bili slavisti, kot so Josef Páta, Jan Máchal, Josef Skrbínšek ali Vojtěch Měrka. Ti ljudje se je osredotočali na realizem in naturalizm v Meškových del. Da ne omenjam, da je bila večina podpornikov Meška predvsem na Moravskem.

Meškovo dílo v českých časopisech (souple)

Obrázky a povídky (1909)

Čech: politický týdeník katolický (1. 8. 1909, r. 34., č. 210., str. 7).

Museum (1909-1910, roč. 44., č. 1-5., str. 38-39).

Pražské hospodářské noviny: časopis věnovaný veškerým odvětvím a potřebám hospodářským (15. 10. 1909, roč. 32., č. 21., str. 230).

Věstník katolického duchovenstva: církevně – politický a zájmový orgán katol. kléru v zemích koruny České (10. 11. 1909, roč. 10., č. 4., str. 61).

Věstník katolického duchovenstva: církevně – politický a zájmový orgán katol. kléru v zemích koruny České (10.9.1911).

Za tichých večerů (1910)

Archa: revue pro katolickou kulturu (8. 1915, roč. 3., č. 8., str. 282).

Archa: revue pro katolickou kulturu (1934, roč. 22., č. 1., str. 70) a (1936, roč. 24., č. 4., str. 192).

Museum: Časopis bohoslovců československých (1911. roč. 45. 1910 -191. č. 1-5, str. 91-92).

Věstník katolického duchovenstva (1909-1910, r. 10, č. 23., str. 366).

Matka (1926)

Čas (8. 8. 1915, č. 315).

Slovanský přehled (1927, č. 19.).

Náš život (1926)

Archa: revue pro katolickou (1926. roč. 14. č. 12. str. 544).

Čech: politický týdeník katolický (27. 10. 1934, roč. 59., č. 43., str. 10).

Hlídky literární (rok 1927, roč. 44., č. 1., str. 26).

Národní listy (10. 8. 1927. roč. 67. č. 219. str. 2).

Slovanský přehled (1927, č. 19)

Vlast: časopis pro poučení a zábavu (rok 1927, roč. 43, č. 5., výtisk 8, str. 382).

Cencek Poljanců (1927)

Biografický katalog vydávaným Československým ústavem bibliografickým při Veřejné a univerzitní knihovně v Praze (1927, roč. 6., č. 1., str. 248).

Biografický katalog vydávaným Československým ústavem bibliografickým při Veřejné a univerzitní knihovně v Praze (1928, roč. 6., č. 2., str. 95).

Dorost: věstník české mládeže pro vzdělání, zábavu a poučení (15. 4. 1927, roč. 9., č. 8., str. 113.).

Mladým srdcím (1928)

Archa: revue pro katolickou kulturu (1928. roč. 16. č. 1. str. 127).

Dorost: věstník české mládeže pro vzdělání, zábavu a poučení (5. 6. 1928, roč. 10., č. 11., str. 151).

Dorost: věstník české mládeže pro vzdělání, zábavu a poučení (5. 10. 1928, roč. 10., č. 19., str. 242).

Vlk kajícník a jiné příběhy (1928)

Archa: revue pro katolickou kulturu (1928. roč. 16. č. 2. str. 235.).

Čech: politický týdeník katolický (27. 5. 1929, roč. 54., č. 121., str. 4).

Lidové noviny (2. 3. 1929, roč. 37., č. 112., str. 12).

Národní listy (21. 12. 1923. roč. 62. č. 349. str. 1.).

Národní listy (15. 3. 1938, roč. 78., č. 73., str. 5).

Světobzor: světová kronika současná slovem i obrazem, časopis pro zábavu a poučení (1922-1923, roč. 23., č. 19., str. 467).

Mládeži (1929)

Čech: politický týdeník katolický (10. 01. 1930, roč. 55., č. 7., str. 4).

Hlídky: měsíčník vědecký se zvláštním zřetelem k apologetice a filosofii (12. 1929. roč. 46. č. 12. str. 406.).

Museum (1929-1930, roč. 61., č. 1-5., str. 116).

Národní listy (30. 4. 1930, roč. 70., č. 118., str. 4).

Vlast: časopis pro poučení a zábavu (1930, roč. 46., č. 1-12., str. 46).

Obrázky (1933)

Na hlubinu: časopis pro pěstování a prohloubení duchovního života (roč. 9. č. 1. str. 63).

Národní listy (7. 12. 1933. roč. 73. č. 335. str. 5).

Kam plujeme (1934)

Hlídká: měsíčník vědecký se zvláštním zřetelem k apologetice a filosofii (06. 1936, roč. 53., č. 6., str. 264).

Na hlubinu: časopis pro pěstování a prohloubení duchovního života (1935. roč. 10. č. 1. str. 71).

Vánoční zázrak...(1934)

Archa: revue pro katolickou kulturu (1936, roč. 24., č. 1., str. obsah).

Dorost: věstník české mládeže pro vzdělání, zábavu a poučení (15. 10. 1946, roč. 24., č. 20., str. 11).

Na Hlubinu: časopis pro pěstování a prohloubení duchovního života (1936, roč. 11., č. 1-10., str. 143).

Mír boží (1936)

Archa: revue pro katolickou kulturu (1937. roč. 25. č. 3. str. 141 - 142.).

Československo-jihoslovanská revue (1937. roč. 7. č. 4. str. 93 – 94.)

Hlídká (05. 1937, roč. 54., č. 5., str. 185).

Z mého deníku (1936)

Archa: revue pro literární kulturu (1936. roč. 24. č. 4. str. 192.).

Hlídká: měsíčník vědecký se zvláštním zřetelem k apologetice a filosofii (roč. 53. č. 6. 1936. str. 264).

Černá smrt a jiné povídky (1938)

Archa: revue pro katolickou kulturu (1938, roč. 26. č. 3. str. 141).

Československo-jihoslovanská revue (1938, roč. 8. č. 3-4. str. 99).

Československo-jihoslovanská revue (1938. roč. 8. č. 5-6. str. 176).

Museum: časopis slovanských bohoslovců (1938-1939. roč. 70. č. 1-5. str. 31).

Moravská orlice (9. 4. 1938, roč. 76., č. 84, str. 5).

Na hlubinu: časopis pro pěstování a prohloubení duchovního života (1938, roč. 13., č. 1-10., str. 359).

Zvon: týdeník beletristický a literární, majetek družstva spisovatelského (7. 9. 1938, roč. 38., č. 51, str. 714).

U Dubových (1940)

Československo-jihoslovanská revue (1939. roč. 9. č. 9-10. str. 206.).

Lidové noviny (8. 9. 1939, roč. 47., č. 449., str. 7).

Soupis pramenů a literatury

Primární

Primární - archivy

Pokrajinski arhiv Maribor, SI_PAM/1597/027, Korespondenca s Franom Ksaverjem Meškom – „Češka pisma“ (1905-1957).

Památník národního písemnictví Praha. Rudolf Linhart. č. fondu 992. inv. č. 46. Korespondence mezi R. Linhartem a V. Bitnarem.

Památník národního písemnictví Praha. Josef Páta. č. fondu 1248. inv. č. 103. Korespondence mezi J. Pátou a A. Horsákem.

Památník národního písemnictví Praha. Rudolf Linhart. č. fondu 992. Doklady vlastní - R. Linhart.

Zemský archiv v Opavě – pobočka Olomouc. Ladislav Zamykal č. fondu 1075. inv. č. 77. Korespondence. Franjo Ksaver Meško.

Primární - knihy

MEŠKO, Fran Ksaver: *Obrázky a povídky*. /Slike in povesti./ Přel. Josef Páta, Praha: J. Otto 1909.

MEŠKO, Fran Ksaver: *Za tichých večerů*. /Ob tihih večerih/ Přel. Rudolf Linhart, Praha: Václav Kotrba 1910.

MEŠKO, Fran Ksaver: *Víra*. /Vera/ Přel. Josef Páta, Praha: Jos. R. Vilímek 1916.

MEŠKO, Fran Ksaver: *Matka*. /Mati/ Přel. Antoš Horsák, Uherské Hradiště: Slovácká knihtiskárna Karla Novotného 1926.

MEŠKO, Fran Ksaver: *Náš život*. /Naše življenje/ Přel. Antoš Horsák. Ilustrace Rajko Šubic, Brtnice: Jos. Birnbaum 1926.

MEŠKO, Fran Ksaver: *Cencek Poljanců*. /Poljančev Cencek/ Přel. O. F. Babler, Praha: Československá akciová tiskárna 1927.

MEŠKO, Fran Ksaver: *Legendy o sv. Františku*. /Legende o svetem Frančišku./ Přel. Antoš Horsák, Olomouc 1928.

MEŠKO, Fran Ksaver: *Mladým srdcím*. /Mladim srcem/ Přel. Antoš Horsák, Brtnice: Jos. Birnbaum 1928.

MEŠKO, Fran Ksaver: *Vlk kajícník a jiné příběhy*. /Volk spokornik in druge povesti za mladino/ Přel. Josef Skrbinšek. Obrázky kreslil slovinský malíř Fr. Podrekar, Praha: Jos. Birnbaum 1928.

MEŠKO, Fran Ksaver: *Mládeži*. /Mladini/ Přel. Josef Skrbinšek, verše František Hermann, Praha: Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Francel 1929.

MEŠKO, Fran Ksaver: *Obrázky*. /Slike/ Přel. Antoš Horsák, Přerov: knihkupectví Společenské knihtiskárny 1933.

MEŠKO, Fran Ksaver: *Kam plujeme*. /Kam plovemo?/ Přel. Antoš Horsák. Obálku a ilustr. provedl slovinský malíř Rajko Šubic, Přerov: Společenská knihtiskárna 1934.

MEŠKO, Fran Ksaver: *Vánoční zázrak*. (*Jindřich - malomocný rytíř*.) /Henrik, gobavi vitez/ Přel. Antoš Horsák: Přerov 1934.

MEŠKO, Fran Ksaver: *Mír Boží*. /Mír božji/ Přel. Antoš Horsák. Ilustrace Rajko Šubic, Přerov: Společenské podniky 1936.

MEŠKO, Fran Ksaver: *Z mého deníku*. /Iz mojega dnevnika/ Přel. Antoš Horsák, Přerov: Společenské podniky 1936.

MEŠKO, Fran Ksaver: *Černá smrt a jiné povídky*. /Črna smrt/ Přel. Antoš Horsák, Přerov: Společenské podniky 1938.

MEŠKO, Fran Ksaver: *U Dubových*. /Pri Hrastovih/ Přel. naps. Vojtěch Měrka, Prostějov: V. Horák 1940.

Primární - Antologie

Jihoslovanština. Přel. Josef Skrbinšek. Obsah: Fran Ksaver Meško. Holešov: Fr. Malota: Jan Konečný 1919.

Všeslovanská čítanka lípa, Přel. Josef Páta, Bohuš Vybíral a A. Bortulin, Obsah: Ivan Cankar, Fran Ksaver Meško, Zofka Jelovšek – Kveder. Praha: Unie 1920.

Primární – díla v časopisech

GERŠAK, J. Z cizích literatur: Slovinská literatura. In *Literární listy: Časopis věnovaný zájmům literárním*. Praha: Václav Dresler, 1904, roč. 21. č. 15. a 16. str. 256.

MEŠKO, K. Fran. Naš dan. In *Ljubljanski zvon*. Ljubljana: Tiskovna zadruga, 1908. roč. 28. č. 1. str. 15.

MEŠKO, Ksaver. Naš den. In *Eva: měsíčník pro umění, vzdělání a zábavu se zřetelem k ženské otázce*. Prostějov: Václav Horák, 1908. roč. 5. č. 4, str. 116.

MEŠKO, Ksaver (Karol Dolenc). Kam plovemo?. In *Ljubljanski zvon*, 1897. Ljubljana: Tiskovna zadruga. roč. 17. č. 1. str. 714.

MEŠKO, Fran Ksaver: Mir božji - Vera. In *Izbran dela, zvezek I*. Ljubljana: Založba pastir, 1941. str. 10.

MEŠKO, Ksaver. O člověku, ki se je vračal. In *Dom in svet*. Katoliško tiskovno društvo: Ljubljana, 1902. roč. 15. č. 3. str. 142.

MEŠKO, Ksaver. O člověku, který se vracel. In *Eva: měsíčník pro umění, vzdělání a zábavu se zřetelem k ženské otázce*. Prostějov: Václav Horák, 1907. roč. 4. č. 6, str. 30.

PÁTA, Josef. Ksaver Meško. In *Slovanský přehled*. Praha: Academia, 1927, č. 19.

Primární - časopisy

Archa: revue pro katolickou kulturu [online]. Prostějov: Karel Dostál Lutinov, 1935. roč. 23. č. 6. str. 251.

Archa: revue pro katolickou kulturu [online]. Prostějov: Karel Dostál Lutinov, 1935. roč. 23. č. 6. str. 243-244.

(autor neznámý). Meško – Mladým srdcím. In *Archa: revue pro katolickou kulturu* [online]. Prostějov: Karel Dostál-Lutinov, 1928. roč. 16. č. 1. str. 127.

(autor neznámý). Meško – Vlk kající a jiné příběhy. In *Archa: revue pro katolickou kulturu* [online]. Prostějov: Karel Dostál-Lutinov. 1928. roč. 16. č. 2. str. 235.

(autor neznámý). Meško X. Obrázky. In *Na hlubinu: časopis pro pěstování a prohloubení duchovního života* [online]. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1926 – 1948.1934. roč. 9. č. 1. str. 63.

(autor neznámý). Posudky: Ksaver Meško, Mládeži. In *Hlídky: měsíčník vědecký se zvláštním zřetelem k apologetice a filosofii* [online]. Brno: Papežská knihtiskárna benediktinů rajhradských, 1896-1941. 12. 1929. roč. 46. č. 12. str. 406.

(autor neznámý). Meško X. Kam plujeme. In *Na hlubinu: časopis pro pěstování a prohloubení duchovního života* [online]. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1926 – 1948.1935. roč. 10. č. 1. str. 71.

(autor neznámý). Literatura: knihy, Fr. X. Meško: Obrázky a povídky. In *Věstník katolického duchovenstva: církevně – politický a zájmový orgán katol. kléru v zemích koruny České* [online]. 10. 9. 1911. roč. 11. č. 24. str. 24.

(autor neznámý). Ksaver Meško. In *Hlídky: měsíčník vědecký se zvláštním zřetelem k apologetice a filosofii*. Papežská knihtiskárna benediktinů rajhradských: Brno, 1936. roč. 53. č. 6. 1936. str. 264.

B. J. Fr. Ks. Meško. In *Archa: revue pro literární kulturu*. Prostějov: Karel Dostál-Lutinov, 1936. roč. 24. č. 4. str. 192.

BERKOPEC, Oton. Černá smrt Ksavera Meška. Literatura – věda – umění. In *Československo-jihoslovanská revue*. Praha: Československo-jihoslovanská liga, 1938, roč. 8. č. 3-4. str. 99.

Čech: politický týdeník katolický. Praha: Antonín Schmitt, 1869-1937. Příloha. Čech, 1920. 134 Neděle. roč. 45. str. 2.

Čech: politický týdeník katolický. Praha: Antonín Schmitt, 1869-1937. 19. 12. 1920. roč. 45. č. 349. str. 2-3.

DEBELJAK, Anton. Iz literarnega sveta:knjige in revije, Meško na Češko. In *Življenje in svet*. Ljubljana, 20. 5. 1937. č. 22. str. 348 – 349.

DEBELJAK, Anton. Nove knjige in revije: Fr. Ks. Meško – Z mého deníku. In *Življenje in svet*. Ljubljana, 22 .8. 1936. č. 8. str. 124 – 125.

J., B. Xaver Meško, Mír Boží. In *Archa: revue pro katolickou kulturu* [online]. Prostějov: Karel Dostál Lutinov, 1937. roč. 25. č. 3. str. 141 - 142.

Jitřenka: časopis pro zábavu a poučení. Polička: Jindřich Popelka, 1909, roč. 28. str. 11, 15, 19, 26.

Nové knihy. In *Museum: časopis slovanských bohoslovců*. Brno: Růže Sušilova. 1938-1939. roč. 70. č. 1-5. str. 31.

Nový život: Měsíčník pro umění a zábavu. Prostějov: Karel Dostál Lutinov, 1905, roč. 10, str. 353.

Světobzor: světová kronika současná slovem i obrazem, pro zábavu i poučení. Praha. J. Otto, 1904 – 1943. 1922 – 1923. roč. 23. č. 19. str. 467 – 468.

Rozkvět: obrázkový čtrnáctideník. Praha: Českomoravské podniky tiskařské a vydavatelské, 1908 – 1931. (1919). roč. 12. č. 15. str. 351 – 352

Rozkvět: obrázkový čtrnáctideník. Praha: Českomoravské podniky tiskařské a vydavatelské, 1908 – 1931. (1919). roč. 12. č. 18. str. 416 - 418.

Ženský svět: List paní a dívek českých. Ústř. spolek českých žen: Praha, 1896 – 1930. 1913. č. 3. str. 29.

LAVIČKA, Methoděj. Fran Ksaver Meško: "Za tichých večerů": Knihovna vybrané četby. In *Museum: Časopis bohoslovců českoslovanských.* Brno: Růže sušilovy, 1911. roč. 45. 1910 - 191. č.1-5, str. 91-92.

MASÁK, Emanuel. Ksaver Meško: Náš život. *Archa: revue pro katolickou kulturu* [online]. Prostějov: Karel Dostál Lutínov, 1926. roč. 14. č. 12. str. 544.

Meško v češtině. In *Dom in svet.* Ljubljana, 1910. roč. 23. č. 6. str. 288.

PÁTA, Josef. Meškova kniha povídek "Náš život". In *Národní listy* [online].. Praha: Julius Grégr, 1861 – 1941. 10. 8. 1927. roč. 67. č. 219. str. 2.

PÁTA, Josef. Feuilleton. Vlk kající a jiné příběhy. In *Národní listy* [online]. Praha: Julius Grégr, 1861-1941. 21. 12. 1923. roč. 62. č. 349. str. 1.

PÁTA, Josef. Ksaver Meško opět v češtině. In *Národní listy* [online]. Praha: Julius Grégr, 1861 – 1941. 7. 12. 1933. roč. 73. č. 335. str. 5.

PÁTA, Josef. Opět Meško v českém překladu. Literatura – věda – umění. In *Československo-jihoslovanská revue.* Praha: Československo-jihoslovanská liga, 1937. roč. 7. č. 4. str. 93 – 94.

PÁTA, Josef. Opět Meško v českém překladu. Literatura – věda – umění. In *Československo-jihoslovanská revue.* Praha: Československo-jihoslovanská liga, 1938. roč. 8. č. 5-6. str. 176.

PÁTA, Josef. Meškovo drama – Pri Hrastovih. Literatura – věda – umění. In *Československo-jihoslovanská revue.* Praha: Československo-jihoslovanská liga, 1939. roč. 9. č. 9-10. str. 206.

ZEMÁNEK, Arnold. Fran Ksaver Meško. (předneseno na 7. schůzi...). In *Museum.* Brno: Růže sušilova, 1866 -1948. 1918. roč. 52. č. 1-5. str. 82-88.

ZORIČ, Savo. To in ono: Meško v Čehih In. *Dom in svet.* 1910, č. 8. str. 368.

Sekundární

ALBREHT, Fran. Kronika: Drama (seznona 1924/1925). In *Ljubljanski zvon*. Ljubljana: Tiskovna zadruga, 1925, roč. 45. č. 9. str. 567 - 572.

BATŮŠEK, Stanislav. *Katolická moderna: Karel Dostál-Lutinov a jeho přátelé a spolupracovníci*. Třebíč: Arca JiMfa, 1996. ISBN 80-857-6682-5. str. 7 – 8.

BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-802-4730-288. str. 168.

BERKOPEC, Otto. Bilance deseti let. In *Slovanský přehled* 42, 1956, č. 7. s. 237 – 238.

BERGER, Aleš. *Slovenska kultura v XX. stoletju*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2002. str. 146 – 147.

CVELBAR, Franc. Ksaver Meško, sojetnik z Drinskimi mučenkami. In: *Časnik: Spletni magazin z mero*[online]. 21. 1. 2011 [cit. 2017-06-12]. Dostupné z [www: http://www.casnik.si/index.php/2011/01/26/ksaver-mesko-sojetnik-z-drinskimi-mucenkami/](http://www.casnik.si/index.php/2011/01/26/ksaver-mesko-sojetnik-z-drinskimi-mucenkami/).

ČERNÝ, Jiří a Jan HOLEŠ. *Kdo je kdo v dějinách české lingvistiky*. Praha: Libri, 2008. ISBN 978-80-7277-369-5. str. 490.

DEBELJAK, Tine. Ob smrti pisatelja Franca Ksaverja Meška. In *Zbornik Svobodne Slovenije*. 1965. č. 1. s. 107.

DOROVSKÝ, Ivan. *Slavista Josef Páta*. Brno: Společnost přátel jižních Slovanů, 2003. ISBN 80-732-6014-X. str. 87 – 88.

DVOŘÁK, Petr. Nakladatelská činnost Josefa Birnbauma v Brtnici [se soupisem produkce]. In *Vlastivědný sborník Vysočiny*, oddíl věd společenských, sv. 9 (1994), s. 160.

FORST, Vladimír, Jiří OPELÍK a Luboš MERHAUT, ed. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0708-3. str. 112.

FORST, Vladimír, Jiří OPELÍK a Luboš MERHAUT, ed. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1572-3. str. 1458 – 1459.

FORST, Vladimír, Jiří OPELÍK a Luboš MERHAUT, ed. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia, 1985. ISBN 80-200-0468-8. str. 884.

GRAFENAUER, Ivan. *Kratka zgodovina slovenskega slovstva*. Ljubljana: Jugoslavška knjigarna, 1920.

Historie obce Lehotice: Rudolf Linhart [online]. In: . [cit. 2017-03-29]. DOI: z www.: <http://www.lehotice.cz/hlavni-menu/informace-o-obci/historie/>.

JANÁK, Jan et al. *Vlastivědná knihovna moravská – Svazek 52: Dějiny Brtnice a připojených obcí*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 1988. str. 252.

JANKOVIČ, Ján. Vojtěch Měrka jako Vojtech Mierka. Niektoré aspekty prekladateľskej a popularizátorskej činnosti V. Mierku v oblasti slovensko-chorvátskych vzťahov medzivojnového obdobia. Jankovič, Ján. In: *Slavistika a balkanistika*. Brno: Masarykova univerzita, 2001 s. 63-69.

JILÍK, Jiří. Osobnosti kulturního života – Antoš Horsák. In *ČOUPEK – Kunovice v proměnách času*. Moraviapress: Kunovice, 1996. str. 220 – 221.

J. K. S. Josef Skrbínšek šedesátníkem. In *Československo-jihoslovanská revue*. Praha: Československo-jihoslovanská liga, 1938. roč. 8. č. 3-4. str. 116.

KERŠIČ-SVETEL, Marjeta. *Česko-slovenski stiki med svetovnimi vojnama*. Ljubljana: Zveđa zgodovinskih društev Slovenije, 1996. ISBN 9789619031537. str. 81 – 83.

KOBLAR, France. Meško, Franc Ksaver (1874–1964). *Slovenska biografija*. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 2013. URL:

<http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi362730/#slovenski-biografski-leksikon> (8. 2. 2016).

KOLÁŘOVÁ, Kateřina. Časopisy Československo-jihoslovanské ligy: sonda do pramenů k dějinám meziválečných československo-jugoslávských styků. In: *Porta Balkanica: Časopis věnovaný zemím Balkánu a jihovýchodní Evropy*. Brno: Občanské sdružení Porta Balkanica, 2015, ročník VII. číslo 1. s. 47-62. ISSN 1804-2449. str. 48-49.

KOLÁŘOVÁ, Kateřina. *Kapitoly z dějin Československo-jihoslovanské ligy* [online]. Masarykova univerzita: Brno, 2014. [cit. 2017-05-07]. Dostupné z www.https://is.muni.cz/th/341908/ff_m/magisterska_prace_Kolarova.txt. Magisterská diplomová práce. Vedoucí práce Doc. PhDr. Václav Štěpánek, Ph.D.

KORDASOVÁ, Veronika. *Charakteristika a význam nakladatelství J. Otto*. [online]. Brno, 2009 [cit. 2017-01-19]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/150894/ff_b_b1/MOJE_BC._PRACE___SUS.pdf. Bakalářská diplomová práce. Masarykova univerzita. str. 18.

KOS, Janko in DOLINAR, Ksenija. *Slovenska književnost*. Cankarjeva založba: Ljubljana, 1982. str. 116.

Kriza revije Dom in svet, 1937 [online]. [2017-07-21]. Dostupné z www.https://books.google.cz/books?id=i_CgAAAAMAAJ&pg=PA462&lpg=PA462&dq=%22Dom+in+svet%22&source=bl&ots=q_6GmNHgDF&sig=u-DI8O2UFxazKNtvAtIiJt41ztI&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwi-vtvf1-jVAhXLvhQKHXS5CZ4Q6AEIfDAQ#v=onepage&q=%22Dom%20in%20svet%22&f=false

KUDĚLKA, Viktor. *Slovinská literatura 2*. Univerzita J. E. Purkyně: Brno, 1975. str. 156.

KUDĚLKA, Milan, a kol. *Československá slavistika v letech 1918–1939*. 1. vyd. Praha: Academia, 1977. str. 37-38.

Listárna redakce. In *Eva: měsíčník pro umění, vzdělání a zábavu se zřetelem k ženské otázce*. Prostějov: Václav Horák, 1908. roč. 5. č. 1. str. 32a.

MAHNIČ, Joža. Meškovo Izbrano delo I-IV. In *Jezik in slovstvo*. 1960. ročník 5, č. 5. str. 150.

MAINUŠ, Petr. *Bibliografie knižních překladů slovinské literatury do češtiny: Bibliografija knjižnih prevodov slovenske literature v češtinu*. Lublaň: Centrum pro slovinskou literaturu, 2005, 39 s. ISBN 96-160-3660-2..

MODER, Janko. Zgodba o Ksaverju Mešku. In *Misli 1959*. č. 2. s. 4.

Odbor v Uherském Hradišti. In *Československo-jihoslovanská revue*. Praha: Československo-jihoslovanská liga, 1938, 8.(3-4). str. 91 - 92.

PÁTA, Josef. Meškovo drama – Pri Hrastovih vyšlo v českém překladě. In *Československo-jihoslovanská revue*. Praha, 1939. roč. 9. č. 9-10. str. 206.

PÁTA, Josef. *Listek z dějin soudobé slovinské literatury: Ksaver Meško*. Brtnice: Josef Birnbaum, 1928. str. 24.

PAVLACKÝ, V. *160 let knihtisku v Uherském Hradišti*. Zpravodaj města Uherské Hradiště, 1975, r. 13, č. 2, s. 8–10.

PAVLOVEC, Andrej. Slikar Rajko Šubic. In *Loški razgledi*, letnik 29. številka 1 (1982). s. 132 - 136.

POGAČNIK, Jože. *Slovenska književnost*. Ljubljana: DZS, 1998-. ISBN 86-341-1934-3. str. 361.

Posvátný Parnas českých žen. – Výbor a poznámky Viléma Bitnara. Marie Herbertová. In *Eva: měsíčník pro umění, vzdělání a zábavu se zřetelem k ženské otázce*. Prostějov: Václav Horák, 1925. roč. 22. č. 10, str. 294.

PUTNA, Martin C. *Česká katolická literatura v evropském kontextu 1848-1918*. Praha: Torst, 1998. ISBN 80-7215-059-6. str. 699-700.

PUTNA, Martin C., BEDŘICH, Martin, ed. *Česká katolická literatura v kontextech: 1918-1945*. Praha: Torst, 2010. ISBN 9788072153916. str. 1329.

ROBL, Jindřich. Zapomenutý kněz a spisovatel. In *Pod Blaníkem*. 3. 1999. č. 4. str. 10

RYCHLÍK, Jan. Dějiny Slovinska. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2011. Dějiny států. ISBN 978-80-7422-131-6. str. 133-137.

SKRBINŠEK, Josef. Kurs jazyka českého a slovinského. In *Čech: politický týdeník katolický*. Praha: Antonín Schmitt, 1924. roč. 49. dat. 13. 10. 1924. č. 283. str. 4..

STELE, Francè: Podrekar, Fran (1887–1964). *Slovenska biografija*. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 2013.[online]. [2017-08-24]. Dostupné z www: <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi440059/#slovenski-biografski-leksikon>

SMOLEJ, Viktor. Ilustratorji Meškovih mladinskih knjig. In *Jezik in slovstvo*. 1978. roč. 24. č. 2. str. 59-60.

ŠILER, Jaroslav. Kněží z farnosti Kunovice: P. František Horsák. In *Kunovjan* [online]. Kunovice, 2016, 25(5), str. 14 [cit. 2017-03-25]. Dostupné z: http://www.mesto-kunovice.cz/wp-content/uploads/Kunovjan_2016_05.pdf

ŠILER, Jaroslav. *Kněží z kunovické farnosti od pol. 19. století* [online]. Masarykova univerzita: Brno, 2014. [cit. 2017-05-07]. str. 51. Dostupné z www: http://is.muni.cz/th/330932/ff_m/Magisterska_diplomova_prace_JS.pdf

TAVČAR, Lidija. *Ivan Vavpotič (1877 - 1943): Retrospektivna razstava*. Ljubljana: Narodna galerija, 1987. str. 17.

TOMŠE, Ida. *Saša Šantel (1883 - 1945): Spominska razstava*. Ljubljana: Narodna Galerija, 1983. str. 8 -9.

URBANČIČ, Boris. *Česko-slovinské kulturní styky*. Praha: Euroslavica, 1995. ISBN 8085494183. str. 30 – 31.

VLADÁR, Jozef. *Encyklopédia dramatických umení Slovenska*. Bratislava: Veda, 1990. ISBN 8022400017. str. 57.

ZAHRADNÍK, Pavel. Drinské mučednice. In *Te Deum* 2011. č. 4. s. 17. Dostupné z [www: http://katolicka-kultura.sweb.cz/drinske_mucednice/drinske_mucednice.html](http://katolicka-kultura.sweb.cz/drinske_mucednice/drinske_mucednice.html)

60 let pracovníka pro československo-jihoslovanskou vzájemnost. In *Národní listy*. Julius Grégr: Praha, 1861 -1941. 16. 3. 1938. roč. 78. č. 74. str. 4.

Přílohy

Franc Ksaver Meško
(zdroj: Obrázky a povídky, 1909)

Franc Ksaver Meško
(zdroj: Digitalna knjižnica Slovenije)

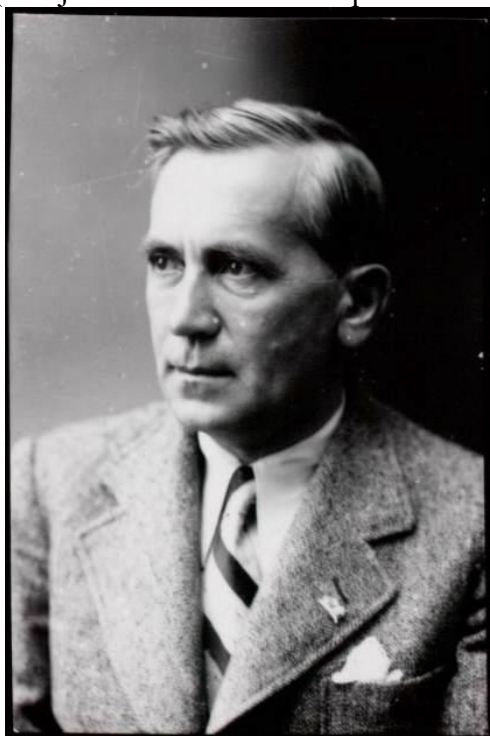
Meškovo působíště v Sele
(zdroj: Památník národního písemnictví)

Rudolf Linhart
(zdroj: časopis Archa)

Vojtěch Měrka
(zdroj: Památník národního písemnictví)

Antoš Horsák
(zdroj: Digitalna knjižnica Slovenije)

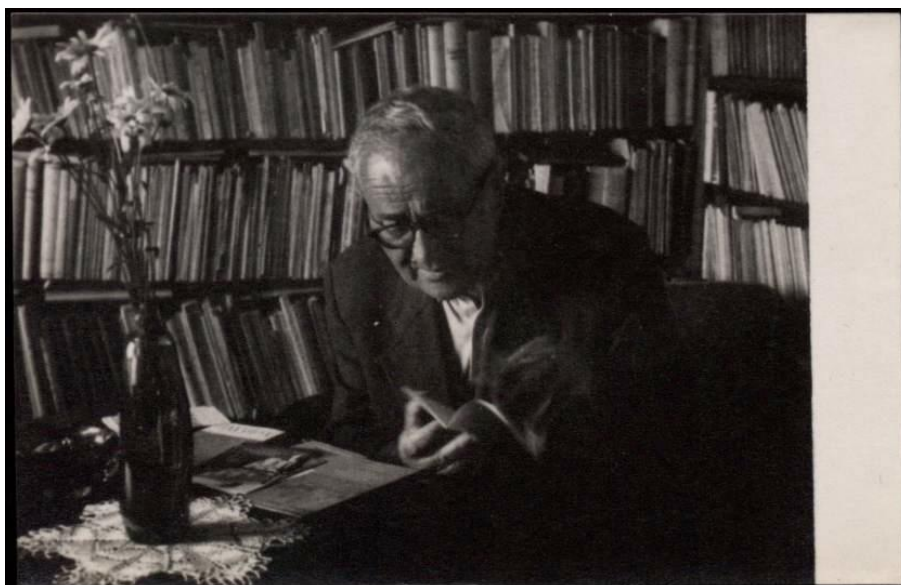
Josef Skrbinšek

(zdroj: Digitalna knjižnica Slovenije a české noviny Národní listy, 1938)

Josef Páta

(zdroj: internet- www.prostor-ad.cz)

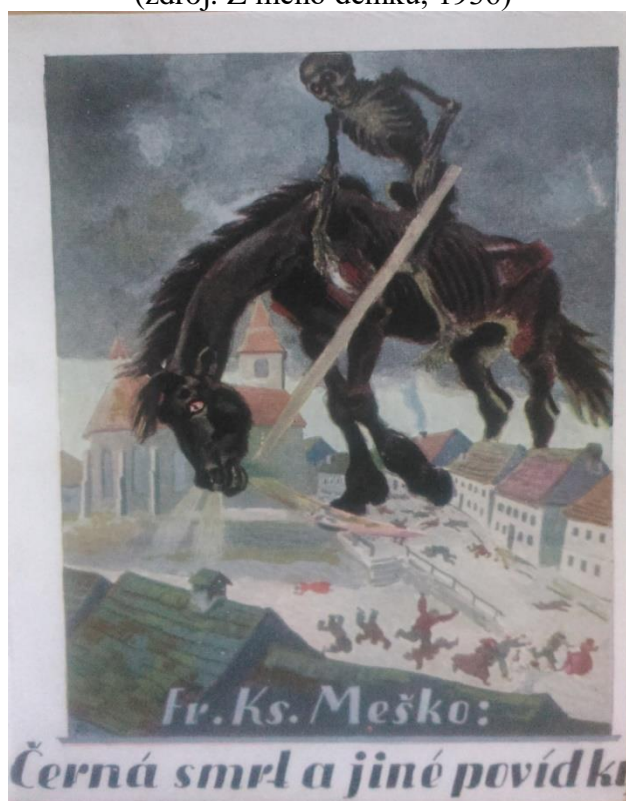
Otto František Babler
(zdroj: Digitalna knjižnica Slovenije)

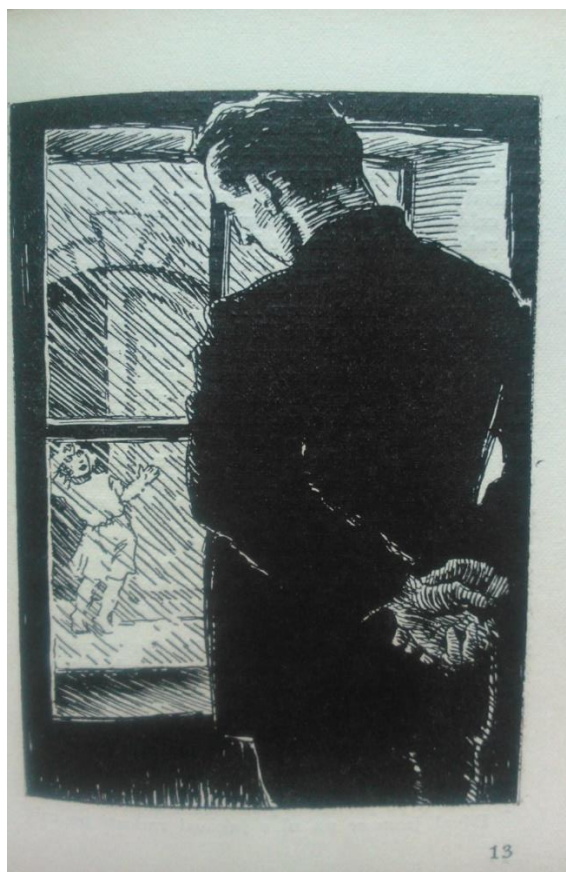
Úvodní obraz knihy Za tichých večerů od Emila Pacovského
(zdroj: Za tichých večerů, 1910)

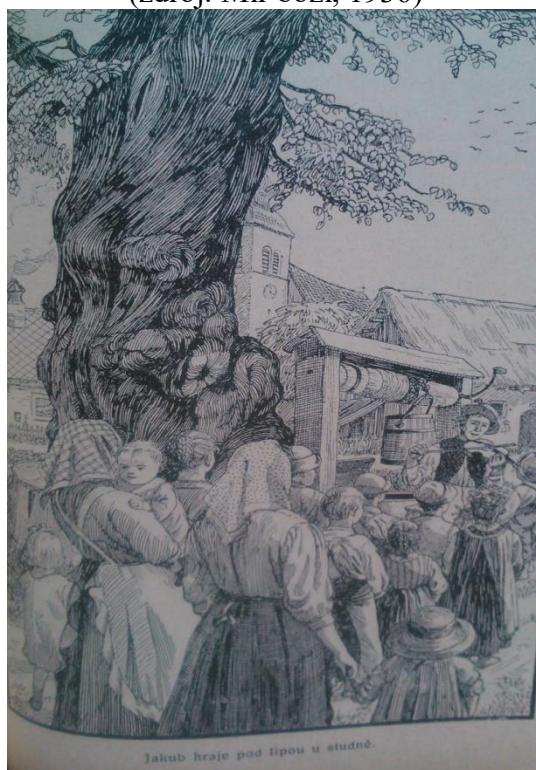
Obálka knihy Z mého deníku
(zdroj: Z mého deníku, 1936)

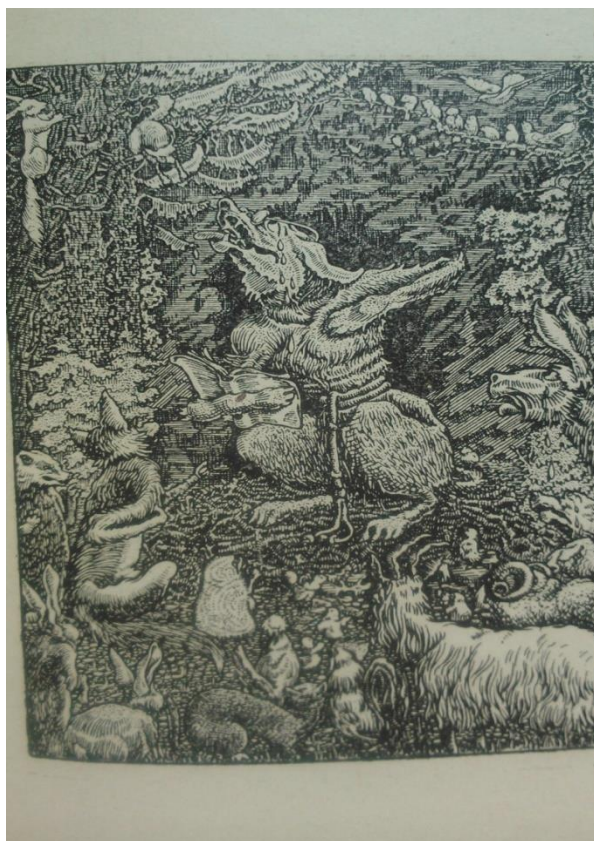
Obálka knihy Černá smrt a jiné povídky
(zdroj: Černá smrt a jiné povídky, 1938)

Ilustrace od Rajka Šubice, Mír boží
(zdroj: Mír boží, 1936)

Ilustrace od Šaši Šantela a Ivana Vavpotiče
(zdroj: Mladým srdcím, 1928)

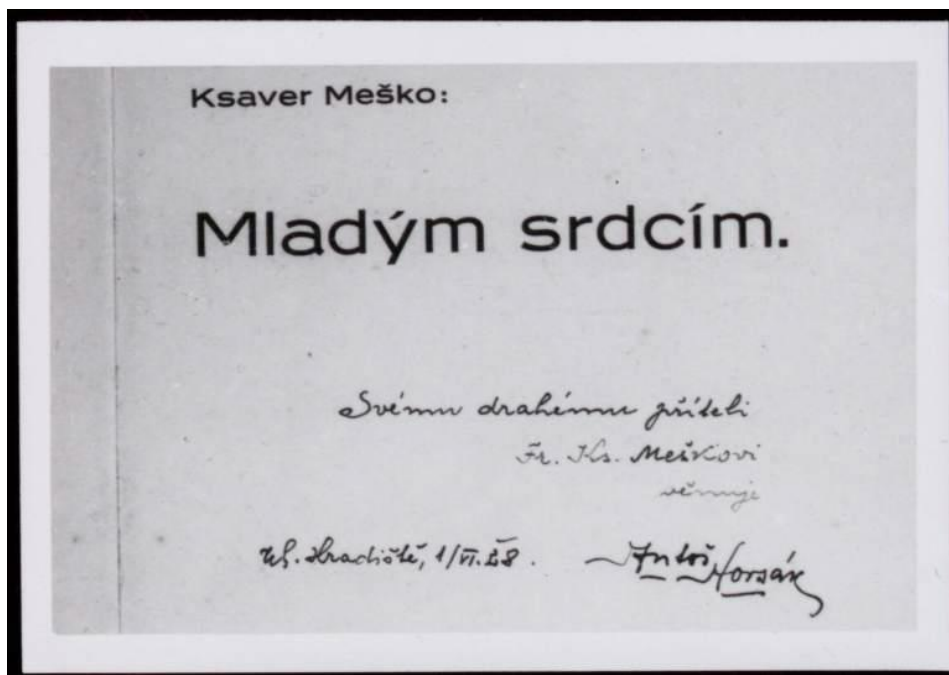

Ilustrace od Frana Podrekara
(zdroj: Vlk kajčnik a jiné příběhy, 1928)

Ksaver Meško.

Ob Tihih večerih, Ljubljana 1904, 19. pl. Kleinmayr & F. Bomb
fom in svet. Dávkik charakterizuje se v knize sám: „a melkimi preem
strojetno dušo, vedno nemirno in vedno hrepenéčo po nezná-
preči in čudéguj lépoti“ Analiziraj dobro prdečiči city, ka
póchvén dotýkajúci se duše. On ima na vse to svoje posebne b
v neštivilnik, najfinjših niansah. Druga stvar je
če njegov genre splošno vzgaja.“ „Fojabljena“ je sná
lepši jeho kns. Naravnost čudovita je pisateljevo
mišljija, njegova plastika, jeziki, slog.“

Poznámky Rudolfa Linharta ke knize Ob Tihih večerih
(zdroj: Památník národního písemnictví)

Kniha Mladým srdcím v překladu Antoše Horskáka s věnováním spisovateli
(zdroj: Digitalna knjižnica Slovenije)

Čtenářstvu,

kteřé po prázdninách vrací se zase k dobré české knize, doporučujeme řadu nových svazků, jimiž

V SVĚTOVÁ KNIHOVNA

v letní době rozmnožila svoji bohatou řadu:

Číslo	Titul	Stran
720—721.	de Maupassant: Ivotta, román	40 h
722.	Flammarton: Hvězděné sny	20 h
723—724.	Ella-Pella: Bulharské povídky	40 h
725—726.	Hoffmann: Slečna de Scuderi, povídka	40 h
727—728.	de Maupassant: Sestry Rondoliový	40 h
729—730.	Meyer: Konec světa	40 h
731—734.	Martin: Kalifornické povídky	80 h
735—737.	Meško: Obrázky a povídky	60 h
738—739.	Tolstoj: Sonata Krentzeiova	40 h
740.	Tolstoj: O smysle života	20 h
741—742.	de Maupassant: Zbytečná krásy	40 h
743—745.	Selgnos-Métin: Současné dějiny, IV.	60 h
746.	Tacitus: Germania	20 h

ZDARMA zasíláme nejnovější dílo

seznam Světové knihovny **ŽÁDEJTE!**

Úpina Světová knihovna je na skladě v každém knihkupectví, zejména v 20052

Nakladatelství J. OTTY v Praze,
Karlova nám. 34. Filialka ve Vídni: I., Gluckg. 3.

Reklama na knihu Obrázky a povídky nakl. J. Otty
(zdroj: Národní listy, 3. 10. 1909, str. 18)